

Σ.Ε.Υ.Π.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

**ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Η Προσχολική Αγωγή στην
Ισπανία. Η περίπτωση του Παιδικού Σταθμού <<Kinder
Barcelona>> στη Βαρκελώνη.**



ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ:

Νάτση Ελένη Α.Μ.:14717

Ρινάκη Γεωργία Α.Μ.: 15009

Σωτηριανού Βασιλική-Χρυσάνθη Α.Μ.: 14975

Τζίζικα Αναστασία Α.Μ.:14394

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Δρ. Καινούργιου Ελένη

2016

Υπεύθυνη Δήλωση Φοιτητή

«Δηλώνουμε ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται και παρουσιάζει τόσο το εκπαιδευτικό σύστημα προσχολικής αγωγής της Ισπανίας, όσο και την περίπτωση του παιδικού σταθμού «Kinder Barcelona» της Βαρκελώνης. Παρακάτω παραθέτουμε αφενός πληροφορίες και στατιστικές που αποκομίσαμε έπειτα από εκτενή έρευνα σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα της Ισπανίας γενικότερα και αφετέρου από την προσωπική μας εμπειρία στον παιδικό σταθμό της Βαρκελώνης, κατά τη διάρκεια της εξάμηνης πρακτικής μας άσκησης που πραγματοποιήθηκε το εαρινό εξάμηνο του 2015. Έτσι, η εργασία μας χωρίζεται ουσιαστικά σε δυο μέρη, στο πρώτο αναφερόμαστε στα στοιχεία που περιγράφουν το εκπαιδευτικό σύστημα της Ισπανίας, τα οποία περιλαμβάνουν τις γενικές αρχές όσον αφορά την αγωγή των παιδιών ηλικίας μηδέν έως έξι ετών, όπως έχουν εδραιωθεί ανά τα χρόνια, και μέσα από νόμους του Υπουργείου Παιδείας Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ισπανίας. Στο δεύτερο μέρος, αναλύουμε τα εκπαιδευτικά μοντέλα στα οποία βασίζεται η λειτουργία του παιδικού σταθμού «Kinder Barcelona», στη Βαρκελώνη, το καθημερινό πρόγραμμα, τις εμπειρίες μας από την επαφή μας με παιδιά, το ανθρώπινο δυναμικό διαφορετικών εθνικοτήτων και γενικά την καθημερινή πραγματικότητα ενός πολυπολιτισμικού παιδαγωγικού περιβάλλοντος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	Σελ.5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Προσχολική Αγωγή	
1.1 Ορισμός και γενική οριοθέτηση της Προσχολικής Αγωγής.....	Σελ.6
1.2 Οι ανάγκες των παιδιών της προσχολικής ηλικίας.....	Σελ.7
1.3 Ανάπτυξη και εξέλιξη της Προσχολικής Αγωγής.....	Σελ.8
1.4 Η Προσχολική Αγωγή στην Ισπανία	
1.4.1 Ιστορική εξέλιξη της Προσχολικής Αγωγής στην Ισπανία.....	Σελ.10
1.4.1.1 Η συμβολή του κράτους.....	Σελ.12
1.4.1.2 Η συμβολή της Εκκλησίας.....	Σελ.13
1.4.1.3 Η συμβολή της αναβάθμισης της θέσης της γυναίκας.....	Σελ.13
1.5 Νομοθεσία.....	Σελ.14
1.6 Οι βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ισπανία.....	Σελ.15
1.6.1 Ο πρώτος κύκλος.....	Σελ.18
1.6.2 Ο δεύτερος κύκλος.....	Σελ.18
1.7 Σκοποί και στόχοι της Προσχολικής Αγωγής.....	Σελ.19
1.8 Εκπαίδευση και κατάρτιση παιδαγωγών Προσχολικής Αγωγής.....	Σελ.21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Παιδικός Σταθμός «Kinder Barcelona»	
2.1 Γενική θεώρηση του Παιδικού Σταθμού.....	Σελ.23

2.2 Εκπαιδευτικά μοντέλα και προσεγγίσεις που διαμόρφωσαν τη λειτουργία του Παιδικού Σταθμού.....	Σελ.24
2.2.1 Maria Montessori.....	Σελ.24
2.2.2 Erik Erikson.....	Σελ.26
2.2.3 Donald Winnicott.....	Σελ.27
2.2.4 Rudolf Steiner.....	Σελ.27
2.3 Η ιστορία του Παιδικού Σταθμού.....	Σελ.29
2.4 Περιγραφή εσωτερικών και εξωτερικών χώρων.....	Σελ.30
2.5 Φιλοσοφία του Παιδικού Σταθμού.....	Σελ.32
2.6 Σύσταση τμημάτων.....	Σελ.34
2.7 Προσωπικό.....	Σελ.34
2.8 Meeting.....	Σελ.34
2.9 Εποπτικό υλικό και μέσα.....	Σελ.35
2.10 Αναλυτικό πρόγραμμα τριών εβδομάδων.....	Σελ.36
2.10.1 Τυπική Εβδομάδα.....	Σελ.37
2.10.2 Casal (Κατασκήνωση).....	Σελ.57
2.10.3 Εβδομάδα Προσαρμογής.....	Σελ.68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Συμπεράσματα – Σχόλια

3.1 Επιρροή Θεωρητικών.....	Σελ.79
3.2 Δραστηριότητες.....	Σελ.79
3.3 Γενική φιλοσοφία.....	Σελ.79
3.4 Συνεργασία Προσωπικού – Γονέων.....	Σελ.80
3.5 Προσωπική εμπειρία.....	Σελ.81
3.6 Καθήκοντα.....	Σελ.81
3.7 Αξιολόγηση προγράμματος του Παιδικού Σταθμού.....	Σελ.81
Βιβλιογραφία.....	Σελ.83

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ισπανία, έχει υποστεί ραγδαίες τροποποιήσεις μέσα στο πέρασμα των χρόνων. Τα διάφορα ιστορικά και κοινωνικά γεγονότα που συνέβησαν, επέβαλλαν ριζικές αλλαγές και κατάφεραν κατακόρυφη ανάπτυξη. Το ενδιαφέρον της Ισπανίας στράφηκε ειδικά στην προσχολική αγωγή με τον ερχομό της δημοκρατίας στη χώρα, το οποίο μέχρι τότε φαινόταν να είναι αρκετά φτωχό. Εκτός από το κράτος, δραματικά συνέβαλε και η Εκκλησία στην εμφάνιση ιδρυμάτων που δέχονται παιδιά προσχολικής ηλικίας, ιδρύοντας έναν μεγάλο αριθμό από αυτά. Πλέον, το εκπαιδευτικό σύστημα της Ισπανίας και ειδικότερα η βαθμίδα που απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, δηλαδή έως έξι ετών (όπου και ξεκινάει η υποχρεωτική εκπαίδευση), θεωρείται από τα πιο πρωτοπόρα και συνεχώς αναπτυσσόμενα στην Ευρώπη, με το ενδιαφέρον να στρέφεται όχι απλώς στη φύλαξη των βρεφών και των νηπίων, αλλά κυρίως στην ολόπλευρη και κατάλληλη, ανάλογα την ηλικία και το νοητικό επίπεδο κάθε παιδιού, εκπαίδευση και αγωγή τους. Οι κύριοι στόχοι της συγκεκριμένης βαθμίδας, είναι η γνωριμία και η επαφή με το φυσικό και το κοινωνικό περιβάλλον, η ανεξαρτητοποίηση, η ανάπτυξη κοινωνικών, συναισθηματικών, λογικό-μαθηματικών καθώς και εικαστικών ικανοτήτων, η αλληλεπίδραση με άλλα άτομα και άλλοι που σχετίζονται ξεχωριστά με κάθε τομέα ανάπτυξης των παιδιών. Το ισπανικό, όπως και πολλά εκπαιδευτικά συστήματα ανά τον κόσμο, έχει επηρεαστεί από τις θεωρίες γνωστών για το σημαντικό τους έργο, ψυχαναλυτών, παιδαγωγών και φιλοσόφων. Προσωπικότητες όπως η Maria Montessori, ο Erik Eriksson, ο Rudolf Steiner και άλλοι, προσέφεραν μετά από πολυετείς μελέτες και αφοσίωση στον τομέα της παιδικής ψυχολογίας και ανάπτυξης, τις γνώσεις τους, οι οποίες οδηγούν τα βήματα πολλών παιδαγωγών ακόμα και σήμερα με σκοπό τη σωστή αγωγή των παιδιών. Μάλιστα, δύο από τους προαναφερθέντες, η Maria Montessori και ο Rudolf Steiner, καθιέρωσαν ο καθένας το δικό του εκπαιδευτικό σύστημα, το 'μοντεσσοριανό' και το παιδαγωγικό σύστημα 'waldorf' αντίστοιχα. Οι συγκεκριμένες παιδαγωγικές προσεγγίσεις έχουν βρει σημαντικότατο αντίκτυπο σε πολλές πόλεις της Ισπανίας και ως αποτέλεσμα έχουμε την ίδρυση σχολείων που εφαρμόζουν αποκλειστικά αυτά τα συστήματα. Ένα προσχολικό ίδρυμα που βασίστηκε σχεδόν εξολοκλήρου στις θεωρίες αυτών των προσωπικοτήτων, είναι και ο παιδικός σταθμός «Kinder Barcelona» στη Βαρκελώνη, όπου και πραγματοποιήσαμε την εξάμηνη πρακτική μας άσκηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

1.1 Ορισμός και γενική οριοθέτηση της Προσχολικής Αγωγής

Είναι ιδιαίτερα δύσκολο εγχείρημα, το να προσπαθήσουμε να προσδιορίσουμε την έννοια της προσχολικής αγωγής, ειδικά όταν την εξετάζουμε από μια διαφορετική σκοπιά και στη συγκεκριμένη περίπτωση κατά την ανάλυσή της, στα πλαίσια μιας εμπειρίας σε μια ξένη χώρα. Γενικότερα όμως μπορούμε να πούμε πως παρ' όλες τις ουσιώδεις κοινωνικές και πολιτισμικές αποκλίσεις μεταξύ των διάφορων χωρών, η προσχολική εκπαίδευση, «αποτελεί σημείο τομής μεταξύ εκπαιδευτικών και κοινωνικών πολιτικών του κράτους» (Ζαμπέτα, 1998). Οι αντιλήψεις που αφορούν στην παιδική ηλικία όπως ο ρόλος της οικογένειας, ο ρόλος της μητέρας και του πατέρα και πιο γενικά τα πρότυπα, η σχέση δημόσιου και ιδιωτικού, ο ρόλος του κράτους, είναι μερικές μόνο από αυτές που σχετίζονται άμεσα με την προσχολική εκπαίδευση και τις ανάγκες της ηλικίας στην οποία απευθύνεται. Γι' αυτό το λόγο είναι σημαντικό να κρατήσουμε τον ορισμό της προσχολικής αγωγής μέσα στα επιτρεπτά όρια της ανάλυσης της έννοιας και να αποφύγουμε τυχόν υπερβολικές γενικεύσεις. Ξεκινώντας, θα ορίζαμε την προσχολική εκπαίδευση ως την «εκπαίδευση που προηγείται του 'σχολείου'» (Ζαμπέτα, 1998). Μέσα από αυτήν την προσέγγιση, γίνεται φανερό πως δεν εντάσσεται στα πλαίσια του γενικότερου συστήματος που ονομάζουμε 'σχολείο', μιας και λέγοντας 'σχολείο', εννοούμε τη συστηματική μορφή εκπαίδευσης που παρέχεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και στις επόμενες βαθμίδες. Η διαφορά μεταξύ των δύο, φαίνεται να έγκειται στο γεγονός ότι η παρακολούθηση του κύκλου σπουδών που απευθύνονται στην προσχολική ηλικία, δεν αποτελεί προϋπόθεση για την είσοδο στον επόμενο (πρωτοβάθμια εκπαίδευση). Θα μπορούσαμε να δηλώσουμε πως με τον όρο Προσχολική Αγωγή περιγράφεται η γνωστική και κοινωνική εκπαίδευση που δίνεται στον άνθρωπο πριν την υποχρεωτική εκπαίδευση, την ηλικία δηλαδή των πέντε με έξι ετών στις περισσότερες χώρες, περιλαμβάνοντας ηλικίες από μηδέν έως έξι ετών.

1.2 Οι ανάγκες των παιδιών προσχολικής ηλικίας

Σύμφωνα με τη σύγχρονη θεωρία της Παιδαγωγικής, τα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού έχουν ζωτική σημασία για τη σωματική, διανοητική και κοινωνική του ανάπτυξη. Γι' αυτό, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην καλλιέργεια των αισθήσεων του παιδιού και την απόκτηση εμπειριών που ενθαρρύνουν την εντύπωση, την έκφραση και την επικοινωνία. Σε αυτές τις βάσεις οικοδομήθηκε η διαδικασία του προσανατολισμού του παιδιού σε ορισμένες αξίες, στάσεις, δεξιότητες και γνώσεις με σκοπό την κοινωνικοποίησή του. Η φοίτηση του παιδιού στα προσχολικά ιδρύματα προπαρασκευάζει επίσης τη φυσική μετάβασή του από την οικογενειακή ζωή στο σχολικό περιβάλλον, ενώ δίνει παράλληλα τη δυνατότητα να διαγνωστούν εγκαίρως ενδεχόμενες πνευματικές ή σωματικές διαταραχές στην εξέλιξή του, που βελτιώνονται ή και θεραπεύονται πιο εύκολα, όταν γίνεται η διάγνωσή τους νωρίς.

Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας έχουν ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες και χαρακτηριστικά, όμως συχνά βρίσκονται εγκλωβισμένα ανάμεσα στις εξειδικευμένες ρυθμίσεις για βρέφη και στην ανεξαρτησία των προγραμμάτων για μικρά παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας. Προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί ειδικά για παιδιά προσχολικής ηλικίας, έχουν την ικανότητα να μειώσουν την τάση των παιδιών να βαριούνται, να απογοητεύονται ή και να αναστατώνονται σε περιπτώσεις όπου έχουν τεθεί υπερβολικά υψηλές ή υπερβολικά χαμηλές προσδοκίες. Τα παιδιά αυτών των ηλικιών έχουν ανάγκη από:

- Ένα ασφαλές περιβάλλον και ένα πρόγραμμα που παρέχει τόσο προκλήσεις όσο και προβλέψιμες καταστάσεις
- Ευκαιρίες για ανεξάρτητες κινήσεις και εξερεύνηση
- Μια ευέλικτη προσέγγιση που μπορεί να φιλοξενήσει τον αυθορμητισμό και τις ιδιοτροπίες τους, σε έναν ρυθμό ο οποίος τους επιτρέπει να προσπαθούν να κάνουν πράγματα για τον εαυτό τους
- Ενήλικες που ενθαρρύνουν τις γνωστικές ικανότητες και την ανάπτυξη της γλώσσας των νηπίων
- Ανταποκρίσιμους και προβλέψιμους ενήλικες που καταλαβαίνουν και αποδέχονται πλήρως το αναπτυξιακό επίπεδο και τις ανάγκες των νηπίων

Αυτές τις ανάγκες έρχονται να καλύψουν τα ιδρύματα προσχολικής αγωγής περιέχοντας τα κατάλληλα προγράμματα για την ολιστική ανάπτυξη των παιδιών. Οι ενήλικες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος για τα πρώτα χρόνια της παιδικής ηλικίας. Η σωματική και συναισθηματική εξάρτηση των παιδιών από την φροντίδα, υποστήριξη, προσοχή και καθοδήγηση από τους ενήλικες, είναι αποδεδειγμένα πιο έντονη στην πρώιμη παιδική ηλικία, παρά στα μετέπειτα χρόνια. Για να καταστήσουν το πρόγραμμα ικανό να καλύπτει τις ανάγκες των παιδιών, οι ενήλικες που εργάζονται στον τομέα της προσχολικής αγωγής πρέπει να είναι γνώστες της παιδικής ανάπτυξης και του προγράμματος που αφορά την προσχολική ηλικία, ειδικευμένοι στην εφαρμογή του, στοχαστικοί σχετικά με αυτό που κάνουν, να έχουν επίγνωση του ρόλου τους ως μοντέλα για μάθηση, να είναι πρόθυμοι να δοκιμάσουν εναλλακτικές μεθόδους και να πειραματιστούν και τέλος να στηρίζονται πλήρως από τη διοίκηση.

Κάθε σκέλος του προγράμματος έχει συνέπειες στον τρόπο που οργανώνεται και διαχειρίζεται το περιβάλλον της προσχολικής εκπαίδευσης. Διοικητικές και οργανωτικές πτυχές που επηρεάζουν το πρόγραμμα περιλαμβάνουν:

- Τη διάταξη του φυσικού περιβάλλοντος και του εξοπλισμού
- Τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων και των εκδηλώσεων
- Τις οργανωτικές φιλοσοφίες και θεωρίες
- Την ένταξη και υποστήριξη των γονέων και των συνδέσεων με την κοινωνία
- Την ηλικία των παιδιών, το μέγεθος των ομάδων και τις ομαδοποιήσεις

1.3 Ανάπτυξη και εξέλιξη της προσχολικής εκπαίδευσης

Σήμερα, η αναγκαιότητα της Προσχολικής Αγωγής αναγνωρίζεται διεθνώς. Σύμφωνα με την UNESCO (1961) είναι ανάγκη να εξασφαλιστεί στο παιδί, από την πιο μικρή του ηλικία, εκπαίδευση κατάλληλη για την πνευματική, ηθική και σωματική του εξέλιξη, καθώς η πρώιμη παιδική ηλικία, αποτελεί μια περίοδο τεράστιας ανάπτυξης. Εκτεινόμενες από τη σύλληψη έως και τα έξι πρώτα χρόνια της ζωής, οι πρώιμες παιδικές εμπειρίες χαράσσουν πορείες προς την υγεία και την ευεξία που εξακολουθούν να υπάρχουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου. Η στήριξη της πρώιμης παιδικής ανάπτυξης, όλων των παιδιών αλλά και ειδικά των πιο ευάλωτων, απαιτεί συντονισμένη δράση, με σκοπό να εξασφαλίσει υγειονομική

περίθαλψη, κατάλληλη διατροφή, ποιότητα εκπαίδευσης, υποστήριξη στους γονείς και προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών. Η επιστήμη αποδεικνύει σαφώς ότι τέτοιες ολιστικές προσεγγίσεις αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες τα παιδιά να ολοκληρώσουν το σχολείο, να βρίσκονται σε καλή φυσική και πνευματική κατάσταση και να συμβάλουν θετικά στην κοινωνία. Τα τελευταία έτη στην Ευρώπη γίνεται συντονισμένη προσπάθεια από τα κράτη-μέλη, ώστε τα παιδιά να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, ήδη από πολύ μικρή ηλικία, καθώς και τα προσχολικά κέντρα να προσφέρουν σε αυτά άριστη εκπαίδευση. Στα περισσότερα από αυτά τα κράτη, παρόλο που δεν είναι υποχρεωτική, το μέγιστο ποσοστό των παιδιών φοιτά από μικρή ηλικία στις προσχολικές τάξεις, ενώ υπάρχουν και ορισμένα όπου η προσχολική εκπαίδευση είναι υποχρεωτική. Συγκεκριμένα στην Ισπανία, όλα τα πεντάχρονα παιδιά φοιτούν σε τέτοιες τάξεις.

Με στόχο την επίτευξη του γενικότερου στόχου όλα τα παιδιά να αξιοποιήσουν πλήρως τις αναπτυξιακές τους δυνατότητες, δημιουργήθηκε ο Δείκτης Ολιστικής Ανάπτυξης της Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας (Holistic Early Childhood Development Index (HECDI)), στα πλαίσια του οποίου προσφέρεται ένα σύνολο στόχων και δεικτών για την ολιστική παρακολούθηση της ευημερίας των μικρών παιδιών. Το πλαίσιο προτείνει τέσσερις κύριους στόχους για την ανάπτυξη των μικρών παιδιών, που εκτείνονται στην υγεία, στη διατροφή, στην εκπαίδευση, στην κοινωνική προστασία, στη φτώχεια και στη γονική υποστήριξη:

- Τα παιδιά να επιβιώσουν και να επιδείξουν κατάλληλη για την ηλικία τους ανάπτυξη και μάθηση.
- Τα παιδιά να βιώσουν γνωστικά ερεθίσματα και συναισθηματικά υποστηρικτικό περιβάλλον στο σπίτι με επαρκείς πόρους.
- Τα παιδιά και οι οικογένειες να έχουν πρόσβαση σε προγράμματα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας για την αντιμετώπιση της υγειονομικής περίθαλψης, καλής διατροφής, εκπαίδευσης και κοινωνικής προστασίας.
- Να προστατεύονται τα δικαιώματα των παιδιών και να γίνονται δεκτά μέσα από την εφαρμογή των πολιτικών των προγραμμάτων για την υποστήριξη των παιδιών και των οικογενειών.

Όσο και αν η οικογένεια παραμένει το ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη του παιδιού, σήμερα έχει ανάγκη να βοηθηθεί, γιατί και με τις καλύτερες ακόμα προϋποθέσεις δεν μπορεί πια να ικανοποιήσει όλες του τις ανάγκες για αγωγή και

εκπαίδευση, όταν αυτό πλησιάζει την ηλικία των τεσσάρων ετών. Η Προσχολική Αγωγή έγινε επίσης κοινωνικό αίτημα όταν αυξήθηκε ο αριθμός των γυναικών που εργάζονται έξω από το σπίτι. Η αρχή της ικανοποίησης των βασικών αναγκών του παιδιού αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αποστολή της Προσχολικής Αγωγής. Το παιδί της προσχολικής ηλικίας χρειάζεται ποσότητα και ποιότητα εμπειριών για να μεγιστοποιήσει τις κάθε μορφής ικανότητές του, για να ανακαλύψει, να γνωρίσει και να αποδεχτεί τον εαυτό του και το κοινωνικό και φυσικό σύνολο που το περιβάλλει και να αναπτύξει δημιουργική σχέση αλληλεπίδρασης μαζί του.

1.4 Η Προσχολική Αγωγή στην Ισπανία

1.4.1 Ιστορικά στοιχεία και εξέλιξη της Προσχολική Αγωγής στην Ισπανία

Στην Ισπανία σήμερα, τα ποσοστά συμμετοχής στην εκπαίδευση προσχολικής αγωγής είναι από τα υψηλότερα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για παιδιά ηλικίας τριών ετών 96%, τεσσάρων και πέντε ετών 100%. Μπορούμε να παρατηρήσουμε τις αλλαγές που συνέβησαν στον τομέα της προσχολικής αγωγής, αν κοιτάξουμε τα αντίστοιχα ποσοστά μερικά χρόνια πριν, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα*. Το 1993 η φοίτηση σε χρηματοδοτούμενους από το δημόσιο θεσμούς για τα παιδιά ηλικίας τριών με έξι ετών, ήταν στο 64%, ενώ τα ποσοστά φοίτησης φαίνεται να ήταν συγκριτικά χαμηλότερα για παιδιά ηλικίας από τριών ετών και κάτω, μόλις στο 2% (Ruxton, 1996), κάτι που άλλαξε δραματικά, το τελευταίο διάστημα, καθώς τα προηγούμενα χρόνια παρατηρούνταν πλήρης έλλειψη ενδιαφέροντος για τα προσχολικά προγράμματα. Αυτό το γεγονός, οφείλεται στην πτώση του δικτατορικού καθεστώτος που επικράτησε στην Ισπανία από τα μέσα της δεκαετίας του 1930 μέχρι και το 1975, όπου κατά τη διάρκεια του οποίου, τα δικαιώματα καθώς και ολόκληρη η θέση της γυναίκας ήταν περιορισμένα, όπως και η προσοχή που δίνονταν σε θέματα εκπαίδευσης και αγωγής παιδιών προσχολικής ηλικίας. Αυτός ήταν και ο λόγος που η Ισπανία προσπάθησε σθεναρά στη συνέχεια να αναπληρώσει τα κενά που είχαν δημιουργηθεί στο παιδαγωγικό σύστημα της χώρας, δίνοντας τελικά στην προσχολική αγωγή την πρέπουσα βαρύτητα.

*Πίνακας

Ποσοστό φοίτησης σε δημόσιους θεσμούς προσχολικής εκπαίδευσης σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1990-1995

ΧΩΡΑ	ΜΕΧΡΙ 3 ΕΤΩΝ	3 ΕΩΣ 6 ΕΤΩΝ
Ισπανία	2%	64%
Αυστρία	3%	75%
Ελλάδα	3%	64%
Αν. Γερμανία	50%	100%
Βέλγιο	30%	95%

Πηγή: European Commission Network on Childcare (1996), όπως αναφέρεται στο Ruxton (1996), σ. 156.

1.4.1.1 Η συμβολή του κράτους

Την πτώση της δικτατορίας ακολούθησε μια μετάβαση προς τη δημοκρατία. Μετά το 1975, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, συνεχώς επέκτειναν τα εκπαιδευτικά προγράμματα που ήταν ήδη σε ισχύ, ιδιαίτερα με την πλήρη ανάκτηση λειτουργίας του Υπουργείου Παιδείας Πολιτισμού και Αθλητισμού (Ministerio de Educacion Cultura y Deporte or MECED). Οι κυβερνήσεις εκείνη την περίοδο, αντιλήφθηκαν πως αυτή η ενέργεια ήταν ένα υποχρεωτικό βήμα στο δρόμο για τη συμβάδιση του κράτους τους με τις γύρω χώρες. Ήδη από το 1980, παρέχονταν δημόσιες υπηρεσίες για παιδιά προσχολικής ηλικίας, μικρότερης δηλαδή από αυτήν της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (έως πέντε με έξι ετών). Τη σημερινή εποχή, η Ισπανία ανήκει στην λίστα των ευρωπαϊκών χωρών που έχουν δείξει προσήλωση στις παροχές για τα

μικρά παιδιά. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, εκεί, η προσφορά θέσεων σε δωρεάν δημόσια προσχολική εκπαίδευση αυξήθηκε σημαντικά κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες. Προσχολικά προγράμματα παρέχουν πλέον σταθερές εκπαιδευτικές υπηρεσίες για παιδιά ηλικίας τριών έως πέντε ετών. Η αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών των μικρών παιδιών από όλες τις κοινωνικές τάξεις είναι ένας αξιόπαινος στόχος, και η επίτευξή του θα πρέπει να εορτάζεται. Το τρέχον σύστημα, είναι σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται θέση σε όποιον το επιθυμεί, αλλά είναι κατεξοχήν εκπαιδευτικό. Δεν είναι σχεδιασμένο για να προσφέρει απλώς φροντίδα στα παιδιά. Αν και δεν υπάρχει προκαθορισμένο πρόγραμμα σε εθνικό επίπεδο, αναμένεται από τα ιδρύματα αυτά να προσφέρουν δραστηριότητες κατάλληλες για την ηλικία και το στάδιο ανάπτυξης των παιδιών με στόχο την αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους σε κάθε τομέα. Το ισπανικό διδακτικό πρόγραμμα ορίζεται σε τρία πεδία: (Mackinnon, Newbould, Zeldin και Hales)

- Ταυτότητα και προσωπική ανεξαρτησία.
- Φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον.
- Επικοινωνία και αναπαράσταση.

Αυτά τα πεδία αντανακλούν τους βασικούς τομείς στους οποίους στοχεύει η προσχολική αγωγή: στη μάθηση και ανακάλυψη του εαυτού, στην γνωριμία με το περιβάλλον, το κοινωνικό, δηλαδή την κοινωνία της οποίας είναι μέλος και το φυσικό, δηλαδή τη φύση και όλα τα έμψυχα και άψυχα όντα και αντικείμενα που το περιβάλλουν και την ανάπτυξη δεξιοτήτων του κοινωνικού και του πνευματικού τομέα με σκοπό την ομαλή ένταξη σε ένα σύνολο και την σύναψη σχέσεων.

1.4.1.2 Η συμβολή της Εκκλησίας

Εκτός από το ίδιο το κράτος, η Εκκλησία κατείχε επίσης ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση του τοπίου σχετικά με την εκπαίδευση παιδιών προσχολικής ηλικίας. Στην Ισπανία, την εποχή μετά τη δικτατορία, οι συνθήκες ήταν ευνοϊκές για την αύξηση της προσφοράς της προσχολικής εκπαίδευσης και αγωγής, και λόγω της εμπλοκής της Καθολικής Εκκλησίας, καθώς θεωρείται κύριος παράγοντας στην εκπαίδευση και ενδιαφέρεται για την επέκταση της προσχολικής αγωγής, με την προϋπόθεση ότι μέρος της είναι ιδιωτική και επιχορηγείται από το κράτος. Με τον έλεγχο της πλειοψηφίας των ιδιωτικών κέντρων (όχι όμως όλων), αποτελεί βασικό παράγοντα στην εκπαίδευση. Με παρότρυνση της Εκκλησίας το μεγαλύτερο ποσοστό

της ιδιωτικής εκπαίδευσης επιδοτείται από το κράτος. Στο ακαδημαϊκό έτος 2004-2005, το 84% των μαθητών στην ιδιωτική εκπαίδευση, ήταν μαθητές επιδοτούμενων κέντρων (*centros concertados privados*). Σε αντάλλαγμα για την κρατική χρηματοδότηση, αυτά τα κέντρα πρέπει να χρησιμοποιούν τα ίδια κριτήρια με αυτά των δημόσιων για την επιλογή των μαθητών μόνο εάν ο αριθμός των υποψηφίων υπερβαίνει τον αριθμό των θέσεων. Επίσης πρέπει να παρέχουν δωρεάν εκπαίδευση (η οποία όμως δεν περιλαμβάνει εξωσχολικές δραστηριότητες, σχολικά γεύματα και εγχειρίδια) και να επιτρέπουν στους γονείς, στους μαθητές και στο προσωπικό του σχολείου να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Οι κρατικές επιχορηγήσεις είναι μια πολύ σημαντική πηγή εισοδήματος για τους παρόχους επιδοτούμενης ιδιωτικής εκπαίδευσης. Κατά μέσο όρο, το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005, το κράτος καλύπτει το 75% των τρεχουσών δαπανών των επιδοτούμενων ιδιωτικών κέντρων εκπαίδευσης.

1.4.1.3 Η συμβολή της αναβάθμισης της θέσης της γυναίκας

Κατά τη διάρκεια του δικτατορικού καθεστώτος στην Ισπανία, ο ρόλος της γυναίκας ως μητέρα, θεωρούταν πιο σημαντικός από οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα, όπως για παράδειγμα την επαγγελματική ενασχόληση. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που το αποδεικνύει, είναι το γεγονός ότι μια παντρεμένη γυναίκα χρειαζόταν άδεια από το σύζυγό της προτού υπογράψει σύμβαση εργασίας ή λάβει συμμετοχή σε εμπόριο. Η θέση της ήταν αποκλειστικά μέσα στο σπίτι και το καθήκον της ήταν να φροντίζει την οικογένειά της, οπότε και η ενασχόληση με την αγωγή, τη φροντίδα και τη φύλαξη των παιδιών, δεν νοούταν ως ευθύνη κανενός άλλου εκτός από της ίδιας της μητέρας. Αυτό, είχε ως αποτέλεσμα την αδιαφορία από μέρους της κυβέρνησης όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με την εκπαίδευση, αγωγή και φροντίδα παιδιών προσχολικής ηλικίας (κάτω των έξι ετών), κάτι που όμως άλλαξε στην πορεία της ιστορίας της χώρας ειδικά με την πτώση της δικτατορίας και την άνοδο της δημοκρατίας. Η σημαντική παρουσία των γυναικών στην πολιτική κοινωνία και η αυξανόμενη δύναμη της κίνησής τους, οδηγεί στο να αποτελούν πλέον ένα ορατό εκλογικό σώμα και να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Μεγάλος αριθμός φεμινιστριών που ξεκίνησε σταδιακά να κινείται πολιτικά, απαίτησε την ανάπτυξη ενδιαφέροντος σχετικά με τις υπηρεσίες φροντίδας παιδιών, με σκοπό οι γυναίκες να είναι σε θέση να συνδυάζουν όλες τους τις δραστηριότητες, μοιράζοντας το χρόνο

τους ανάμεσα σε οικογένεια και εργασία. Απόρροια αυτού, είναι η τάση υποστήριξης πολιτικών και νομοθετημάτων που θεωρούνται ευνοϊκά για τις γυναίκες, όπως είναι και η επέκταση και ανάπτυξη της δημόσιας φροντίδας των παιδιών, αφού πλέον οι γυναίκες αφιερώνουν αρκετό χρόνο για τη δουλειά τους, καθώς ο αριθμός γυναικών που εργάζονται είναι συνεχώς αυξανόμενος.

1.5 Νομοθεσία

Με βάση το υπουργικό διάταγμα του 1973, ο ρόλος των νηπιαγωγείων προσδιορίστηκε ως μη εκπαιδευτικός στο βαθμό που νοούνταν ως ιδρύματα που εξυπηρετούν τις μητέρες ή τους κηδεμόνες που αδυνατούν να φροντίσουν τα παιδιά τους (Aguado Odina, 1993). Αυτό όμως αλλάζει με την εμφάνιση του εκπαιδευτικού νόμου του 1990 (Ley de Ordenación General del Sistema Educativo) όπου και επιχειρείται μια συνολική μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης. Πλέον, η προσχολική εκπαίδευση αναγνωρίζεται ως η πρώτη βαθμίδα του εκπαιδευτικού συστήματος, και επισημαίνεται η σημαντικότητά της για τη μετάβαση των παιδιών σε επόμενες βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος. Στις αρχές του 21ου αιώνα, νέα νομοθετικά κείμενα ψηφίστηκαν για την εκπαίδευση. Το Δεκέμβριο του 2002 ψηφίστηκε ο Οργανικός Νόμος (Ley Organica 10/2002) για την ποιότητα στην εκπαίδευση, ενώ τον Ιούνιο του 2003 δημοσιεύτηκε αφενός το Βασιλικό Διάταγμα 828/2003 (Real Decreto 828/2003), το οποίο περιλαμβάνει τα σχετικά με την οργάνωση του πρώτου κύκλου της προσχολικής εκπαίδευσης (primer ciclo: παιδιά έως τριών ετών), και αφετέρου το Βασιλικό Διάταγμα 829/2003 (Real Decreto 829/2003) στο οποίο αναφέρονται όλα όσα αφορούν στον δεύτερο κύκλο (segundo ciclo: παιδιά τριών έως έξι ετών). Στο Βασιλικό Διάταγμα, «για τη σύνταξη του οποίου λήφθηκαν υπόψη οι σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές και απόψεις των ειδικών επιστημόνων και αντλήθηκαν στοιχεία από τα εκπαιδευτικά συστήματα όλων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Real Decreto 829/2003), αναφέρονται μεταξύ άλλων οι γενικοί στόχοι της προσχολικής εκπαίδευσης οι οποίοι θα αναφερθούν αναλυτικά στο αντίστοιχο κεφάλαιο. Με βάση τα κριτήρια των νομοθετικών αυτών κειμένων, κάθε αυτόνομη κοινότητα της χώρας οφείλει να ορίσει και να προσαρμόσει το πρόγραμμα που θα εφαρμοστεί στα ιδρύματα των συγκεκριμένων περιοχών. Οι νόμοι και τα Βασιλικά Διατάγματα, ενώ προσδιορίζουν τους βασικούς σκοπούς της προσχολικής αγωγής, ουσιαστικά παρέχουν μόνο στοιχειώδεις μεθοδολογικές οδηγίες για τον

τρόπο με τον οποίο πρέπει οι παιδαγωγοί να οργανώνουν και να φέρνουν εις πέρας τις δραστηριότητες στην τάξη τους, προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί. Αναφέρουν δηλαδή απλώς, μερικές γενικές κατευθύνσεις. Παρά την έλλειψη εκτενών μεθοδολογικών οδηγιών, προτείνεται στους παιδαγωγούς να οργανώνουν το περιβάλλον της τάξης με τον κατάλληλο τρόπο, να λαμβάνουν υπόψη την προσωπικότητα και το ρυθμό ανάπτυξης των παιδιών και να βρίσκονται σε συνεχή αλληλεπίδραση με τους γονείς.

1.6 Οι βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος της Ισπανίας

Ο οργανικός νόμος 2/2006 της 3ης Μαΐου για την Παιδεία, όπως τροποποιήθηκε από τον οργανικό νόμο 8/2013 της 9ης Δεκεμβρίου, για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, καθορίζει το ισπανικό εκπαιδευτικό σύστημα ως ένα σύνολο που αποτελείται από όλα τα θεσμικά όργανα ή τους παράγοντες που εκτελούν λειτουργίες ρύθμισης, χρηματοδότησης ή παροχής υπηρεσιών για την άσκηση του δικαιώματος της εκπαίδευσης στην Ισπανία, και από όλους τους κατόχους άδειας. Η λειτουργία του ισπανικού εκπαιδευτικού συστήματος, διέπεται από τις αρχές της ποιότητας, της συνεργασίας, της ισότητας, της ελευθερίας της εκπαίδευσης, τα προσόντα, τις ίσες ευκαιρίες, την απαγόρευση των διακρίσεων, την αποτελεσματική κατανομή των δημόσιων πόρων, της διαφάνειας και της λογοδοσίας.

Η βασική εκπαίδευση σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας Πολιτισμού και Αθλητισμού (Ministerio de Educacion Cultura y Deporte or MECED), χωρίζεται σε τέσσερις βαθμίδες. Η εκπαίδευση προσχολικής ηλικίας (educacion infantil), η οποία είναι προαιρετική και περιλαμβάνει παιδιά ηλικίας από τη γέννηση έως έξι ετών, η πρωτοβάθμια εκπαίδευση (educacion primaria), η οποία είναι υποχρεωτική και περιλαμβάνει παιδιά ηλικίας από έξι έως δώδεκα ετών, η δευτεροβάθμια εκπαίδευση (educacion secundaria obligatoria), η οποία είναι υποχρεωτική και περιλαμβάνει παιδιά ηλικίας από δώδεκα έως δεκαέξι ετών και τέλος η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (bachillerato), που περιλαμβάνει νέους ηλικίας δεκαέξι έως δεκαοκτώ ετών και θεωρείται μέρος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ως εκ τούτου είναι προαιρετική και όχι υποχρεωτική.

Kindergarten	(0 – 3 yrs)
Pre-Scholar/Infantil	(3 – 6 yrs)
Primary	(6 – 12 yrs) Compulsory
E.S.O.	(12 – 16 yrs) Compulsory
Bachillerato/ Ciclos Formativos de Grado Medio	(16 – 18 yrs)

Η Προσχολική Εκπαίδευση είναι η βαθμίδα που καλύπτει παιδιά από τη γέννηση έως έξι ετών, προκειμένου να συμβάλλει στη σωματική, συναισθηματική, κοινωνική και πνευματική ανάπτυξή τους. Με βάση τα νομοθετήματα, η προσχολική αγωγή είναι οργανωμένη σε δύο κύκλους/φάσεις: ο πρώτος κύκλος (primer ciclo) περιλαμβάνει ηλικίες μέχρι τριών ετών (guarderia/kindergarten) και ο δεύτερος (segundo ciclo), ο οποίος είναι δωρεάν, απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας από τριών έως έξι ετών (escuela infantil/pre-scholar). Υπάρχουν δημόσια καθώς και ιδιωτικά ιδρύματα για βρέφη και νήπια, τα οποία όμως μπορεί να αποδειχθούν πολύ ακριβά. Τα δίδακτρα πληρώνονται μηνιαία και οι εργαζόμενες μητέρες ίσως δικαιούνται οικονομική ενίσχυση σε εγκαταστάσεις του δημοσίου. Οι ώρες παρακολούθησης είναι λογικές και ευέλικτες και οι γονείς μπορούν να επιλέξουν πρωινά, απογεύματα, ολόκληρες μέρες ή μόνο λίγες μέρες την εβδομάδα. . Όσον αφορά ένα κρατικό Βρεφονηπιακό Σταθμό, ο οποίος προσφέρει φύλαξη και φροντίδα για όλη τη μέρα, το κόστος είναι γύρω στα διακόσια πενήντα ευρώ το μήνα, συμπεριλαμβανομένου του μεσημεριανού γεύματος. Με σκοπό να γίνει αποδεκτό ένα παιδί σε ένα ίδρυμα επιδοτούμενο από το κράτος, θα πρέπει η οικογένεια να απευθυνθεί στην περιφερειακή αρχή (comunidad) και να παρέχει αποδεικτικά στοιχεία χαμηλού εισοδήματος. Τα κύρια κριτήρια για να γίνει

αποδεκτό ένα παιδί σε ένα κρατικό ίδρυμα, είναι ανάμεσα στην οικογένεια και το ίδρυμα και την ύπαρξη συγγενών. Πρόσθετες απαιτήσεις εγγραφής διαφέρουν ανάλογα με την περιοχή και το δήμο. Γι' αυτό το λόγο πολλοί γονείς στρέφονται στον ιδιωτικό τομέα, όπου θα πρέπει να είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν μηνιαία εισφορά τετρακόσια ευρώ, καθώς και ένα ποσό για την εγγραφή του παιδιού στο σχολείο. Τα μηνιαία δίδακτρα κυμαίνονται μεταξύ των τετρακοσίων και εξακοσίων ευρώ και ποικίλλουν ανάλογα με τις παροχές του εκάστοτε ιδρύματος, για παράδειγμα τα γεύματα, το χρόνο που περνά εκεί το παιδί και την προτιμώμενη γλώσσα. Καμιά φορά, τα ιδρύματα αυτά, παρέχουν μετακίνηση από και προς το χώρο του σχολείου. Όσον αφορά τα ιδιωτικά σχολεία, μερικά από αυτά είναι προσαρτημένα σε δημοτικά σχολεία και θεωρούνται απλά ως μετάβαση στην επίσημη εκπαίδευσή τους, την υποχρεωτική. Μπορεί να υπάρχουν μερικά πλεονεκτήματα για πολυμελείς οικογένειες, μονογονεϊκές οικογένειες, καθώς και για παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Περιφερειακοί και τοπικοί κανονισμοί ελέγχουν επίσης την οργάνωση της διαδικασίας των αιτήσεων αλλά και το δικαίωμα για τη στήριξη των παιδιών. Οι γονείς μπορούν να εγγράψουν τα παιδιά τους σε ένα δημόσιο σχολείο, εφόσον ολόκληρη η οικογένεια είναι εγγεγραμμένη στο τοπικό δημαρχείο. Τα απαιτούμενα έγγραφα είναι τα εξής:

- Απόδειξη κατοικίας (μισθωτήριο συμβόλαιο ή πράξεις περιουσίας).
- Διαβατήριο ή κάρτα διαμονής.
- Πιστοποιητικό γέννησης του παιδιού.
- Απόδειξη των εμβολιασμών του παιδιού και ένα ιατρικό πιστοποιητικό υγείας (σε ορισμένες περιοχές).

1.6.1 Ο πρώτος κύκλος (guarderia)

Η πρώτη φάση ουσιαστικά είναι διαθέσιμη για παιδιά από τριών μηνών μέχρι τριών ετών και είναι προαιρετική. Οι βρεφονηπιακοί σταθμοί αυτής της φάσης, είναι αρκετά διαδεδομένοι, ίσως λόγω του γεγονότος ότι η νόμιμη άδεια μητρότητας που έχει οριστεί, ισχύει για τέσσερις μήνες και έτσι οι εργαζόμενες μητέρες καταφεύγουν σε αυτά για τη φύλαξη των βρεφών και των νηπίων, ώστε να είναι σε θέση να επιστρέψουν στην εργασίας τους την προβλεπόμενη περίοδο μετά τη γέννηση του

παιδιού τους. Υπάρχουν τόσο κρατικά, όσο και ιδιωτικά ιδρύματα. Βρεφονηπιακοί Σταθμοί είναι επίσης συχνά διαθέσιμοι και σε περιοχές όπου ομιλούνται κι άλλες γλώσσες πέραν της ισπανικής, λόγω αυξημένης εισαγωγής αλλοεθνών οικογενειών. Έτσι παρατηρείται η εμφάνιση όλο και περισσότερων δίγλωσσων ή και πολύγλωσσων (συνήθως άγγλο-ισπανικών) ιδρυμάτων. Αρκετοί τέτοιοι Β/Ν Σταθμοί, έχουν ιδρυθεί λόγω της αυξανόμενης ζήτησης, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις, κάτι που παρατηρείται όμως σε μεγαλύτερο βαθμό σε ιδιωτικά και λιγότερο σε κρατικά ιδρύματα.

1.6.2 Ο δεύτερος κύκλος (escuela infantil)

Παρόλο τον προαιρετικό της χαρακτήρα, η δεύτερη φάση έχει διαδοθεί σε όλη την Ισπανία, έτσι ώστε, πλέον σχεδόν το 100% των παιδιών ηλικίας τριών έως έξι ετών, πηγαίνει στο σχολείο δωρεάν. Συχνά τα ιδρύματα αυτά, βρίσκονται στο ίδιο συγκρότημα με τα κτήρια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε αντίθεση με αυτά της πρώτης φάσης, τα οποία συνήθως βρίσκονται σε ξεχωριστό χώρο. Όπως και στην πρώτη φάση έτσι και εδώ υπάρχει πληθώρα τόσο κρατικών όσο και ιδιωτικών ιδρυμάτων. Ομοίως τα δίδακτρα ποικίλλουν. Η προσχολική εκπαίδευση θεωρείται ένα μεγάλο επίτευγμα, το οποίο έχει θετικό αντίκτυπο στη βελτίωση της μελλοντικής σχολικής επίδοσης, με αποτέλεσμα πρωτοβουλίες όπως το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα 3, να ενθαρρύνουν τη δημιουργία νέων εκπαιδευτικών χώρων για την απασχόληση και την αγωγή παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών. Από την ηλικία των τεσσάρων ετών τα παιδιά μαθαίνουν να διαβάζουν και να γράφουν με σκοπό τελειώνοντας τη δεύτερη φάση να γνωρίζουν την αλφάβητο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη εκμάθηση των διάφορων πτυχών διαφορετικών πολιτισμών, στο περιβάλλον και στις δεξιότητες ευαισθητοποίησης της μετακίνησης στο δρόμο.

1.7 Σκοποί και στόχοι της Προσχολικής Αγωγής

Σύμφωνα με το επίσημο πρόγραμμα που αφορά την προσχολική αγωγή, βασικό στοιχείο της εκπαίδευσης των παιδιών της προσχολικής ηλικίας είναι το παιχνίδι. Τα παιδιά παίζοντας, γνωρίζουν την πραγματικότητα και το περιβάλλον που τα περιβάλλει. Μέσα από το παιχνίδι «μαθαίνουν να αποδέχονται τους κανόνες και να διακρίνουν τους ρόλους» (Real Decreto 829/2003: 25288). Η συνεργασία των παιδιών στην τάξη πρέπει να ενθαρρύνεται και να ενισχύεται κατά τη διάρκεια των

δραστηριοτήτων. Οι παιδαγωγοί χρειάζεται να συνεργάζονται με τους γονείς των παιδιών. Η ποιότητα της συνεργασίας μεταξύ παιδαγωγών και γονέων και οι πληροφορίες που ανταλλάσσουν επιδρούν θετικά στην εκπαίδευση των παιδιών της προσχολικής ηλικίας, αφού οι παιδαγωγοί έχουν την αναγκαία πληροφόρηση ώστε να προλαβαίνουν ή/και να αντισταθμίζουν τις όποιες ελλείψεις των μικρών παιδιών.

Σκοπός της προσχολικής εκπαίδευσης είναι η σωματική, νοητική, συναισθηματική, κοινωνική και ηθική ανάπτυξη των παιδιών. Και οι δύο κύκλοι αποσκοπούν στη φροντίδα των συνηθειών κίνησης και ελέγχου του σώματος, των εκδηλώσεων των συναισθημάτων, της επικοινωνίας και της γλώσσας, των βασικών κατευθυντήριων γραμμών για τη συνύπαρξη και τις κοινωνικές σχέσεις, καθώς και της ανακάλυψης των φυσικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών του. Επιπλέον, το παιδί ενθαρρύνεται να επιτύχει μια θετική και ισορροπημένη εικόνα του εαυτού του, αλλά και να αποκτήσει προσωπική αυτονομία. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην ανεξαρτητοποίηση του παιδιού, της οποίας γραμμή εκκίνησης θεωρείται η απομάκρυνσή του από το οικογενειακό περιβάλλον και η επαφή με συνομηλίκους αλλά και τους παιδαγωγούς σε πρώτη φάση. Ως συνέπεια, εμφανίζεται η ανάγκη για υγιή κοινωνικοποίηση του παιδιού και αλληλεπίδραση με άτομα του καινούριου περιβάλλοντος που θα εξασφαλίσει μια ομαλή μετάβαση από το στενό οικογενειακό περιβάλλον σε αυτό του σχολείου.

Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι αυτής της βαθμίδας είναι τα παιδιά: (Τάφα, 2005, σ.108)

- Να γνωρίσουν το σώμα τους καθώς και των άλλων, τα μέσα δράσης τους και να μάθουν να σέβονται τις διαφορές.
- Να παρατηρήσουν και να εξερευνήσουν την οικογένειά τους, το φυσικό και το κοινωνικό περιβάλλον.
- Σταδιακά να αποκτήσουν αυτονομία στις καθημερινές τους δραστηριότητες.
- Να αναπτύξουν συναισθηματικές δεξιότητες.
- Να αλληλεπιδρούν με άλλους και σταδιακά να αποκτούν βασικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνύπαρξη και τις κοινωνικές σχέσεις καθώς και να εφαρμόζουν πρακτικά ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων.
- Να μάθουν να ομιλούν τη γλώσσα τους.
- Να αναπτύξουν επικοινωνιακές δεξιότητες σε διαφορετικές γλώσσες και μορφές έκφρασης.
- Να αρχίσουν να αναπτύσσουν λογικό-μαθηματικές ικανότητες, ικανότητες

στην ανάγνωση και τη γραφή, κίνηση, έκφραση και ρυθμό.

Γενικά οι βρεφονηπιακοί σταθμοί, προσφέρουν στα παιδιά μαθήματα βασικής ανάγνωσης, γραφής, μαθηματικών, ομαδικό παιχνίδι καθώς και ενασχόληση με τις τέχνες, χειροτεχνίες, μουσική και ζωγραφική.

Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι συγκεκριμένα στο πεδίο της γραφής επισημαίνεται η σημαντικότητα της κατανόησης της σχέσης του προφορικού με το γραπτό λόγο, η συνειδητοποίηση ότι οι λέξεις απαρτίζονται από συλλαβές και φωνήματα και γενικότερα γνώσεις που βοηθούν τα παιδιά να κατανοήσουν τη μορφή και τη λειτουργία του γραπτού λόγου. Ειδικότερα αναφέρονται συγκεκριμένοι στόχοι που επιδιώκεται να επιτευχθούν σχετικά με το γραπτό λόγο: (Τάφα, 2005, σ.110)

- Να κατανοούν ότι ο γραπτός λόγος είναι μέσο επικοινωνίας , πληροφόρησης και ψυχαγωγίας.
- Να ξεχωρίζουν και να χρησιμοποιούν τις πηγές του γραπτού λόγου (βιβλία, περιοδικά)
- Να αντλούν πληροφορίες από τις εικόνες, τις φωτογραφίες και τον περιβάλλοντα έντυπο λόγο
- Να αντιλαμβάνονται τη φορά της ανάγνωσης
- Να αναγνωρίζουν τα γράμματα
- Να ταυτίζουν το φώνημα με το γράφημα

Επιπρόσθετα, σημαντική θέση κατέχουν οι στόχοι για τη συνειδητοποίηση της φωνολογικής δομής της ισπανικής γλώσσας, μια από τις βασικές αρχές του αναδυόμενου γραμματισμού. Συγκεκριμένα, τα παιδιά μέσα από κατάλληλα οργανωμένες δραστηριότητες πρέπει να καταστούν ικανά να διακρίνουν τους ήχους των γραμμάτων και να χειρίζονται τα φωνήματα και τις συλλαβές στις λέξεις, ώστε στη συνέχεια, ταυτίζοντας το φώνημα με το γράφημα, να αρχίσουν να συνθέτουν και να γράφουν γνωστές τους λέξεις και απλές φράσεις. Στην πορεία τους αυτή, τα παιδιά ενθαρρύνονται και επιβραβεύονται από τους παιδαγωγούς, οι οποίοι μεσολαβούν βοηθώντας τα να οικοδομήσουν τη γνώση γράφοντας και διαβάζοντας. Με άλλα λόγια, όλα όσα εφαρμόζονται στις προσχολικές τάξεις της Ισπανίας σχετικά με το γραπτό λόγο βασίζονται στις βασικές αρχές του αναδυόμενου γραμματισμού.

Δίνεται επίσης έμφαση στην ποδηλασία και την ευαισθητοποίηση σχετικά με την οδική ασφάλεια. Συχνά διοργανώνονται εποπτευόμενες εξόδους όπου τα παιδιά

χωρίζονται συνήθως σε μικρές ομάδες για την εξασφάλιση της ασφάλειάς τους.

1.8 Εκπαίδευση και κατάρτιση παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας

Οι παιδαγωγοί προσχολικής ηλικίας, εμπλέκονται στην εκπαίδευση και ανάπτυξη παιδιών που βρίσκονται γενικά στις ηλικίες από μηδέν έως έξι ετών. Αυτοί οι επαγγελματίες καθοδηγούν την πνευματική και διαπροσωπική ανάπτυξη των παιδιών μέσα από το παιχνίδι, εκπαιδευτικά εργαλεία, και εκπαιδευτικές δραστηριότητες μέσα και έξω από την τάξη. Δουλεύοντας με νεαρά, ενεργητικά παιδιά μπορεί να αποβεί κουραστικό και γι' αυτό το λόγο, απαιτείται μεγάλη υπομονή για την επιτυχία στον συγκεκριμένο τομέα. Πέρα από την κατάλληλη προετοιμασία όσον αφορά την αντιμετώπιση των συμπεριφορών αλλά και του ψυχισμού των παιδιών, προϋπόθεση για την ολοκλήρωση ενός σωστού παιδαγωγού αποτελούν οι γνώσεις γύρω από το αντικείμενο οι οποίες έχουν αποκτηθεί μέσα από μακροχρόνιες και συνεχείς μελέτες που επιτρέπουν στον παιδαγωγό προσχολικής ηλικίας να κατέχει γνώση και τεχνικές που συνεχώς ανανεώνονται και βελτιώνονται. Ένας παιδαγωγός θα πρέπει να διαθέτει εσωτερικά κίνητρα, βαθιά αγάπη και ενδιαφέρον για εργασία καθώς και επαγγελματική κατάρτιση. Προτεραιότητα για τον παιδαγωγό αποτελεί η ασφάλεια των παιδιών, γι' αυτό θα πρέπει επίσης να διακατέχεται από συναισθηματική αυτοσυγκράτηση και οργάνωση, καθώς και να βρίσκεται σε διαρκή επικοινωνία με τις οικογένειες και τους συναδέλφους του.

Σε μία προσχολική τάξη όπου κυριαρχεί η πολυπολιτισμικότητα, άρα και η χρήση ποικίλων γλωσσών, η γλώσσα της κάθε ομάδας παίζει βασικό ρόλο στη ζωή του παιδιού, είτε επειδή είναι μια από τις γλώσσες της οικογένειας είτε επειδή οι γονείς επιθυμούν το παιδί να μάθει μια νέα γλώσσα. Σημαντικό ρόλο παίζει η προώθηση της μάθησης και της επαφής με άλλες γλώσσες και πολιτισμούς, η ανάπτυξη συναισθηματικών δεσμών με ενήλικες και παιδιά και η προετοιμασία στο από νωρίς άνοιγμα μια πλουραλιστικής κοινωνίας. Οι παιδαγωγοί συνδυάζουν τους πόρους της παραδοσιακής και της εναλλακτικής παιδαγωγικής για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.

Στην Ισπανία συγκεκριμένα, το κύριο προσωπικό της προσχολικής εκπαίδευσης, εκπαιδεύεται σε πανεπιστήμια, κάτι που εξασφαλίζει ανώτερη εκπαίδευση και καλύτερη κατάρτιση σε σχέση με τις χώρες που απαιτούν μη πανεπιστημιακή τριτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά την τελευταία δεκαετία διαπιστώνεται ότι στην Ευρώπη διαμορφώνεται τάση για αναβάθμιση του επιπέδου σπουδών του προσωπικού της προσχολικής ηλικίας (Ζαμπέτα,1998). Η αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών υφίσταται βαθιές αλλαγές ως αποτέλεσμα της σταδιακής προσαρμογής του πανεπιστημιακού συστήματος στη Ευρωπαϊκή Περιοχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (European Higher Education Area (EHEA)). Με βάση τη νομοθεσία που ίσχυε πριν τις αλλαγές, στην Ισπανία, για την ανάδειξη ενός εκπαιδευτικού της πρώιμης παιδικής

ηλικίας (Maestro de EGB especialista en educacion infantil) απαιτούνταν 3χρονη φοίτηση και πτυχίο πανεπιστημίου και οι τομείς απασχόλησης ήταν σχολεία της πρώιμης παιδικής ηλικίας πρώτου και δεύτερου κύκλου. Επίσης για την ανάδειξη ανώτερου βοηθητικού προσωπικού στην εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας (Tecnico superior en educacion infantil), απαιτείται τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση ενός χρόνου και 3μηνη πρακτική άσκηση, με έμφαση στις ηλικίες μηδέν έως τριών ετών και καταλαμβάνουν θέσεις σε προσχολικά ιδρύματα (μηδέν έως τριών ετών ως υπεύθυνοι ομάδας, τριών έως έξι ετών ως βοηθητικό προσωπικό), κέντρα νεότητας, κέντρα ειδικής αγωγής, κοινωνική μέριμνα, και άλλα. (Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από Oberhuemer – Ulich, 1997). Οι χώρες που έχουν αναπτύξει ενιαίο σύστημα αγωγής και φροντίδας της πρώιμης παιδικής ηλικίας, όπως είναι και η Ισπανία, διαθέτουν κατά κανόνα και εκπαιδευτικούς με υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης (Ζαμπέτα, 1998, σ.149).

Προς το παρόν τα προγράμματα σπουδών που υπήρχαν πριν την ΕΗΕΑ, τα οποία πρόκειται να καταργηθούν σταδιακά, συνυπάρχουν με τα νέα που θα να εφαρμοστούν. Τα ακαδημαϊκά προσόντα που απαιτούνται για να διδάξει κανείς, είναι ομοιόμορφα σε όλη τη χώρα, αν και διαφέρουν ανάλογα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος και φυσικά την περιοχή. Στα ιδρύματα του δημόσιου τομέα, το διδακτικό προσωπικό έχει θέση μόνιμου δημοσίου υπαλλήλου. Στη δημόσια εκπαίδευση, οι εκπαιδευτικοί στο πρώτο έτος τους σε δημόσιο σχολείο, δουλεύουν υπό την εποπτεία έμπειρων εκπαιδευτικών. Ο καθοδηγητής εκπαιδευτικός και ο εκπαιδευόμενος μοιράζονται την ευθύνη για το σχέδιο διδασκαλίας του εκπαιδευόμενου εκπαιδευτικού. Τρεις τύποι εκπαιδευτικών μπορούν να διακριθούν ανάλογα με τη βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία διδάσκουν: διδακτικό προσωπικό για την προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια.

Η διδασκαλία στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση απαιτεί πιστοποιητικό διδασκαλίας στην αντίστοιχη ειδικότητα, η οποία είναι ένα τεσσάρων ετών πτυχίο πανεπιστημίου, με μία από τις παρακάτω ειδικότητες: προσχολική εκπαίδευση, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μουσική, φυσική αγωγή, ξένη γλώσσα, ειδική αγωγή ή λογοθεραπεία. Ο Νόμος για τη Βελτίωση της Ποιότητας της Εκπαίδευσης (Act on the Improvement of the Quality of Education (LOMCE)), αναφέρει ότι οι παιδαγωγοί στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν να διδάξουν σε όλους τους τομείς της γνώσης σε αυτό το εκπαιδευτικό στάδιο και σε σεμινάρια μαθητών. Ωστόσο, μπορούν

να επιτύχουν σε μία από τις ειδικότητες που αναφέραμε παραπάνω. Το πρόγραμμα σπουδών επικεντρώνεται εξίσου στις ακαδημαϊκές και θεωρητικές πτυχές καθώς και στην παιδαγωγική πρακτική. Εκτός από τους κατόχους πτυχίων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε άλλους επαγγελματίες που έχουν υποβληθεί επαγγελματική κατάρτιση σε ίδρυμα προσχολικής ηλικίας, επιτρέπεται να συμμετέχουν στον πρώτο κύκλο της προσχολικής αγωγής. Για τη φροντίδα μαθητών, με ειδικές ανάγκες, το εκπαιδευτικό σύστημα προσφέρει βοήθεια στους εκπαιδευτικούς, μέσω ειδικών στην ειδική αγωγή, λογοθεραπευτών και καταρτισμένων επαγγελματιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ «KINDER BARCELONA»

2.1 Γενική Θεώρηση του Παιδικού Σταθμού

Ο παιδικός σταθμός «Kinder Barcelona» είναι ένα εναλλακτικό μέρος για παιδιά ηλικίας μέχρι επτά ετών και τις οικογένειές τους. Πρόκειται για μια νέα πρωτοβουλία στη διδασκαλία, εξατομικευμένη για τη συνολική ανάπτυξη του παιδιού. Ο εκπαιδευτικός στόχος είναι να επαυξήσουν την αυτονομία, κοινωνικές και γλωσσικές ικανότητες των παιδιών, για να τα προετοιμάσουν για το επόμενο σχολείο τους, είτε στην Καταλονία είτε σε μια άλλη χώρα.

Η ομάδα που δουλεύει σε αυτό το πρόγραμμα, έχει πάθος για εκπαίδευση με τα παιδιά και τις οικογένειές τους. Καλωσορίζουν κάθε παιδί και την οικογένειά του σε κάθε κατάσταση και με τη δική τους υποστήριξη ελπίζουν να βελτιστοποιήσουν την ανάπτυξή του. Δίνουν ιδιαίτερη σημασία στο παιχνίδι και την εξερεύνηση για το κάθε παιδί ξεχωριστά καθώς και στο κατάλληλο πρόγραμμα για την ηλικία του. Επιθυμούν να καθιερώσουν την επικοινωνία μεταξύ των παιδιών και των παιδαγωγών τους μέσω του διαλόγου (ο παιδαγωγός μιλάει εκ μέρους των παιδιών), ισορροπώντας την βιοποικιλότητα των παιδιών και τηρώντας τους κοινούς κανόνες της ομάδας. Πιστεύουν πως η γλώσσα της επικοινωνίας στο σχολείο είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας στο να επωφεληθεί το παιδί εκατό τις εκατό από την εμπειρία. Για αυτόν ακριβώς το λόγο προσφέρουν ολιγομελή τμήματα με διαφορετικές γλώσσες, τα οποία είναι ανοιχτά τόσο σε ντόπια όσο και σε παιδιά που θέλουν να μάθουν μια ξένη

γλώσσα σταδιακά.

2.2 Εκπαιδευτικά Μοντέλα και Προσεγγίσεις που Διαμόρφωσαν τη Λειτουργία του Σταθμού

Η ομάδα του παιδικού σταθμού «Kinder Barcelona» δημιουργεί μέρα με τη μέρα εκπαιδευτικές δραστηριότητες βασισμένες στην έρευνα των Maria Montessori, Rudolf Steiner, Donald Winnicott, Erik Erikson, Françoise Dolto και άλλων, η επιρροή των οποίων στο εκπαιδευτικό σύστημα όπως αυτό έχει διαμορφωθεί και συνεχίζει να διαμορφώνεται και να βελτιστοποιείται, είναι αδιαμφισβήτητη. Στη συνέχεια θα αναλύσουμε την προσφορά αυτών των σπουδαίων προσωπικοτήτων, που συνέβαλλαν στην εξέλιξη της προσχολικής αγωγής και διαμόρφωσαν εκπαιδευτικά μοντέλα.

2.2.1 Maria Montessori

Συγκεκριμένα, η προσφορά της Maria Montessori, θεωρείται από τις πιο σημαντικές και κρίσιμες με την ίδια να έχει επινοήσει το γνωστό 'μοντεσσοριανό παιδαγωγικό σύστημα, το οποίο αποτέλεσε πρωτοπορία για την εποχή του και εξακολουθεί να εφαρμόζεται και σήμερα σε αρκετά σχολεία. Η Montessori, αποφοίτησε ως η πρώτη γυναίκα γιατρός της πατρίδας της και μέσα από την παιδιατρική οδηγήθηκε ως ψυχολόγος και ταλαντούχα παιδαγωγός που ήταν, στην προσπάθεια για την ψυχολογική και νοητική ανάπτυξη του παιδιού, ασχολούμενη αρχικά με παιδιά με νοητική καθυστέρηση ή ειδικές μαθησιακές ανάγκες και στη συνέχεια αφιέρωσε τη μελέτη της σε πιο γενικό πλαίσιο. Έφτιαξε παιδαγωγικό υλικό προσαρμοσμένο στις ανάγκες του παιδιού, για όλα τα πεδία που αφορούν τη μόρφωσή του. Δημιούργησε μόνη της εποπτικά μέσα διδασκαλίας για να γίνονται μέσω των αισθήσεων κατανοητά τα μαθήματα του σχολείου. Οι παρατηρήσεις και η φιλοσοφία της, βασισμένες στην αρχή ότι ένα περιβάλλον μάθησης πρέπει ν' αντιστοιχεί στο επίπεδο ανάπτυξης του παιδιού, είναι τόσο αληθείς σήμερα όσο ήταν και πριν από 100 και περισσότερα χρόνια. Για τα παιδιά, η μοντεσσοριανή εκπαίδευση, την οποία θεμελιώνει η Montessori το 1907, παρέχει ευκαιρίες ν' αναπτύξουν μια αυτόνομη προσωπικότητα, η οποία χαρακτηρίζεται από αυτό-καθορισμό και αυτό-υπευθυνότητα. Αυτή η εκπαίδευση έχει και σήμερα ένα σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει, ακριβώς επειδή βασίζεται σε καθολικές αρχές και από την οπτική

αυτή αποτελεί ένα διεθνούς αξίας μοντέλο εκπαίδευσης. Κάθε παιδί οπουδήποτε στον κόσμο μπορεί ν' αναπτύξει την προσωπικότητα του εάν έχει την ευκαιρία ν' ακολουθήσει μια μοντεσσοριανή εκπαίδευση. Σύμφωνα με τη θεωρία της, οι ηλικίες έως έξι ετών, είναι καταλυτικές για την πνευματική και ψυχική καλλιέργεια του παιδιού, αφού μόνο με τις αισθήσεις του, προσπαθεί να γνωρίσει τον κόσμο του και να οργανώσει σωστά τη νόησή του. Μετά τα έξι χρόνια, οι ειδικές αυτές ευαισθησίες χάνονται και πρέπει να παλέψει για να κατακτήσει ό, τι δεν κατέκτησε πριν. Αυτός είναι και ο λόγος που η προσχολική ηλικία θεωρείται και αποδεικτικά αποτελεί μια ιδιαίτερος σημαντική περίοδο στη ζωή του ανθρώπου. Ανεξαρτησία, ελευθερία με όρια και σεβασμός για την φυσική ψυχολογική ανάπτυξη του παιδιού είναι το τρίπτυχο που αποτελεί την ουσία του μοντεσσοριανού συστήματος εκπαίδευσης, το οποίο συνεχίζει, αν και με αρκετές παραλλαγές, να εφαρμόζεται σε χιλιάδες σχολεία ανά τον κόσμο, ενώ έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό και τις καθημερινές συνήθειες τόσο της οικογένειας όσο και της κοινωνίας. Η Dr Maria Montessori δεν επενέβαινε, όταν οι μαθητές της έκαναν κάτι λάθος, αλλά, δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες, τα παιδιά αποκτούσαν τη δυνατότητα να ανακαλύπτουν και να μαθαίνουν μέσω της πρακτικής. Δεν τα τιμωρούσε για ανάρμοστη συμπεριφορά, αλλά τους μάθαινε πώς να συμπεριφέρονται σωστά. Πίστευε ότι τα παιδιά έπρεπε να έχουν την δυνατότητα να διαλέγουν τις ασχολίες τους, ενώ παράλληλα τα μάθαινε πόσο σημαντικό ήταν να μην ενοχλούν άλλα παιδιά που δούλευαν. Ο σεβασμός της στην προσωπικότητα του παιδιού είναι η πρώτη αρχή της μεθόδου της, και έπειτα η ελευθερία που θα βγει από την πειθαρχία. Άλλες αρχές της μοντεσσοριανής μεθόδου είναι η εσωτερική και εξωτερική τάξη στη συγκρότηση του ανθρώπου, ο σεβασμός στο έμψυχο και άψυχο περιβάλλον, η ατομική προσπάθεια και η καλή συνεργασία με τον κόσμο του περιβάλλοντος, η μάθηση μέσω της έρευνας που θα δώσει τη χαρά για τη δουλειά και την ικανοποίηση για το αποτέλεσμα, και άλλες. Σε πολλές χώρες του κόσμου παρατηρείται ίδρυση μεγάλου αριθμού μοντεσσοριανών σχολείων, ανάμεσά τους και η Ισπανία. Παρατίθεται μια σύντομη λίστα μοντεσσοριανών σχολείων στην Ισπανία: 'Montessori School of Las Palmas' στην πόλη Las Palmas στην Tafira Baja, 'Marbella Montessori School' στην Malaga.

2.2.2 Erik Erikson

Όσον αφορά τον Erik Erikson, πρέπει να αναφέρουμε πως ήταν ένας πολύ

σημαντικός αναπτυξιακός φυσιολόγος και ψυχαναλυτής. Ασχολήθηκε με την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών και ανέπτυξε τις προσωπικές του θεωρίες σχετικά με αυτό. Ο Erikson παρουσίασε ένα μοντέλο που περιείχε αρκετά κοινά στοιχεία με αυτό του Freud. Χωρίς να απορρίψει τον αρχικό θεωρητικό προσανατολισμό του δασκάλου του, ανέπτυξε τη θεωρία του σχετικά με τη διαμόρφωση της προσωπικότητας η οποία εξελίσσεται σε όλη τη διάρκεια της ζωής και όχι μόνο κατά τα πέντε πρώτα χρόνια όπως υποστήριξε ο Freud. Με βάση αυτή τη θεωρία, ο Erikson διατύπωσε και περιέγραψε την ψυχική ανάπτυξη του ανθρώπου μέσω οκτώ σταδίων, από τη γέννηση μέχρι το θάνατο. Συγκεκριμένα, το κάθε στάδιο καλύπτει συγκεκριμένες ηλικίες και παρουσιάζει δύο πόλους, έναν αρνητικό και έναν θετικό. Αν η αναπτυξιακή κρίση που αντιστοιχεί στο κάθε στάδιο επιλυθεί επιτυχώς, τότε υπερσχύει το θετικό στοιχείο· αν όχι, τότε κυριαρχεί ένα αρνητικό σχήμα. Εδώ υπογραμμίζεται η σημασία του να συγκρατεί το άτομο και τα δυο άκρα στην κάθε δοκιμασία του καθενός σταδίου της ζωής που βρίσκονται σε ένταση μεταξύ τους, χωρίς να απορρίπτει ένα από τα δυο άκρα. Μόνο όταν και οι δυο άκρες σε ένα στάδιο κατανοηθούν και γίνουν αποδεκτές, μπορεί η βέλτιστη αρετή να έρθει στην επιφάνεια (Δημητρίου, 2012). Η συνεισφορά του σχετικά με την προσχολική αγωγή, επικεντρώνεται στη θεωρία του ότι τα παιδιά στην ηλικία τριών έως έξι ετών (στάδιο της πρωτοβουλίας και της ενοχής) πρέπει να βοηθηθούν για να αποκτήσουν ανεξαρτησία από τους γονείς, να ανακαλύψουν τον εαυτό τους και να διεκδικήσουν νεοαποκτηθείσες ικανότητες. Μεγάλο ρόλο σε αυτή την προσπάθεια για ανακάλυψη παίζει το παιχνίδι ρόλων. Τα παιδιά έχουν την ανάγκη να προσποιηθούν ότι είναι κάποιοι άλλοι με σκοπό να βρουν τη δική τους ταυτότητα και ανεξαρτησία. Οι γονείς και οι δάσκαλοι σ' αυτό το στάδιο, πρέπει να διατηρήσουν μια λεπτή γραμμή παρέχοντας επίβλεψη χωρίς παρεμβολές, να είναι ανεκτικοί με τα λάθη, ειδικά όταν τα παιδιά επιχειρούν να κάνουν κάτι με δική τους πρωτοβουλία καθώς και να τα ενθαρρύνουν να κάνουν τις δικές τους επιλογές.

2.2.3 Donald Winnicott

Ακόμη ένας σπουδαίος παιδίατρος και ψυχαναλυτής ο Donald Winnicott, άφησε πίσω του σπουδαία κληρονομιά αφού ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τον ψυχισμό των παιδιών και καθιέρωσε σημαντικότερες θεωρίες. Στην πορεία της ενασχόλησής του με τον ψυχισμό του ανθρώπου, ο Winnicott ήρθε στο συμπέρασμα πως ένας εξαιρετικά

ζωτικός παράγοντας για την ψυχική υγεία του ατόμου και πιο συγκεκριμένα ένα μέσο που το ωθεί να νιώθει ζωντανό, είναι το παιχνίδι στην παιδική ηλικία. Αυτό συμβαίνει, όπως εξηγεί ο ίδιος, διότι κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, το άτομο νιώθει αληθινό, αυθόρμητο και ζωντανό, δείχνει αμείωτο ενδιαφέρον γι' αυτό που κάνει, και κατά συνέπεια φανερώνεται ο πραγματικός εαυτός του οπότε και οδηγείται στην αυτογνωσία. Ο ίδιος παρήγαγε μελέτες περιπτώσεων που αποτέλεσαν αντιπροσωπευτικό δείγμα της πρακτικής της θεραπείας μέσω του παιχνιδιού, καθώς και σημαίνοντες θεωρητικές συνεισφορές για το παιχνίδι και τη φαντασία. Μια ακόμα θεωρία του Winnicott που απορρέει από την κλινική δουλειά του, αφορούσε το μεταβατικό αντικείμενο, ένα αντικείμενο (π.χ. μια κουβέρτα, ένα παιχνίδι) το οποίο καταλαμβάνει μια ειδική θέση και χρησιμοποιείται για καταπραϋντικούς σκοπούς από τα παιδιά και η σημασία του αντλείται από τη σχέση μητέρας-παιδιού.

2.2.4 Rudolf Steiner

Από τις πιο σημαντικές συμβολές του μεγάλου, αυστριακού φιλοσόφου, συγγραφέα, κοινωνικού μεταρρυθμιστή, αρχιτέκτονα, εσωτερικιστή και ιδρυτή της ανθρωπολογίας, Rudolf Steiner, είναι η εκπαίδευση 'waldorf', που βασίζεται στην εκπαιδευτική φιλοσοφία του. Αυτή η εκπαιδευτική προσέγγιση βασίζεται σε μια ανθρωποσοφική σκοπιά και κατανόηση της ανθρώπινης ύπαρξης, ως σώμα, ψυχή και πνεύμα. Το επίκεντρο για τον παιδαγωγό, είναι η ανάπτυξη αυτής της ύπαρξης, η οποία είναι ανεξάρτητη από την εξωτερική εμφάνιση, από την ενστάλαξη στους μαθητές του, της κατανόησης και εκτίμησης του υπόβαθρου και της θέσης τους στον κόσμο, όχι πρωταρχικά ως μέλη ενός συγκεκριμένου έθνους, εθνικής ομάδας ή φυλής αλλά ως μέλη της ανθρωπότητας και κάτοικοι του κόσμου. Υπογραμμίζει το ρόλο της φαντασίας στην εκμάθηση, προσπαθεί να ενσωματώσει ολιστικά την πνευματική, την πρακτική και καλλιτεχνική ανάπτυξη των μαθητών. Ο Steiner χώρισε την ανάπτυξη των παιδιών σε τρία στάδια, την εκπαίδευση προσχολικής ηλικίας, τη στοιχειώδη εκπαίδευση και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αναφορικά με την εκπαίδευση στην προσχολική ηλικία δίνεται ιδιαίτερη σημασία στις πρακτικές-βιωματικές δραστηριότητες (hands-on), οι οποίες επιτρέπουν στο μαθητή να μάθει με βάση τις εμπειρίες και το περιβάλλον στο οποίο έχει εκτεθεί, να εμπλακεί στη διαδικασία της μάθησης μέσω της εξερεύνησης, της δημιουργίας, της αλληλεπίδρασης με αντικείμενα και ανθρώπους. Έτσι καλλιεργείται η εγγενής φυσική του στάση, η

εμπιστοσύνη και η πίστη καθώς και βασικός σεβασμός για τον κόσμο ως ένα ενδιαφέρον και καλό μέρος για να ζει κανείς. Ο στόχος του εκπαιδευτικού συστήματος του Steiner είναι να μπορέσουν οι μαθητές όσο το δυνατόν πληρέστερα να επιλέξουν με ελευθερία και να συνειδητοποιήσουν την ατομική τους πορεία μέσα από τη ζωή ως ενήλικες.

Ιστορικά, στην Ισπανία, τη δεκαετία του 1970, όταν το καθεστώς του Franco βρισκόταν στην τελική της φάση (η δικτατορία διήρκησε από το 1936 μέχρι το 1975), ελάχιστοι άνθρωποι στη Μαδρίτη και στις Κανάριες Νήσους γνώριζαν την ανθρωποσοφία και την εκπαίδευση 'waldorf'. Εκείνη την εποχή, όσοι ενδιαφέρονταν για την εν λόγω εκπαίδευση, έπρεπε να κινούνται και να δρουν κρυφά. Στα ισπανικά βιβλιοπωλεία ήταν αδύνατο να βρει κανείς συγγράμματα αναφορικά με το έργο του Rudolf Steiner. Τη σημερινή εποχή βέβαια, όλα αυτά φαντάζουν αρκετά περίεργα, δεδομένου ότι η προσέγγιση 'waldorf', έχει λάβει πρόσβαση στην Ισπανία και όχι μόνο αυτό, αλλά παρατηρείται και η προτίμηση των σχολείων που εφαρμόζουν την εκπαίδευση 'waldorf', από μεγάλο αριθμό γονέων. Παρά τις αντίξοες συνθήκες της εποχής, το πρώτο νηπιαγωγείο (kindergarten) Waldorf, είχε προγραμματιστεί και σχεδιαστεί να λειτουργήσει, όταν το καθεστώς του Franco ήταν ακόμη στην εξουσία και τελικά ιδρύθηκε την άνοιξη του 1979. Μία γερμανό-ισπανική οικογένεια δώρισε ένα ακίνητο στο νηπιαγωγείο και με τη βοήθεια δωρεών από τη Στουτγάρδη που κατέφθαναν εκεί, το οίκημα έγινε το πρώτο νηπιαγωγείο 'Waldorf' της Ισπανίας, το οποίο έφτασε σήμερα να φιλοξενεί πέντε ομάδες νηπιαγωγείων. Τώρα η πρωτοβουλία ονομάζεται Escuela Libre Michael, βρίσκεται στην περιοχή Las Rozas, στη Μαδρίτη και αποτελεί το πρώτο και μεγαλύτερο σχολείο 'waldorf' στην Ισπανία. Πλέον, όπως προαναφέρθηκε, το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σύστημα συνεχίζει να εξαπλώνεται με γοργούς ρυθμούς, με αποτέλεσμα την εμφάνιση πολλών τέτοιων σχολείων σε όλη τη χώρα. Εν συνεχεία παρατίθεται μια σύντομη λίστα ιδρυμάτων στην Ισπανία που λειτουργούν με βάση το εκπαιδευτικό σύστημα 'waldorf'. 'Waldorf School' στην πόλη Benidorm της επαρχίας Alicante, 'El Til-ler Waldorf-Steiner School' στη συνοικία Ballaterra κοντά στη Βαρκελώνη, 'La Llabor Waldorf School' στην πόλη Olot, της Καταλονίας, 'Vers el Sol Waldorf School' στη Girona, 'Escuela Waldorf Artabanus' στη Μαδρίτη.

2.3 Ιστορία Παιδικού Σταθμού

Ο παιδικός σταθμός «Kinder Barcelona» ιδρύθηκε το 2002 όταν η ιδιοκτήτρια του Helena Munin βρισκόταν στην αναζήτηση βρεφικού σταθμού για την δίχρονη τότε κόρη της. Αυτό που έψαχνε ήταν ένας παιδικός σταθμός με ένα «ανοιχτό» πρόγραμμα προσχολικής αγωγής αυξημένης οικολογικής συνείδησης, όπου τα παιδιά θα φροντίζονται όχι μόνο πρακτικά αλλά και συναισθηματικά με βάση την ηλικία τους, ενώ ταυτόχρονα θα τρέφονται υγιεινά με οργανικά προϊόντα. Έτσι λοιπόν, το Φεβρουάριο του 2002 ιδρύθηκαν στην οδό Llatzeret στη περιοχή Poblenou της Βαρκελώνης τα δύο πρώτα αγγλόφωνα τμήματα του. Ο λόγος που η Helena επέλεξε ως γλώσσα επικοινωνίας τα αγγλικά ήταν οι αυξημένες ανάγκες της Βαρκελώνης για αγγλόφωνους παιδικούς σταθμούς, μιας και αποτελεί την πλέον πολυπολιτισμικότερη πόλη της Ισπανίας. Τα τμήματα αυτά αρχικά στεγάστηκαν σε ένα μικρό διάφορο κτήριο στη πίσω πλευρά του οποίου βρισκόταν μια εσωτερική αυλή όπου τα παιδιά θα μπορούσαν να περάσουν ένα μεγάλο μέρος της ημέρας τους παίζοντας και εξερευνώντας. Η αυξημένη όμως ζήτηση για έναν αγγλόφωνο παιδικό σταθμό μοντεσοριανής φιλοσοφίας οδήγησε σύντομα στη δημιουργία περισσότερων τμημάτων κάτι που στη συνέχεια είχε ως αποτέλεσμα την επέκταση του παιδικού και σε άλλα κτήρια. Το 2006 λοιπόν η αργεντινικής καταγωγής Munin προέβει στην ενοικίαση ενός δεύτερου κτηρίου 20 μέτρα πιο μακριά από το κύριο κτήριο του παιδικού σταθμού το οποίο βρισκόταν επίσης επί της οδού Llatzeret προκειμένου να είναι εύκολη η πρόσβαση από το ένα κτήριο στο άλλο, για τα παιδιά και τους παιδαγωγούς, τη «Brikanderia». Η ιδιοκτήτρια όμως δεν επαναπαύτηκε εκεί. Στο δεύτερο λοιπόν κτήριο εκτός από ένα ακόμη αγγλικό τμήμα δημιούργησε και ένα καταλανικό, όπου τα παιδιά θα είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθούν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα προσχολικής αγωγής στη δεύτερη επίσημη γλώσσα της Βαρκελώνης τα καταλανικά. Η πολυπολιτισμικότητα όμως της Βαρκελώνης και ο αυξημένος αριθμός δίγλωσσων ή ακόμη και τρίγλωσσων οικογενειών έδωσε στην Helena την ιδέα δημιουργίας νέων τμημάτων που θα παρείχαν ακόμη μια γλώσσα, τη γερμανική. Έτσι, το 2014 δημιουργήθηκε το «Kitowi». Αυτό είναι ένα απολύτως ανεξάρτητο κτήριο το οποίο βρίσκεται ένα περίπου χιλιόμετρο μακριά από το «Kinder» και τη «Brikanderia», με τη δημιουργία του οποίου προστέθηκαν άλλα τέσσερα τμήματα στο δυναμικό του παιδικού σταθμού. Δύο γερμανικά και δύο αγγλικά.

Από ένα τέτοιο παιδικό σταθμό δε θα μπορούσε φυσικά να λείπει η κουζίνα. Τόσο όμως η διαρρύθμιση των κτηρίων όσο και ο μεγάλος αριθμός των παιδιών διασκορπισμένα σε διαφορετικά κτήρια οδήγησε στην ανάγκη συνεργασίας με catering. Η Helena όμως μένοντας ανικανοποίητη από τα catering της περιοχής και την κακή ποιότητα τους αποφάσισε να ανοίξει το δικό της εστιατόριο το οποίο θα λειτουργούσε μόνο με οργανικά προϊόντα. Έτσι το 2007 δημιούργησε το «Nabibi». Ένα ανεξάρτητο από τον παιδικό σταθμό εστιατόριο, ιδιοκτησία επίσης της Munin το οποίο βρίσκεται σε ίση απόσταση από τα τρία κτήρια του παιδικού σταθμού ώστε η πρόσβαση να είναι το ίδιο εύκολη από τους εθελοντές και των τριών κτηρίων, οι οποίοι είναι αποκλειστικοί υπεύθυνοι για την διανομή του φαγητού. Στο εστιατόριο αυτό χρησιμοποιούνται μόνο οργανικά και βιολογικά προϊόντα άριστης ποιότητας και αποτελεί μέχρι και σήμερα τον μοναδικό προμηθευτή φαγητού και για τα τρία κτήρια.

Έτσι, σήμερα το 2016 το όραμα της Helena για έναν απόλυτα αυτάρκη και πολυπολιτισμικό παιδικό σταθμό μοντεσοριανής φιλοσοφίας έγινε πραγματικότητα με όλο και περισσότερους γονείς να επιλέγουν τον σταθμό «Kinder Barcelona» για τη φροντίδα των παιδιών τους και να στηρίζουν θερμά την ελευθερία που τους παρέχει.

2.4 Περιγραφή εσωτερικών και εξωτερικών χώρων

Ο παιδικός σταθμός «Kinder Barcelona» ξεκίνησε από το κτίριο που βρίσκεται στην περιοχή Poblenou επί της οδού Casc Antic το 2002. Αποτελέσε το πρώτο κτίριο στέγασης της φιλοσοφίας διαπολιτισμικότητας, καθώς και της δυναμικής διαδικασίας της αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας αναγνώρισης και συνεργασίας ανάμεσα σε άτομα διαφόρων εθνικών και μεταναστευτικών ομάδων. Η έμπνευση της ιδιοκτήτριας και διευθύντριας Helena Munin βασίστηκε στο γεγονός ότι λίγα χρόνια πριν χρειαζόταν ένα τέτοιο παιδικό σταθμό για την κόρη της και δεν κατάφερε να βρει κάτι που να την κάλυπτε πλήρως. Έτσι λοιπόν αποφάσισε να δημιουργήσει τον παιδικό σταθμό αυτό, και μάλιστα στη Βαρκελώνη καθώς αποτελεί ένα προορισμός άκρως πολυπολιτισμικό.

Το πρώτο λοιπόν κτίριο «Kinder» αποτελείται από 135τ.μ. και χωρίζεται σε δυο ορόφους και ένα κήπο που είναι 30τ.μ. Ο επάνω όροφος είναι 60τ.μ. και αποτελείται από μια μεγάλη αίθουσα 40τ.μ. τουαλέτα 5τ.μ και ένα μικρότερο δωμάτιο στα 15τ.μ. Η μεγάλη αίθουσα χωρίζεται σε δυο τμήματα με ένα διαχωριστικό, το ένα τμήμα όπου έχει τραπεζάκια και αποτελεί τον χώρο εστίασης για τα γεύματα και το άλλο τμήμα στο οποίο βρίσκονται τα παιχνίδια και η αλλαξιέρα όπου αποτελεί και τον χώρο προσέλευση των παιδιών το πρωί. Επίσης ο χώρος αυτός αποτελεί και το χώρο της siesta για ορισμένες ώρες της ημέρας, όπου τοποθετούνται τα ειδικά στρώματα στο πάτωμα. Το μικρότερο δωμάτιο έχει μαξιλάρια, παιχνίδια και αντικείμενα ζωγραφικής και αποτελεί περισσότερο χώρο γαλήνης, ηρεμίας και περισυλλογής.

Ο κάτω όροφος είναι 75 τ.μ. και αποτελείται από ένα προθάλαμο 7τ.μ. , ένα γραφείο (γραμματείας) 8τ.μ. , τουαλέτα 10τ.μ. και μια μεγάλη αίθουσα 50τ.μ. Η μεγάλη αίθουσα χωρίζεται και πάλι με ένα διαχωριστικό , το ένα τμήμα όπου έχει τραπεζάκια και αποτελεί τον χώρο εστίασης για τα γεύματα και το άλλο τμήμα στο οποίο βρίσκονται τα παιχνίδια και η αλλαξιέρα όπου αποτελεί και τον χώρο προσέλευσης των παιδιών το πρωί (όπου επίσης αποτελεί και το χώρο της siesta για ορισμένες ώρες της ημέρας, όπου τοποθετούνται τα ειδικά στρώματα στο πάτωμα).

Ο προθάλαμος περιέχει συρτάρια με το όνομα και μια φωτογραφία του κάθε παιδιού προκειμένου να τοποθετούνται τα προσωπικά του αντικείμενα. Ο κήπος όπως προαναφέρθηκε είναι 30τ.μ. και αποτελείται κυρίως από άμμο, παιχνίδια αντίστοιχα με εκείνα της παιδικής χαράς, στρώματα, κουβαδάκια και τα λοιπά. Ενώ περιστοιχίζεται από διάφορα δέντρα προκειμένου να υπάρχει και η κατάλληλη σκιά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Επιπλέον οι τοίχοι γύρω-γύρω είναι ζωγραφισμένοι με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι πλήρως εναρμονισμένοι με το στοιχείο της φύσης και της ηρεμίας.

Στη συνέχεια λόγω του αυξημένου αριθμού αιτήσεων των παιδιών, η Helena Munin προχώρησε στην δημιουργία ενός νέου κτιρίου είκοσι μέτρα πιο μακριά από το

αρχικό κτίριο. Το κτίριο αυτό ονομάστηκε «Brikanderia» είναι 110τ.μ. και αποτελείται από έναν προθάλαμο 10τ.μ. , ένα γραφείο (γραμματείας) 10τ.μ. , την κουζίνα 20τ.μ. , τουαλέτα 15τ.μ. και την κύρια αίθουσα 55τ.μ. Στον προθάλαμο βρίσκονται και πάλι μικρά συρτάρια με το όνομα και την φωτογραφία αντίστοιχα του κάθε παιδιού όπου μέσα τοποθετούνται τα προσωπικά του αντικείμενα. Η κουζίνα μέσα στην οποία βρίσκονται μικρά στρογγυλά τραπεζάκια για τα γεύματα των παιδιών αλλά και για τις χειροτεχνίες τους. Η κύρια αίθουσα αποτελείται από ποικίλα παιχνίδια κάθε είδους, είτε ομαδικά, είτε ατομικά, παραμύθια βιβλία και τα λοιπά και γενικότερα παιχνίδια όπου κάθε πρωί τοποθετούνται με τέτοιο τρόπο από τους παιδαγωγούς ώστε να υπάρχουν ποικίλων ειδών διαμορφωμένες «γωνιές» δημιουργικής απασχόλησης για τα παιδιά.

Ακόμη, οι ανάγκες του παιδικού σταθμού για μια ολοκληρωμένη και πλήρης διατροφή για τα παιδιά οδήγησε την Helena Munin στη δημιουργία του εστιατορίου «Nabibi» το 2007, με οργανικές τροφές από όπου και θα μπορεί να προμηθεύει τον κατάλληλο παιδικό σταθμό. Το εστιατόριο είναι 110τ.μ. και αποτελείται από ένα προθάλαμο 10τ.μ. , την αποθήκη 10τ.μ., την κουζίνα 20τ.μ. , την τουαλέτα 10τ.μ. και τον κύριο χώρο εστίασης 60 τ.μ. Ο χώρος εστίασης είναι διαμορφωμένος αρκετά λιτά και με στοιχεία μινιμαλισμού αλλά συγχρόνως και με εικαστικές παρεμβάσεις που παραπέμπουν στην συσχέτισή του με τον παιδικό σταθμό.

Στη συνέχεια, η ακόμη υψηλότερη αύξηση των αιτήσεων οδήγησε στη δημιουργία ακόμη ενός κτιρίου γύρω στο ένα χιλιόμετρο πιο μακριά από τα υπόλοιπα κτίρια. Το κτίριο αυτό ονομάστηκε «Kitow» είναι 115τ.μ. και αποτελείται από ένα προθάλαμο 10τ.μ. , την τουαλέτα 10τ.μ. , γραφείο (γραμματεία) 10τ.μ. , κουζίνα 20 τ.μ. , μια κύρια αίθουσα 30τ.μ και ακόμη μία κύρια αίθουσα 35τ.μ. Στον προθάλαμο βρίσκονται και πάλι τα ατομικά συρτάρια του κάθε παιδιού, ενώ στο χώρο της κουζίνας βρίσκονται μικρά στρογγυλά τραπεζάκια για τα γεύματα και τις χειροτεχνίες. Στις δυο κύριες αίθουσες βρίσκονται διάφορα παιχνίδια αντίστοιχα με τα προηγούμενα κτίρια.

Τέλος, γενικότερα το σύνολο των κτιρίων είναι διαμορφωμένα με χρώμα, στοργή και φροντίδα προκειμένου να είναι όσο το δυνατόν πιο οικεία και ευχάριστα σαν συνολικό περιβάλλον απέναντι όχι μόνο στα παιδιά αλλά και στους ίδιους τους γονείς. Εξάλλου αυτό φαίνεται και από το εξωτερικό του κάθε κτιρίου, γιατί αν και διαφορετικά κτίρια είναι εύκολο να διακρίνει κανείς πως συνδέονται μεταξύ τους και πως πρόκειται για ένα χώρο εστίασης παιδιών.

2.5 Η φιλοσοφία του Παιδικού Σταθμού

Ο παιδικός σταθμός «Kinder Barcelona» στη Βαρκελώνη της Ισπανίας, όπου διεκπεραιώσαμε την πρακτική μας άσκηση το εαρινό εξάμηνο του 2015, είχε ως κύριο στόχο να βοηθήσει το παιδί να αναπτυχθεί σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον , να μάθει να χρησιμοποιεί την αγγλική γλώσσα και να ικανοποιεί τις ανάγκες του. Αξιοσημείωτο ήταν η διαφορετικότητα τόσο στο προσωπικό που εργαζόταν στον παιδικό σταθμό όσο στα παιδιά και στους γονείς. Συναντήσαμε ανθρώπους από

διάφορες χώρες εκ των οποίων είναι οι εξής: Ελλάδα, Ισπανία, Γερμανία, Δανία, Ολλανδία, Φιλανδία, Τουρκία, Αζερμπαϊτζάν, Σκωτία και άλλες με ξεχωριστούς πολιτισμούς , τρόπο σκέψης και φυσικά διαφορετική γλώσσα. Αξιοπρόσεκτε ήταν η μεταξύ τους σχέση, όπου κυριαρχούσε ο αλληλοσεβασμός και η κατανόηση της ιδιαιτερότητας του καθενός και η συνύπαρξη τους σε μία κοινωνία που είχε εξαλείψει κάθε ρατσιστικό στοιχείο και είχε ενσωματώσει τους διαφορετικούς τρόπους ζωής του καθενός χωρίς να χάνει το δικό της χαρακτήρα..

Όσον αφορά τις διατροφικές τους συνήθειες, αυτές είχαν ως κύριο άξονα την υγιεινή διατροφή. Το εστιατόριο του παιδικού σταθμού κατασκεύαζε φαγητό μόνο με βιολογικά προϊόντα και αρκετά από τα παιδιά μετά από επιθυμία των γονέων ήταν χορτοφάγα. Τηρούνταν οι συνθήκες υγιεινής , αλλά παρ' όλα αυτά είχαν το ελεύθερο να παίζουν με το φαγητό, να λερωθούν και να διασκεδάσουν αυτή την ώρα.

Όσο για τις δραστηριότητες, το παιδί γύρω από ένα οργανωμένο πλαίσιο είχε την ελευθερία να διαλέξει με τι θα παίξει και με ποιον, καθώς και να δημιουργήσει τους δικούς του όρους. Τα περισσότερα παιχνίδια ήταν κατασκευασμένα από το προσωπικό, με απλά ανακυκλώσιμα υλικά. Τα παιδιά είχαν το δικό τους ιδιαίτερο τρόπο να τα κάνουν να μοιάζουν όμορφα και κάθε φορά γίνονταν πόλος έλξης γι' αυτά με διαφορετικό τρόπο, μέσω της φαντασίας τους.

Γενικά κυριαρχούσε η προσπάθεια για επαφή με τη φύση καθώς ευνοούσε και το ήπιο κλίμα της πόλης , αλλά και η καλή αξιοποίηση των εξωτερικών χώρων. Τα πάρκα διατηρούνταν σε άριστη κατάσταση και διέπονταν από ασφάλεια και εφευρετικότητα. Δεν έλειπε η επαφή με τη φύση ανεξαρτήτως από τις καιρικές συνθήκες. Ακόμη και με βροχερό καιρό με τον κατάλληλο ρουχισμό (αδιάβροχα, γαλότσες) τα παιδιά έβγαιναν για εξόρμηση. Ερχόταν σε επαφή με το εξωτερικό περιβάλλον, με στόχο να το ανακαλύψουν βιωματικά, να μάθουν να το σέβονται και να αναπτύσσονται ομαλά σε αρμονία με αυτό. Στις εξωτερικές δραστηριότητες παρουσίαζαν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον και έδειχναν να το ευχαριστιούνται περισσότερο. Τα πράγματά τους (τσάντες, ζακέτες, καπέλα, αντηλιακά) μεταφέρονταν με ένα ξύλινο καρότσι όπως και κάποια παιχνίδια ή υλικά για κατασκευές στη φύση. Ακόμη και το τμήμα με τα βρέφη έβγαινε περίπατο είτε μεταφέροντας τα παιδιά στα καρότσια τους, είτε σε μάρσιπο, αλλά πάντα σε αυτά τα τμήματα υπήρχαν περισσότεροι ενήλικοι για επιπλέον βοήθεια.

Το προσωπικό που αποτελούνταν από τους εκπαιδευτικούς, τους εθελοντές και τους φοιτητές που διεκπεραιώνανε την πρακτική τους άσκηση, εκπαιδευόταν καθημερινά μέσω συναντήσεων (meeting) για τη σωστή ανάπτυξη του παιδιού , την κάλυψη των αναγκών του και τη συμπεριφορά σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Ακόμη , καταθέτονταν απόψεις για τη λειτουργία του ιδρύματος , παρατηρήσεις ή τυχόν προβλήματα, με σκοπό την επίλυση τους. Ήταν μια ώρα όπου το προσωπικό μπορούσε να γνωριστεί καλύτερα, να αναπτύξει φιλικές σχέσεις και να μάθει να συνεργάζεται και να λειτουργεί με ομαδικό πνεύμα. Ακόμη βοηθούσε στο να υλοποιηθούν κάποιες ιδέες για κατασκευές και στην προετοιμασία της επόμενης μέρας.

Γενικότερα η φιλοσοφία του παιδικού σταθμού, θα λέγαμε πως διέφερε αρκετά από τα ελληνικά δεδομένα, κυρίως διότι χρειαζόταν να καλύψει κάποιες διαφορετικές

ανάγκες στο διαπολιτισμικό πλαίσιο όπου αναπτυσσόταν. Κυρίαρχο ήταν το κλίμα του σεβασμού της διαφορετικότητας και της αλληλοκατανόησης. Μέσω λοιπόν της λειτουργίας του, στόχευε σε μία διαπολιτισμική εκπαίδευση, διαμορφώνοντας διαφορετικές θετικές αντιλήψεις για τις διαφορές μεταξύ των πολιτισμών και έθετε τις βάσεις για την επικοινωνία και τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, αλλά και με το φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον το οποίο εξελισσόταν συνεχώς. Αξιοσημείωτο ήταν το κλίμα που επικρατούσε σε καθημερινή βάση, καθώς χαρακτηριζόταν όχι μόνο από αλληλοσεβασμό, αλλά και από ενδιαφέρον για την ανακάλυψη μιας νέας κουλτούρας με ποικίλους τρόπους. Τόσο οι γονείς όσο και το προσωπικό είχε όρεξη για συνεχή πληροφόρηση, αλληλοβοήθεια και εισαγωγή καινοτόμων σχετικών ιδεών. Κάθε ρατσιστικό στοιχείο είχε εξαλειφτεί, όλοι οι πολιτισμοί ήταν αποδεκτοί και σεβαστοί. Το προσωπικό που αποτελούνταν από τους βασικούς εκπαιδευτικούς, τους εθελοντές και τους φοιτητές πρακτικής άνηκε τόσο στην Ισπανική κοινότητα, αλλά και σε διάφορες χώρες που άνηκαν ή όχι στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά τη διάρκεια της παραμονής μας εκεί, ήρθαμε σε επαφή με ανθρώπους διαφορετικών εθνικοτήτων, συνεργαστήκαμε μαζί τους πήραμε και δώσαμε στοιχεία των πολιτισμών μας, μάθαμε να σεβόμαστε το διαφορετικό και να προσπαθούμε για την διατήρηση ομαδικού πνεύματος.

Οι γονείς των παιδιών συνήθως προερχόταν από διαφορετικές χώρες με αποτέλεσμα το κάθε παιδί να μιλά ή να δέχεται ακούσματα δύο ή και περισσότερων διαφορετικών γλωσσών. Τα παιδιά από πολύ μικρή ηλικία μάθαιναν να σέβονται το διαφορετικό και να μεγαλώνουν με ερεθίσματα διάφορων πολιτισμών τόσο από τους γονείς τους που συνήθως προερχόταν από διαφορετική χώρα, όσο και από τους συμμαθητές τους και το προσωπικό που κάλυπτε ένα ευρύ φάσμα εθνικοτήτων. Τα περισσότερα σε ηλικία τεσσάρων χρονών ήταν ικανά να κατανοήσουν και να μιλήσουν περισσότερες από δύο διαφορετικές γλώσσες. Αυτό τα έκανε αυτομάτως να βρίσκονται σε εγρήγορση και να προσαρμόζονται με μεγαλύτερη ευκολία στις αλλαγές του περιβάλλοντος στο οποίο αναπτυσσόταν. Ακόμη τα άτομα που τα περιέκλειαν άλλαζαν συχνά γύρω τους, έτσι μάθαιναν να εξοικειώνονται άμεσα με νέα πρόσωπα και να νιώθουν ασφάλεια μαζί τους. Όπως είναι γνωστό, τα πολύγλωσσα παιδιά τείνουν να αναπτύσσονται γρηγορότερα, γιατί από τη στιγμή που γεννιούνται, δέχονται ποικίλα ερεθίσματα, με αποτέλεσμα να έχουν καλύτερες δεξιότητες στο μαθηματικό, επικοινωνιακό αλλά και σε άλλους τομείς. Πολλές φορές όμως λόγω της δυσκολίας να ανταπεξέλθουν στην πολυγλωσσία, τείνουν να δείχνουν προτίμηση προς τη μία γλώσσα, συνήθως αυτή με την οποία επικοινωνούν στο σπίτι, να τη χρησιμοποιούν και να την εξελίσσουν περισσότερο. Μερικές φορές, σε περιπτώσεις που και οι δύο γονείς μιλούσαν την ίδια γλώσσα, για παράδειγμα τα Ισπανικά, το παιδί στο αγγλικό τμήμα έδειχνε αδιαφορία, δηλαδή δεν προσπαθούσε να μάθει τη δεύτερη γλώσσα και προτιμούσε να παίζει μόνο με τα παιδιά που μίλαγαν τη δική του γλώσσα. Έστω και αν την καταλάβαινε, δεν ήθελε να εκφράζεται με αυτή και ορισμένες φορές εσκεμμένα έκανε πως δεν καταλαβαίνει για να αποφύγει κάποια δραστηριότητα. Όμως σε γενικά πλαίσια τα περισσότερα από τα παιδιά έδειχναν θέληση να μάθουν μια νέα γλώσσα και να αλληλεπιδράσουν με όλα τα μέλη του τμήματος.

2.6 Σύσταση Τμημάτων

Ο παιδικός σταθμός αποτελούταν από επτά τμήματα τα οποία στεγάζονταν σε τρεις διαφορετικούς χώρους. Τα τμήματα του παιδικού σταθμού χωρίζονται όχι μόνο με βάση τις γλώσσες, δηλαδή αγγλικά, γερμανικά, καταλανικά και ισπανικά αλλά και με βάση τις ηλικίες. Πιο συγκεκριμένα, υπήρχαν δύο βρεφικά που περιείχαν παιδιά από 1,5 έως 2,5 ετών, δύο μεταβρεφικά που περιείχαν παιδιά από 2,5 έως 3,5 ετών, και ένα προνήπιο με παιδιά από 3,5 έως 4,5 ετών. Συνολικά υπήρχαν πέντε αγγλόφωνα τμήματα, ένα καταλανικό και ένα γερμανικό, τα οποία περιείχαν παιδιά όλων των ηλικιών. Η αναλογία παιδιών-παιδαγωγών που εφαρμοζόταν ήταν τέσσερα παιδιά προς ένα παιδαγωγό, ενώ στα βρεφικά τμήματα παρατηρούταν μετατροπή της αναλογίας σε τρία προς έναν.

2.7 Προσωπικό

Το προσωπικό του παιδικού σταθμού αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του μιας και παίζει το σημαντικότερο ρόλο στην λειτουργία του. Καθοδηγεί τα τμήματα ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζει την ασφάλεια και τη πνευματική ευημερία των παιδιών. Οργανώνει το ημερήσιο πρόγραμμα το οποίο περιλαμβάνει δραστηριότητες κατάλληλες για το αναπτυξιακό επίπεδο των παιδιών. Το βασικό προσωπικό αποτελείται από τους κύριους παιδαγωγούς, τους εθελοντές, τη διευθύντρια, τη γραμματέα, τη καθαρίστρια, τη ψυχολόγο, το δάσκαλο μουσικής, ενώ σημαντικό ρόλο έπαιζαν τα άτομα πρακτικής (φοιτητές) που προσθέτονταν στο προσωπικό ανά διαστήματα.

2.8 Meeting

Καθημερινά διεκπεραιωνόταν meeting ανάλογα την ημέρα με διαφορετικές ομάδες. Κάποιες μέρες ήταν με τους εθελοντές, τους φοιτητές πρακτικής και τους παιδαγωγούς, δηλαδή τα άτομα που απαρτίζανε την ομάδα ενός τμήματος με εισηγήτρια μία παιδαγωγό που εργαζόταν χρόνια στον παιδικό σταθμό και είχε την ανάλογη εμπειρία. Θέμα συζήτησης μπορεί να ήταν η λειτουργικότητα της ομάδας η ανάπτυξη των παιδιών, νέες ιδέες για το καθημερινό πρόγραμμα και τεχνικές βελτίωσης. Κάποια άλλη ημέρα συγκεντρωνόταν οι παιδαγωγοί και συζητούσαν με ψυχολόγο ή έναν μουσικοπαιδαγωγό και την ίδια στιγμή οι εθελοντές είχαν ώρα επιμόρφωσης, ενώ οι φοιτητές πρακτικής κατασκεύαζαν χειροτεχνίες ή κάποια δραστηριότητα για την επόμενη μέρα ή τακτοποιούσαν την τάξη. Ακόμη γίνονταν συναντήσεις με την υπεύθυνο πρακτικής για τυχόν παρατηρήσεις, καθοδήγηση, συμβουλές. Γενικότερα επικρατούσε κλίμα αλληλοβοήθειας, αλληλοκατανόησης, αμοιβαίου σεβασμού και εργατικότητας. Οργανώνονταν συχνά κοινές δράσεις με τους γονείς. Την πρώτη εβδομάδα στην αρχή της χρονιάς, όπου ήταν και περίοδος προσαρμογής, οι γονείς παρέμεναν στο τμήμα για να βοηθήσουν το παιδί να νιώσει άνετα στο περιβάλλοντα χώρο και με τα νέα πρόσωπα στη ζωή του και συχνά γινόταν συγκεντρώσεις σε κάποιο πάρκο για πικνίκ και παιχνίδια ή στην παραλία. Εκείνη την περίοδο πραγματοποιούνται τακτικές συναντήσεις ανάμεσα σε γονείς και

παιδαγωγούς αλλά και μεταξύ της διευθύντριας Helena Munin. Οι συναντήσεις αυτές έχουν σαν στόχο την όσο το δυνατόν ομαλότερη προσαρμογή του παιδιού στον παιδικό σταθμό. Για τα παιδιά που συνεχίζουν από την προηγούμενη χρονιά σαφώς η μετάβαση είναι ομαλότερη αλλά για τα παιδιά που πρώτη φορά τότε ξεκινούν θέλει ιδιαίτερα μεγάλη προσοχή στο λεγόμενο «adaptation» σύμφωνα με την φιλοσοφία του παιδικού σταθμού.

2.9 ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΣΑ

Στο χώρο του παιδικού σταθμού υπήρχαν διάφορα υλικά που χρησιμοποιούσαν οι παιδαγωγοί και τα παιδιά στη σχολική καθημερινότητα, πέρα από αυτά κάποιοι γονείς, εθελοντές ή φοιτητές έκαναν δωρεές με δικιά τους πρωτοβουλία όπως ξύλινα παιχνίδια, παζλ, χαρτόνια και διάφορα υλικά για χειροτεχνίες. Υπήρχε ένα ντουλάπι για κάθε τμήμα σε κοινόχρηστο χώρο με κλειδί, που είχε πρόσβαση η παιδαγωγός ή οι φοιτητές και περιείχε ψαλίδια, χαρτόνια, κόλλες, λευκές κόλλες, μαρκαδόρους, ξυλομπογιές, πινέλα, νερομπογιές, συρραπτικά και διάφορα άλλα χρήσιμα υλικά για την υλοποίηση χειροτεχνιών ή δραστηριοτήτων. Ακόμη υπήρχαν σε κάθε αίθουσα στερεοφωνικά με διάφορα cd που χρησιμοποιούσαν για δραστηριότητες ή τραγούδια για ελεύθερο παιχνίδι και χορό. Πολλές φορές έβαζαν κασέτες με αφηγήσεις παραμυθιών και στη συνέχεια ακολουθούσε ανάλυσή του. Επιπλέον, υπήρχε προτζέκτορας για προβολές ταινιών. Παιχνίδια ξύλινα, τρενάκια, αυτοκινητάκια, παζλ, κούκλες, κουκλοθέατρο, τουβλάκια, κοστύμια, κουκλοθέατρο, μπάλες, τραμπολίνα, μαξιλάρια, αρκουδάκια, στεφάνια. Πολλά παιδιά έφερναν και παιχνίδια από το σπίτι ή παραμύθια και κάποια από αυτά επέλεγαν να τα αφήσουν στον παιδικό για όλα τα παιδιά ή απλώς τα έπαιρναν σπίτι ξανά, όμως κατά τη διάρκεια της ημέρας τα κρατούσαν με την προϋπόθεση να τα μοιράζονται με τα υπόλοιπα παιδιά. Γενικά χρησιμοποιούσαν απλά και ανακυκλώσιμα υλικά όπως πλαστικά μπουκάλια, τενεκεδάκια, που συνέλλεγαν οι παιδαγωγοί ή ζητούσαν από τα παιδιά να φέρουν πράγματα που δε χρησιμοποιούσαν στο σπίτι και κατασκεύαζαν παιχνίδια με τη φαντασία τους. Αξιοσημείωτο είναι ότι τα παιδιά ήταν συνηθισμένα να παίζουν με απλά υλικά που διαμόρφωναν διαφορετικά σε κάθε παιχνίδι και δεν αναζητούσαν έτοιμα παιχνίδια του εμπορίου. Στην άμμο έπαιζαν με ποτήρια ή πιατάκια πλαστικά και κάθε φορά τα χρησιμοποιούσαν διαφορετικά.

2.10 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΡΙΩΝ ΕΒΔΟΜΑΔΩΝ

Στο σημείο αυτό θα περιγράψουμε αναλυτικά το πρόγραμμα του παιδικού σταθμού κατά τη διάρκεια τριών τελειώς διαφορετικών μεταξύ τους εβδομάδων αλλά και τμημάτων του παιδικού σταθμού. Η πρώτη εβδομάδα (τυπική εβδομάδα) θα πραγματεύεται το καθημερινό πρόγραμμα του παιδικού σταθμού κατά τη διάρκεια όλου του χρόνου. Στη δεύτερη εβδομάδα θα περιγράψουμε το πρόγραμμα της κατασκήνωσης (casal), που περιλαμβάνει το μήνα Αύγουστο και έχει να κάνει με την άφιξη νέων παιδιών μεγαλύτερης ηλικίας και κάποιες φορές πολύ διαφορετικών εθνικοτήτων τα οποία αλληλεπιδρούσαν άμεσα με τα παλαιότερα κατά τη διάρκεια της ημέρας. Τέλος κατά τη διάρκεια της τρίτης εβδομάδας θα αναφερθούμε στην

εβδομάδα προσαρμογής, η οποία διαδραματίζεται κάθε Σεπτέμβρη και συμπεριλαμβάνει τη συμμετοχή των γονέων κατά τη διάρκεια της ημέρας. Συνοψίζοντας θα αναφέρουμε αναλυτικά όλες εκείνες τις δραστηριότητες που λάμβαναν χώρα στο παιδικό σταθμό στα πλαίσια τριών τελείως διαφορετικών χρονικών περιόδων.

Αρχικά πρέπει να διευκρινιστεί πως υπάρχει ένα βασικό πλάνο προγράμματος πάνω στο οποίο στηρίζεται κάθε παιδαγωγός και με βάση αυτό κυλούν οι ημέρες της εβδομάδος με ορισμένες μετατροπές καθημερινά, προκειμένου να βρίσκονται πάντα σε εγρήγορση μαθητές και παιδαγωγοί. Το πρόγραμμα του παιδικού βασίζεται στο εξής πλάνο:

8:30-9:00 άφιξη παιδιών

9:00-9:30 ή 9:30-10:00 πρωινό

9:30-12:00 ή 10:00-12:30 δραστηριότητες

12:00-12:30 ή 12:30-13:00 μεσημεριανό

12:30-13:45 ή 13:00-13:45 ελεύθερο παιχνίδι (13:15 αποχώρηση παιδιών για siesta)

13:45-14:00 αποχώρηση λοιπών παιδιών από το σταθμό

14:00-15:30 ύπνος

15:30-16:00 προετοιμασία για αποχώρηση ορισμένων παιδιών

16:00-16:30 απογευματινό σνακ

16:30-17:15 ελεύθερο παιχνίδι

17:30 αποχώρηση των υπολοίπων παιδιών

2.10.1 ΤΥΠΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Μια τυπική εβδομάδα στον παιδικό σταθμό ξεκινούσε από το τέλος της εβδομάδας προσαρμογής και διαρκούσε καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και μέχρι την έναρξη του casal(κατασκήνωσης). Στη διάρκεια της τυπικής εβδομάδας ισχύει το παρακάτω πρόγραμμα.

ΒΡΕΦΙΚΟ ΤΜΗΜΑ (1,5 – 2,5 ετών)

ΔΕΥΤΕΡΑ

Η παιδαγωγός από το κάθε γκρουπ φτάνει στον παιδικό σταθμό στις οχτώ προκειμένου να προετοιμάσει τον χώρο μέχρι τις οχτώ και μισή όπου αρχίζουν τα παιδιά να φτάνουν στον παιδικό σταθμό. Οι παιδαγωγοί προσπαθούν κάθε μέρα να οργανώνουν διαφορετικές γωνιές προκειμένου να μην χάνεται το ενδιαφέρον των παιδιών.

Το ωράριο παραλαβής των παιδιών ξεκινάει οχτώ και μισή και διαρκεί μέχρι τις εννιά. Αυτό το χρονικό διάστημα η παιδαγωγός σε συνεργασία με την ομάδα της, παραλαμβάνει τα παιδιά συζητώντας παράλληλα πως ήταν το βράδυ του παιδιού, αν κοιμήθηκε σωστά και γενικότερα αν υπάρχει κάτι για το οποίο θα έπρεπε να έχει το νου της στη διάρκεια της ημέρας. Στην είσοδο του χώρου παραλαβής υπάρχει ένα μεγάλο κουτί όπου τα παιδιά μαζί με τους γονείς τοποθετούν το μπολ με το πρωινό από το κάθε παιδί. Στη συνέχεια, αφού όλα τα παιδιά θα έχουν μαζευτεί στον χώρο υποδοχής (που αποτελεί και τον χώρο δραστηριοτήτων) ακολουθεί το τραγούδι “wash your hands” το οποίο κάνει κατανοητό στα παιδιά πως πρέπει να πλύνουν τα χέρια τους και στη συνέχεια να πάνε για πρωινό ενώ ταυτόχρονα ένα άτομο πηγαίνει στο χώρο της κουζίνας για να προετοιμάσει το πρωινό. Έπειτα αφού όλα τα παιδιά έχουν πλύνει τα χέρια τους, κάθονται στο ομαδικό στρογγυλό μικρό τραπέζακι μαζί με τον παιδαγωγό και την υπόλοιπη ομάδα. Ξεκινάνε λοιπόν όλοι μαζί να λένε το τραγούδι «good morning how are you» όπου ο παιδαγωγός κάνει ένα σύντομο διάλογο με το κάθε παιδί. Έπειτα ξεκινάει το σερβίρισμα του παιδικού. Ανάλογα με το γκρουπ και την φιλοσοφία του το πρωινό το μοιράζεται σε όλα τα παιδιά ξεκινώντας πρώτα με τα φρούτα και συνέχεια με την ξηρά τροφή. Αφού τελειώσουν με το πρωινό ξανά πλένουν τα χέρια τους και πηγαίνουν στην κύρια αίθουσα δραστηριοτήτων.

Το άτομο από την ομάδα που λέει το πρόγραμμα την εκάστοτε ημέρα, ξεκινάει με το άλλαγμα των πάνων. Τα υπόλοιπα παιδιά με την παιδαγωγό και την ομάδα ασχολούνται με τις δραστηριότητες της ημέρα (ζωγραφική, πλαστελίνη, κινητικές ασκήσεις, μουσικές ασκήσεις, ελεύθερο παιχνίδι, και τα λοιπά.). Έπειτα στις δώδεκα και τέταρτο ξεκινάει η τακτοποίηση της αίθουσας δραστηριοτήτων και στη συνέχεια και πάλι το τραγούδι “wash your hands” προκειμένου να πάνε για το μεσημεριανό (οργανικό φαγητό) τους ενώ ταυτόχρονα ένα μέλος από την ομάδα προετοιμάζει το μεσημεριανό το οποίο έχει έρθει από το εστιατόριο του παιδικού. Επαναλαμβάνοντας την ίδια διαδικασία με το πρωινό τα παιδιά κάθονται για το μεσημεριανό αλλά αυτή τη φορά λέγοντας το τραγούδι “guten appetit”. Στη συνέχεια, ακολουθεί η ίδια διαδικασία όπως το πρωί (πλύσιμο χεριών και άλλαγμα πάνων). Στη μια και μισή ετοιμάζονται τα παιδιά που θα αποχωρήσουν στις δυο παρά τέταρτο από τον παιδικό σταθμό ενώ τα υπόλοιπα πηγαίνουν στο χώρο της siesta (χώρος για ύπνο πάνω σε στρώματα όπου είναι τοποθετημένα στο πάτωμα κάθε παιδί έχει το δικό του στρώμα που πάντα βρίσκεται σε συγκεκριμένη θέση ώστε να αποφεύγεται η σύγχυση). Κατά την αποχώρηση των παιδιών στις δυο παρά τέταρτο ο παιδαγωγός συζητάει με τους γονείς για το πρόγραμμα της ημέρας, για τη διατροφή τους και για το πρόγραμμα των πάνων.

Τα παιδιά που παραμένουν στη siesta κοιμούνται μέχρι τις τρεις και μισή, ενώ παρακολουθούνται από διαφορετική παιδαγωγός (η οποία έχει αναλυτικό πρόγραμμα από τις πρωινές δραστηριότητες προκειμένου να μπορέσει αργότερα να ενημερώσει αναλυτικά του γονείς των παιδιών), τους αλλάζουν πάνες και ετοιμάζονται να φύγουν στις τέσσερις. Ακολουθεί η κλασική συζήτηση με τους γονείς για το πρόγραμμα της ημέρας. Ωστόσο υπάρχουν και κάποια παιδιά που παραμένουν μέχρι τις έξι, οπότε ακολουθεί το απογευματινό σνακ (συνήθως φρούτο) και στη συνέχεια διάφορες δραστηριότητες). Τέλος, στις έξι παρά τέταρτο τακτοποιείται η αίθουσα δραστηριοτήτων και τα παιδιά ετοιμάζονται για να τα παραλάβουν οι γονείς όπου ακολουθεί η τυπική ενημέρωση.

Ωστόσο, οι παιδαγωγοί που σχολάζουν στις δυο έχουν διάλειμμα μέχρι τις δυο και μισή και στη συνέχεια για μία ώρα έχουν συνάντηση με την ομάδα τους για να μιλήσουν για τα γεγονότα της ημέρας, τυχόν προβλήματα, για να φτιάξουν το πρόγραμμα της επόμενης εβδομάδας, να προετοιμάσουν μελλοντικές δραστηριότητες και να συζητήσουν για ενδεχόμενες «ειδικές» συμπεριφορές που πρέπει να εφαρμόσουν σε κάποιο παιδί σε περίπτωση που εκείνο έχει επιθετικές ενδείξεις. Επιπλέον, μια φορά την εβδομάδα μαζεύεται όλο το προσωπικό για να συζητήσει τα πλέον φλέγοντα θέματα της εβδομάδας.

Γενικότερα, κάθε Δευτέρα οι δραστηριότητες που πραγματοποιούμε είναι πιο γενικές καθώς τα παιδιά μετά από Σαββατοκύριακο έρχονται με περισσότερη γκρίνια στο σταθμό. Ας πούμε την συγκεκριμένη ημέρα δυο παιδιά από το γκρουπ ενώ πάντα συνηθίζουν να τρώνε μόνα τους, σήμερα χρειάστηκε να τα ενθαρρύνω λίγο παραπάνω ενώ επίσης ένα ακόμη παιδί ήθελε συνέχεια αγκαλιά μέχρι τη στιγμή της ελεύθερης δραστηριότητας που μετά άρχισε να παίζει μαζί με τα υπόλοιπα παιδιά.

ΤΡΙΤΗ

Η μέρα ξεκινάει βασιζόμενη στο βασικό πλάνο του kinder Barcelona, δηλαδή προετοιμασία πρωινού, παραλαβή παιδιών, συζήτηση με γονείς κλπ αλλά αυτή τη φορά το πρωινό λάβει χώρα στον κήπο του κτιρίου Kinder όπου και μετά το πρωινό θα παραμείνει εκεί για κινητικές δραστηριότητες μέχρι και πριν την ώρα του μεσημεριανού. Η παιδαγωγός με τη βοήθεια του εθελοντή και του φοιτητή πρακτικής οδηγούν τα παιδιά προσεκτικά από το ένα κτίριο στο άλλο, με τη βοήθεια του ειδικού σχοινού, ενώ στη διαδρομή συζητάνε για αντικείμενα που βλέπουν στο δρόμο, για ζώα, αυτοκίνητα και τα λοιπά και φυσικά τραγουδώντας διάφορα τραγούδια, των οποίων η επιλογή γίνεται από τα παιδιά, όπως «The wheels on the bus», «Row your boat», «Five little ducks», «Timburon», και άλλα. Όταν πλέον έχουν φτάσει στο χώρο του κήπου, ο εθελοντής απλώνει ένα μεγάλο πανί στο πάτωμα προκειμένου να καθίσουν τα παιδιά επάνω μαζί με την παιδαγωγό και των φοιτητή της πρακτικής και να λάβουν όλοι μαζί το πρωινό. Φυσικά και πάλι το πρωινό μοιράζεται σε όλα τα μέλη, ενώ πριν την έναρξη του πρωινού ακολουθεί το τυπικό τραγούδι «Good morning how are you». Επειδή βέβαια σε αυτή την περίπτωση όταν λαμβάνεται το πρωινό στον κήπο υπάρχει κάπως περισσότερη ελευθερία, δεν περιμένει η ομάδα να τελειώσουν όλα τα παιδιά το πρωινό τους όπως συνήθως συμβαίνει στον κτίριο Kitow, αλλά κάθε παιδί είναι ελεύθερο να σηκωθεί και να παίξει όταν εκείνο

θεωρήσει πως έχει τελειώσει με το πρωινό του. Φυσικά βέβαια αν η παιδαγωγός δει πως το παιδί θέλει να πάει για παιχνίδι από τα πέντε πρώτα λεπτά η παιδαγωγός εξηγεί η στο παιδί πως πρέπει πρώτα να φάει λίγο ακόμη. Στη συνέχεια το παιχνίδι κυμαίνεται κυρίως σε «ελεύθερο παιχνίδι» με στοιχεία μουσικοκινητικής αλλά με κάποιες παρεμβάσεις τις παιδαγωγού και τη συμμετοχή φυσικά του φοιτητή πρακτικής. Στη συνέχεια στις δώδεκα και τέταρτο ξεκινάει η τακτοποίηση χώρου κι έπειτα η αποχώρηση του γκρουπ προκειμένου να επιστρέψει στο κτίριο Kitow για το μεσημεριανό. Έπειτα ακολουθεί η βασική διαδικασία, δηλαδή, πλύσιμο χεριών, μεσημεριανό, μετά το μεσημεριανό ορισμένες δραστηριότητες χαλάρωσης κι έπειτα αποχώρησης όσων παιδιών δεν παραμένουν στη siesta. Μετά την αποχώρηση των παιδιών, παιδαγωγός, φοιτητής πρακτικής και εθελοντής έχουν το τυπικό διάλειμμα τους από τις δυο μέχρι τις δυο και μισή κι έπειτα έχουν συνάντηση μέχρι τις δυο και μισή για την προετοιμασία της χειροτεχνίας της επόμενης ημέρας. Έχουν δηλαδή να βάψουν αυγοθήκες και φελλούς με διαφορετικά χρώματα ώστε να μπορέσουν την επόμενη ημέρα να τα αντιστοιχίσουν τα παιδιά. Η παιδαγωγός εξηγεί πως θα γίνει η διαδικασία της δραστηριότητας στον φοιτητή της πρακτικής προκειμένου να την πραγματοποιήσει εκείνος την επόμενη ημέρα.

Σήμερα λοιπόν, παρατηρήσαμε έντονο το στοιχείο του ομαδικού πνεύματος καθώς τα παιδιά πήραν πρωινό σε «κύκλο» γεγονός που πάντα ευνοεί την ανταλλαγή κουβέντας. Επίσης, μετά την επιστροφή μας στο κτίριο, τα παιδιά έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο να σχολιάσουν και να επαναλάβουν ποια ζώα συναντήσαμε στη διαδρομή και μάλιστα μας ζήτησαν να πούμε και ένα σχετικό τραγούδι όπου αναφέρεται στα ζώα αυτά (« The wheels on the bus»), γεγονός που προφανώς βοηθάει τα παιδιά στην καλύτερη κατανόηση του ζωικού βασιλείου.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Και πάλι η μέρα κυλάει τυπικά αλλά αυτή τη φορά μετά το πρωινό το γκρουπ πρόκειται να πραγματοποιήσει μια δραστηριότητα λεπτής κινητικότητας της οποίας η προετοιμασίας έχει πραγματοποιηθεί από την προηγούμενη ημέρα από παιδαγωγό, φοιτητή πρακτικής και εθελοντή. Τα παιδιά θα είναι συγκεντρωμένα στο χώρο της κύριας αίθουσας για ελεύθερο παιχνίδι υπό την επιτήρηση του παιδαγωγού και του εθελοντή ενώ ο φοιτητής της πρακτικής θα παραλαμβάνει δυο-δυο τα παιδιά και θα τα πηγαίνει στο χώρο της τραπεζαρίας όπου και θα τους ζητάει να αντιστοιχίσουν φελλούς και αυγοθήκες με βάση το χρώμα. Φυσικά αν η αντιστοίχιση δεν είναι η «σωστή» ο φοιτητής πρακτικής δε θα διορθώνει το παιδί λέγοντας του πως δεν είναι σωστό. Άλλωστε σκοπός της λεπτής αυτή δραστηριότητας είναι να την επαναλάβει ξανά και ξανά το κάθε παιδί μέχρι μια μέρα να αποτελεί μια ελεύθερη δραστηριότητα στην κύρια αίθουσα. Αφού πραγματοποιηθεί όλη η δραστηριότητα το πρόγραμμα ακολουθείται και πάλι με βάση την κλασική ρουτίνα προγράμματος του παιδικού σταθμού. Ακόμη την μέρα αυτή, μετά το διάλειμμα, από τις δυο και μισή μέχρι τις τρεις και μισή πραγματοποιείται μια συνάντηση μεταξύ όλων των φοιτητών της πρακτικής με τον υπεύθυνο τους όπου αναλύουν τυχόν προβληματισμούς αλλά και υπενθυμίζοντας ο υπεύθυνος στους φοιτητές το πρόγραμμα του σταθμού.

Σήμερα, παρατηρήσαμε λοιπόν πως η συγκεκριμένη δραστηριότητα βοήθησε πολύ όχι μόνο στο να εμπεδώσουν τα χρώματα αλλά και στην έννοια της αντιστοίχισης. Επιπλέον παρατηρήσαμε πως δυο παιδιά σήμερα την ώρα του φαγητού άρχισαν να αναλύουν το φαγητό τους από τι χρώματα αποτελείται, γεγονός που μας βοηθάει να κατανοήσουμε πως η σημερινή δραστηριότητα απέδωσε καρπούς. Γενικότερα, καθώς πρόκειται για μια λογικομαθηματική έννοια, τα παιδιά σαφώς τα βοηθάει η συγκεκριμένη δραστηριότητα καθώς είναι άκρως βιωματική.

ΠΕΜΠΤΗ

Η μέρα αυτή κυλάει κανονικά με τη μόνη διαφορά πως το γκρουπ θα πάει στο πάρκο μετά το πρωινό. Κατά τη διάρκεια που είναι το γκρουπ στο πάρκο κυριαρχεί το ελεύθερο κινητικό παιχνίδι για ακόμη μια φορά αλλά κάποια στιγμή θα πραγματοποιηθεί μια κινητική δραστηριότητα που έχει ετοιμάσει ο φοιτητής της πρακτικής. Ο φοιτητής δίνει άδεια πλαστικά μπουκάλια από νερό στα παιδιά και τους ζητάει να τα γεμίσουν με λίγη άμμο από το πάρκο. Στη συνέχεια ο φοιτητής πρακτικής τοποθετεί μερικά από αυτά σε μια σειρά και ζητάει από τα παιδιά να παίξουν ένα παιχνίδι που ονομάζεται bowling. Δίνεται στα παιδιά μια μεγάλη μπάλα, και τους ζητείται να την κυλήσουν στο πάτωμα προκειμένου να πέσει επάνω στα μπουκάλια και να ρίξει όσο περισσότερα γίνεται. Η διαδικασία αυτή επαναλαμβάνεται από όλα τα παιδιά όσες φορές φυσικά επιθυμούν. Στη συνέχεια κατά τις δώδεκα και τέταρτο ξεκινάει η διαδικασία τακτοποίησης του πάρκου (παιχνιδιών) και η μετάβασης του προς το κτίριο Kitow όπου ακολουθεί το συνηθισμένο πρόγραμμα. Στις δυο και μισή πραγματοποιείται συνάντηση μεταξύ παιδαγωγών, φοιτητών πρακτικής, εθελοντών και του υπεύθυνου παιδαγωγού όπου ο τελευταίος φροντίζει πάντα να τους μιλάει και να τους εξηγεί λεπτομέρειες σχετικά με την «φιλοσοφία» του παιδικού σταθμού. Σε αυτή τη συνάντηση λύνονται τυχόν απορίες και προσπαθούν να βελτιώσουν και να συζητήσουν τυχόν προβλήματα που απασχολούν το κάθε γκρουπ.

Σήμερα υπήρξε έντονο το οπτικό ερέθισμα ενώ η ανάπτυξη του στοιχείου της αδρής κινητικότητας είναι πολύ έντονη καθώς το παιδί χρειάζεται να βρει την ισορροπία και να προσπαθήσει να πετύχει τα μπουκάλια.



Εικόνα 1. Γονείς συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες και συνεισφέρουν στην ομαλή άφιξη των παιδιών στο χώρο του παιδικού σταθμού.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Για ακόμη μια φορά η μέρα κυλάει με βάση τη συνηθισμένη ρουτίνα μέχρι και το πρωινό. Στη συνέχεια, τα παιδιά μαζεύονται στην κύρια αίθουσα μαζί με τον παιδαγωγό και το εθελοντή ενώ ο φοιτητής πρακτικής οργανώνει κατάλληλα την αίθουσα όπου θα πραγματοποιηθεί «ζωγραφική». Έπειτα ο φοιτητής θα παίρνει ένα-ένα αυτή τη φορά τα παιδιά για να πραγματοποιήσουν τη δραστηριότητα. Ο φοιτητής της πρακτικής θα δίνει μιογία τέμπερα στο παιδί το οποίο με τη βοήθεια ενός πινέλου θα βάφει μία από τις δυο παλάμες του με το χρώμα που εκείνο επιθυμεί και στη συνέχεια θα αφήνει το αποτύπωμα της παλάμης του σε ένα μεγάλο χαρτόνι. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται με όλα τα παιδιά κι έπειτα επάνω στο αποτύπωμα γράφεται το όνομα κάθε παιδιού. Μετέπειτα ακολουθεί η διαδικασία του μεσημεριανού, ενώ μετά το μεσημεριανό και μετά το άλλαγμα των πάνων, ακολουθεί η αφήγηση κάποιων παραμυθιών των οποίων η επιλογή γίνεται από τα ίδια τα παιδιά. Στην αφήγηση συμμετέχουν και η παιδαγωγός αλλά και ο φοιτητής πρακτικής δίνοντας όσο το δυνατόν περισσότερη παραστατικότητα. Στις δυο και μισή πραγματοποιείται συνάντηση και πάλι ανάμεσα σε φοιτητές πρακτικής και του υπεύθυνου παιδαγωγού που φροντίζει να ενημερώνει και να συμβουλεύει τους φοιτητές τονίζοντας τους διαρκώς τα στοιχεία της φιλοσοφίας του παιδικού σταθμού.

Είναι φανερό λοιπόν πως σήμερα αναπτύσσεται η λεπτή κινητικότητα καθώς χρησιμοποιούνται κυρίως τα ακροδάχτυλα των παιδιών.



Εικόνα 2. Συγκέντρωση των παιδιών στο χώρο της τραπεζαρίας την ώρα του πρωινού.

ΜΕΤΑΒΡΕΦΙΚΟ ΤΜΗΜΑ (2,5 - 3,5 ετών)

ΔΕΥΤΕΡΑ

Η μέρα στο παιδικό σταθμό Kinder Barcelona ξεκινά με την προσέλευση της γραμματέως στις οχτώ το πρωί. Τα παιδιά καταφθάνουν στις εννιά το πρωί εκτός από ελάχιστα που έρχονται από τις οχτώ τα οποία και υποδέχεται η γραμματέας η οποία είναι επίσης παιδαγωγός. Η κύρια παιδαγωγός του τμήματος καταφτάνει στο παιδικό στις οχτώ και είκοσι και προετοιμάζει το χώρο υποδοχής με τη βοήθεια του εθελοντή και των ατόμων της πρακτικής τα οποία φτάνουν την ίδια ώρα. Οι πρώτες αφίξεις ξεκινούν στις οχτώ και μισή το πρωί και ολοκληρώνονται μέχρι τις εννιά οπότε και κλείνει η είσοδος του σταθμού. Σε αυτό το μισάωρο τα παιδιά με τη βοήθεια των γονέων τοποθετούν τις τσάντες σε ένα μεγάλο καλάθι το οποίο βρίσκεται δίπλα στην είσοδο του σταθμού. Στη συνέχεια σειρά έχουν τα παπούτσια και τα μπουφάν τους, των οποίων η θέση είναι στα ατομικά τους συρτάρια πάνω στα οποία είναι τοποθετημένη η φωτογραφία και το όνομα του κάθε παιδιού προκειμένου να εξασφαλίζεται η ατομικότητα του και να είναι εύκολα αναγνωρίσιμα από το καθένα ώστε να αποτρέπεται κάθε πιθανή σύγχυση. Έπειτα ακολουθεί μια μικρής διάρκειας συζήτηση μεταξύ παιδαγωγού, γονέα και παιδιού για το τι πρόκειται να ακολουθήσει στη διάρκεια της μέρας και ο αποχαιρετισμός ο οποίος διαφέρει από παιδί σε παιδί

και κάποιες φορές μπορεί να γίνει πραγματικά δύσκολος μιας και κάθε παιδί έχει τους δικούς του ατομικούς ρυθμούς. Έτσι για κάποια παιδιά ο αποχωρισμός από τους γονείς μπορεί να διαρκέσει περισσότερα λεπτά και να χρειαστεί μεγαλύτερη προσοχή από τη παιδαγωγό η οποία είναι το κύριο άτομο που επικοινωνεί με γονείς και παιδιά κατά τη διάρκεια της άφιξης και της αποχώρησης των παιδιών από το σταθμό. Συνήθως ο αποχωρισμός της Δευτέρας είναι και ο πιο δύσκολος της εβδομάδας καθώς προηγείται το Σαββατοκύριακο κατά τη διάρκεια του οποίου τα παιδιά περνούν περισσότερο χρόνο με τις οικογένειες τους και είναι δύσκολο να αναπροσαρμοστούν. Κατά τη διάρκεια των αφίξεων κυριαρχεί το ελεύθερο παιχνίδι και η χαλάρωση μέσα στις κύριες αίθουσες του κάθε κτηρίου. Κατά τη διάρκεια των αφίξεων το τμήμα μας μοιράζεται την αίθουσα του με το βρεφικό αγγλόφωνο τμήμα του σταθμού και χωρίζονται στις εννιά οπότε και είναι η ώρα του πρωινού. Παιδιά βρεφικής και μεταβρεφικής ηλικίας τα περισσότερα εκ των οποίων έχουν ως μητρική τους γλώσσα τα ισπανικά αλληλεπιδρούσαν μεταξύ τους παίζοντας χορεύοντας και κουβεντιάζοντας είτε στη μητρική είτε στην αγγλική είτε σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα γνωρίζουν. Στις εννιά μετά τη προσέλευση όλων των παιδιών και το «κλείσιμο» της πόρτας σειρά έχει το πρωινό. Κάθε Δευτέρα το πρωινό λάμβανε χώρα στο κτήριο του παιδικού σταθμού και πιο συγκεκριμένα στην αίθουσα της τραπεζαρίας. Αρχικά τα παιδιά προετοιμάζονται ψυχολογικά για τη μετάβαση από τη μια κατάσταση στην άλλη (δηλ. από το ελεύθερο παιχνίδι στο πρωινό) μέσα από τραγουδάκια παραμύθια και χορούς που διαδραματίζονται στη κεντρική αίθουσα. Πριν την έναρξη του πρωινού και ενώ παιδιά και παιδαγωγοί τραγουδούν και χορεύουν όλοι μαζί τραγούδια σχετικά με φαγητό η εθελόντρια κάθε τμήματος ή κάποιος από τα άτομα της πρακτικής προετοιμάζει το χώρο της τραπεζαρίας τοποθετώντας πάνω στα τραπέζια τα πιατάκια, τα ποτήρια, την κανάτα με το νερό καθώς και τις ειδικές ποδιές των παιδιών. Τέλος, αφού φέρει το μεγάλο καλάθι από την είσοδο του παιδικού με τις τσάντες του τμήματος της, μέσα στις οποίες βρίσκονται τα πρωινά των παιδιών, το τοποθετεί δίπλα από τη θέση της παιδαγωγού. Στη συνέχεια ειδοποιεί τα παιδιά και τη παιδαγωγό να προσέλθουν στη τραπεζαρία όπου και φροντίζουν για την υγιεινή των χεριών τους πλένοντας τα στους ειδικούς νιπτήρες που υπάρχουν στον ίδιο χώρο. Αφού κάτσουν όλα τα παιδιά στις θέσεις τους, πρακτικοί και εθελοντές φορούν σε κάθε παιδί τις ειδικές ποδιές του πρωινού οι οποίες είναι φτιαγμένες από οικολογικό πλαστικό φιλικές προς το δέρμα των παιδιών και εύκολες στο να καθαριστούν γρήγορα προκειμένου να επαναχρησιμοποιηθούν στο μεσημεριανό. Ταυτόχρονα τραγουδούν μαζί με τη παιδαγωγό ήρεμα τραγούδια όπως το «ba ba black sheep» και το «incy wincy spider» προκειμένου να κατευνάσουν τα πνεύματα. Αφού τοποθετηθούν οι ποδιές και τα παιδιά είναι έτοιμα ακλουθεί ένα σύντομο γρήγορο και δυναμικό τραγούδι το οποίο τα παιδιά τραγουδούν δυνατά συνοδεύοντας το με χτύπημα των χεριών τους στο τραπέζι. Μετά την ολοκλήρωση του τραγουδιού ακολουθεί από τη παιδαγωγό, ένα παιχνίδι μνήμης στο οποίο πρωταγωνιστικό ρόλο έχουν οι τσάντες των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα από ένα μεγάλο καλάθι όπου είναι τοποθετημένες όλες οι τσάντες παίρνει κάθε φορά μία και αφού τη σηκώσει ψηλά ρωτάει τίνος είναι. Τα παιδιά αφού τη δουν απαντούν όλο χαρά ποιανού είναι η τσάντα και στη συνέχεια τη δίνει στο παιδί στο οποίο αντιστοιχεί. Αφού τη δώσει ακολουθεί η φράση «good morning ...» το όνομα του παιδιού... και το how are you?.Με τον ίδιο τρόπο γίνεται η διανομή και των

υπολοίπων τσαντών. Με το που παίρνει κάθε παιδί τη τσάντα του η εθελόντρια και τα άτομα πρακτικής βοηθούν το κάθε παιδί να ανοίξει τη τσάντα και να βγάλει από μέσα το πρωινό του. Αφού τελειώσουν με τη τοποθέτηση των πρωινών στα πιάτα των παιδιών οι τσάντες επανατοποθετούνται στο μεγάλο καλάθι το οποίο μετά το τέλος του πρωινού επιστρέφει στην είσοδο του σταθμού όπου βρισκόντουσαν και το πρωί μετά τη πρωινή προσέλευση τους. Κατά τη διάρκεια του πρωινού επικρατεί ησυχία καθώς παιδιά και παιδαγωγοί τρώνε όλοι μαζί. Η παιδαγωγός καθώς και οι βοηθητικοί τρώνε μαζί με τα παιδιά προκειμένου μέσω της μίμησης να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Το πρωινό ξεκινάει στις εννιά και μισή ενώ η επίσημη λήξη του είναι στις δέκα. Παρ' όλα αυτά δεν είναι λίγα τα παιδιά τα οποία τελειώνουν γρηγορότερα και εγκαταλείπουν την αίθουσα πιο σύντομα μαζί με τη παιδαγωγό. Έτσι, όταν περίπου τα μισά παιδιά του τμήματος τελειώσουν με το φαγητό τους αφού πλύνουν τα χέρια τους κάτω από την επίβλεψη του προσωπικού αλλά όχι με τη βοήθεια τους, εγκαταλείπουν την τραπεζαρία μαζί με τη παιδαγωγό και κατευθύνονται προς την αίθουσα του γερμανικού τμήματος για ελεύθερο παιχνίδι. Τα υπόλοιπα παιδιά συνεχίζουν το πρωινό τους τώρα πια κάτω από την επίβλεψη του βοηθητικού προσωπικού (άτομα πρακτικής- εθελοντές). Λίγο πριν τις δέκα τα πιάτα των παιδιών απομακρύνονται διακριτικά και μετά από συζήτηση από μπροστά τους. Στη συνέχεια, ακολουθεί πλύσιμο των χεριών και μετακίνηση προς την αίθουσα του γερμανικού τμήματος όπου βρίσκεται η παιδαγωγός με την υπόλοιπη ομάδα παιδιών και η οποία τώρα είναι άδεια μιας και το γερμανικό τμήμα βρίσκεται στο πάρκο ακολουθώντας τη καθημερινή τους ρουτίνα. Μέχρι της δέκα όλα τα παιδιά έχουν μεταφερθεί στην ίδια αίθουσα και η μέρα συνεχίζεται με την αλλαγή των πάνων. Η διαδικασία αυτή πρέπει να τελειώσει μέσα σε τριάντα λεπτά καθώς στις δέκα και μισή ξεκινά η ομαδική δραστηριότητα. Τα άτομα πρακτικής και οι εθελοντές χωρίζουν τα παιδιά σε δύο ομάδες και στη συνέχεια ο καθένας αλλάζει την ομάδα του στον χώρο αλλαγής πάνων που βρίσκεται σε μια ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα στο παιδικό σταθμό. Η αλλαγή γίνεται εναλλάξ και με ένα παιδί κάθε φορά προκειμένου πάντα να υπάρχουν δύο υπεύθυνοι μέσα στην αίθουσα παιχνιδιού και τάξη στο χώρο αλλαγής. Κατά τη διάρκεια της αλλαγής στη κεντρική αίθουσα επικρατεί το ελεύθερο παιχνίδι. Μετά την αλλαγή σειρά έχουν οι ομαδικές δραστηριότητες, οι οποίες ξεκινούν τουλάχιστον μέχρι τις δέκα και μισή. Πιο συγκεκριμένα κάθε Δευτέρα παιδιά παιδαγωγός και βοηθοί κάθονται στο πάτωμα σχηματίζοντας ένα κύκλο. Η παιδαγωγός κρατάει μία μπάλα και κάθε φορά τη πετάει προς το μέρος ενός παιδιού. Το παιδί που έχει τη μπάλα πρέπει να πει το όνομα του. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται αρκετές φορές και τα παιδιά την απολαμβάνουν καθώς εξασκούν τη λεπτή τους κινητικότητα, τη μνήμη τους, ενώ ταυτόχρονα βρίσκονται σε διαρκή εγρήγορση. Το παιχνίδι αυτό διαρκεί για περίπου μία ώρα. Έτσι μέχρι τις έντεκα και μισή η ομαδική δραστηριότητα έχει τελειώσει και τα παιδιά επιστρέφουν ξανά στο ελεύθερο παιχνίδι που περιλαμβάνει ασχολία με κουζινικά, παντοπωλείο, παραμύθια, τραγούδια και διάφορα άλλα παιχνίδια μίμησης. Η ώρα του ελεύθερου παιχνιδιού διαρκεί περίπου μισή ώρα μιας και μέχρι τις δώδεκα τα παιδιά θα πρέπει να μεταφερθούν ξανά στην αίθουσα της τραπεζαρίας όπου και θα ακολουθήσει το μεσημεριανό. Έτσι, αφού τα παιδιά με τη βοήθεια της παιδαγωγού συμμαζέψουν την αίθουσα μεταφέρονται στην αίθουσα της τραπεζαρίας όπου με τη βοήθεια της παιδαγωγού πλένουν ξανά τα χέρια τους στους ειδικούς νιπτήρες. Στη

συνέχεια αφού καθίσουν το καθένα στη καρέκλα του φορούν με τη βοήθεια των βοηθών (πρακτικής και εθελοντών) τις ειδικές ποδιές ενώ ταυτόχρονα τραγουδούν ήρεμα τραγούδια μαζί με τη παιδαγωγό και τους βοηθούς. Αφού μοιραστούν τα σερβίτσια σε κάθε παιδί, ξεκινάει η διανομή του φαγητού από την παιδαγωγό η οποία βρίσκεται στην κεφαλή του τραπέζιου. Τώρα πια παιδιά και προσωπικό, είναι έτοιμα για την έναρξη του μεσημεριανού. Όταν πια θα έχουν ολοκληρώσει τα παιδιά το μεσημεριανό τους, η εθελόντρια φέρνει στην αίθουσα το επιδόρπιο το οποίο συνήθως είναι είτε κάποιο φρούτο, είτε κάποιο υγιεινό σνακ τύπου ρυζογκοφρέτα ή μπάρα δημητριακών. Μετά την ολοκλήρωση και του επιδόρπιου, τα παιδιά πλένουν τα χέρια τους στους ειδικά διαμορφωμένους νιπτήρες που βρίσκονται στο χώρο της τραπεζαρίας. Παιδιά και παιδαγωγοί, είναι έτοιμοι να εγκαταλείψουν την αίθουσα της τραπεζαρίας και να μεταβούν στην αίθουσα του γερμανικού τμήματος, η οποία τη συγκεκριμένη ώρα είναι άδεια. Το ελεύθερο παιχνίδι τώρα πια περιορίζεται σε χαλαρές δραστηριότητες, όπως παραμύθια, πάζλ, τρενάκια, και άλλα. Κατά τη διάρκεια αυτών των δραστηριοτήτων, το βοηθητικό προσωπικό αλλάζει τις πάνες των παιδιών και τα τυχόν λερωμένα ρούχα το παιδιών (είτε από το φαγητό είτε από το πάρκο). Στη συνέχεια, το τμήμα μεταφέρεται ξανά στην κύρια αίθουσα παιχνιδιού όπου και θα συναντήσει το βρεφικό τμήμα με το οποίο μοιράζεται την αίθουσα και το πρωί. Αυτή την ώρα, και ενώ τα παιδιά παίζουν, η παιδαγωγός συμπληρώνει την ατομική κατάσταση κάθε παιδιού, με την βοήθεια της οποίας ενημερώνει τους γονείς, για την πρόοδο των παιδιών τους μέσα στην ημέρα καθώς και για την εξέλιξη της τουαλέτας και του φαγητού. Μέχρι τη μια το μεσημέρι, τα παιδιά τα οποία θα μείνουν για την απογευματινή siesta, μεταφέρονται ξανά στην αίθουσα του γερμανικού γκρουπ, η οποία τώρα πια έχει διαμορφωθεί ειδικά γι' αυτό λόγο. Στρώματα και κουβέρτες έχουν αντικαταστήσει τα παιχνίδια, και ο χώρος θυμίζει πια παιδικό υπονοδώματιο. Επιπλέον, απαλή μουσική έρχεται να ολοκληρώσει την ήρεμη ατμόσφαιρα που απαιτεί η συγκεκριμένη στιγμή της ημέρας. Τα παιδιά αυτά υποδέχεται ο απογευματινός παιδαγωγός με τους απογευματινούς βοηθούς, ενώ εκείνα που σχολούν στις δυο παραμένουν στην κεντρική αίθουσα παιχνιδιού όπου η πρωινή παιδαγωγός καθώς και μια πρωινή βοηθός τα προετοιμάζει για την έξοδο. Τα παιδιά που βρίσκονται στο χώρο ύπνου κοιμούνται με τη βοήθεια της πρωινής βοηθού καθώς και του απογευματινού προσωπικού. Στις δυο και κατά τη διάρκεια της αποχώρησης των παιδιών η πρωινή παιδαγωγός κουβεντιάζει με γονείς και κηδεμόνες των νηπίων για την εξέλιξη της μέρας τους και τις δραστηριότητες που ακολούθησαν. Μετά την έξοδο των παιδιών από το παιδικό η πρωινή παιδαγωγός πραγματοποιεί το διάλειμμα της. Στο γκρουπ της siesta την ίδια ώρα επικρατεί η απόλυτη ησυχία μια και ως επί το πλείστον όλα τα παιδιά έχουν κοιμηθεί. Έτσι τα ηνία τώρα παίρνουν αποκλειστικά το απογευματινό προσωπικό και οι πρωινοί βοηθητικοί ξεκινούν το διάλειμμα τους έως της δυο και μισή. Από την άλλη μεριά η απογευματινή παιδαγωγός επιστρέφει στο χώρο ύπνου όπου και επιβλέπει τα παιδιά μέχρι να ξυπνήσουν οπότε και γίνεται ξανά η αλλαγή πάνων και η προετοιμασία για την έξοδο. Στο τμήμα ύπνου οι παιδαγωγοί μιλούν μόνο ισπανικά και καταλανικά ενώ οι βοηθοί γερμανικά και αγγλικά μιας και στο τμήμα ύπνου συναντιούνται τα παιδιά από όλα τα τμήματα του παιδικού. Μέχρι τις τέσσερις τα παιδιά, εκτός από εκείνα που μένουν έως τις έξι, είναι ντυμένα και έτοιμα να τα παραλάβουν οι γονείς τους και να ενημερωθούν σε έντυπη αλλά και προφορική μορφή για την ημέρα και τη

πρόοδο των παιδιών τους από την απογευματινή παιδαγωγό η οποία μετά από συζήτηση με την πρωινή γνωρίζει πια κάθε λεπτομέρεια για το τι συνέβη καθ' όλη τη διάρκεια της μέρας. Μετά την αποχώρηση και αυτού του γκρουπ παιδιών οι απογευματινή παιδαγωγός επιστρέφει στην αίθουσα της siesta από την οποία έχουν αποχωρήσει πια στρώματα και κουβέρτες και τη θέση τους έχουν πάρει ξανά τα παιχνίδια και τα παζλ. Τώρα πια είναι η ώρα του δεκατιανού γεύματος των παιδιών. Έτσι τα παιδιά εγκαταλείπουν το χώρο της siesta και κατευθύνονται στη τραπεζαρία η οποία έχει προετοιμαστεί κατάλληλα από το προσωπικό για ένα ευχάριστο και πλούσιο σε φρούτα απογευματινό. Τα παιδιά αφού πλύνουν τα χέρια τους ξανά κάθονται το καθένα στη δική του προκαθορισμένη θέση και το τραγούδι με θέμα τα φρούτα ξεκινά. Η παιδαγωγός πριν σερβίρει τα φρούτα στα παιδιά ονοματίζει το κάθε φρούτο και στη συνέχεια ρωτάει και ξαναρωτάει τα ονόματα τους προκειμένου να δει ποια από αυτά θυμούνται τα παιδιά. Μετά το τέλος του απογευματινού τα παιδιά φορούν ξανά τα παπούτσια και τα μπουφάν τους προκειμένου να βγουν για τον απογευματινό τους περίπατο. Αφού λοιπόν πιάσουν ξανά το σχοινί η βολτούλα ξεκινά. Αποκλειστικός προορισμός τώρα πια είναι το γειτονικό πάρκο. Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο πάρκο παιχνίδια όπως το κυνήγι του χαμένου θησαυρού. Σε αυτό το παιχνίδι η παιδαγωγός κρύβει σε κάποιο σημείο του πάρκου ένα μικρό παιχνίδι. Κατά τη διάρκεια που η παιδαγωγός κρύβει το παιχνίδι τα παιδιά με τη βοήθεια των βοηθών έχουν κλειστά τα μάτια τους. Όταν η παιδαγωγός δώσει το σήμα τα παιδιά ανοίγουν τα μάτια τους και ξεκινούν το ψάξιμο του κρυμμένου παιχνιδιού στο πάρκο. Όλα αυτά φυσικά μέχρι τις πέντε παρά τέταρτο οπότε και θα πρέπει τα παιδιά να αποχωρήσουν από το πάρκο και να επιστρέψουν στο παιδικό όπου και θα πρέπει να ετοιμαστούν προκειμένου να τα παραλάβουν οι γονείς τους. Έτσι μέχρι τις πέντε τα παιδιά έχουν επιστρέψει στο παιδικό και είναι έτοιμα προκειμένου να παραλάβουν οι γονείς τους στις πέντε και μισή. Στις δυο και μισή το βοηθητικό προσωπικό θα πρέπει και να συναντηθεί με τη πρωινή παιδαγωγό και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας ώστε να κουβεντιάσουν για την εξέλιξη της μέρας που πέρασε και για τυχόν καταστάσεις που τους έφεραν σε δύσκολη θέση ή τους προβλημάτισαν. Έτσι, κάθε Δευτέρα στις δυο και μισή η παιδαγωγός μαζί με την ομάδα της αφού συζητήσουν για την εξέλιξη της μέρας που πέρασε κάνουν χειροτεχνίες και προετοιμασία για μελλοντικές δραστηριότητες (διάρκεια συνάντησης μια ώρα).

Το ξεκίνημα της Δευτέρας ήταν σχετικά δύσκολο όπως και κάθε Δευτέρα μιας και προηγείται το Σαββατοκύριακο, κατά τη διάρκεια του οποίου τα παιδιά περνούν περισσότερο χρόνο με τους γονείς τους. Η δραστηριότητα με τη μπάλα εξελίχθηκε καλά και τα παιδιά την απήλαυσαν με την εξαίρεση ότι δύο από αυτά δε συμμετείχαν καθόλου και ένα ακόμη έφυγε κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας. Παρατηρήσαμε επίσης, ότι κάθε επόμενη φορά που επαναλαμβάνουμε τη δραστηριότητα αυτή τα παιδιά χειρίζονται ακόμη καλύτερα τη μπάλα και αποκτούν καλύτερη αντίληψη του χώρου. Η διαδικασία της siesta ήταν αρκετά εύκολη μιας και τα παιδιά ήταν αρκετά κουρασμένα λόγω Σαββατοκύριακου και κοιμήθηκαν γρήγορα. Κατά τη διάρκεια του απογευματινού τα παιδιά ήξεραν να πουν όλα τα φρούτα ενώ το παιχνίδι του χαμένου θησαυρού στο πάρκο κύλησε ευχάριστα με όλα τα παιδιά να συμμετέχουν σε αυτό και να το απολαμβάνουν.

ΤΡΙΤΗ

Τη Τρίτη η διαδικασία προσέλευσης είναι σχεδόν ίδια με τη Δευτέρα. Το μόνο που αλλάζει είναι ότι τη Τρίτη τα παιδιά δεν βγάζουν τα παπούτσια αλλά μόνο τα μπουφάν τους μιας και το πρωινό λαμβάνει χώρα στο γειτονικό πάρκο. Έτσι αφού προσέλθουν όλα τα παιδιά μέχρι τις εννιά ξεκινάει η διαδικασία αποχώρησης από το παιδικό σταθμό. Μέχρι τις εννιά και μισή λοιπόν η παιδαγωγός και το βοηθητικό προσωπικό (εθελοντές, άτομα πρακτικής) βοηθούν τα παιδιά να βάλουν τις ζακέτες ή τα μπουφάν τους εφόσον έχει κρύο. Έπειτα τραγουδώντας όλα μαζί κατευθύνονται μαζί με τις παιδαγωγούς προς τη πόρτα όπου και τοποθετούν τα χεράκια τους στις ειδικές εσοχές ενός μεγάλου σχοινού, ειδικά διαμορφωμένο ώστε να υπάρχει η απαραίτητη, μεταξύ τους απόσταση ώστε να περπατούν άνετα χωρίς να σκοντάφτει το ένα πάνω στο άλλο. Στη συνέχεια η παιδαγωγός η οποία κρατάει την μπροστά άκρη του σχοινού ανοίγει τη πόρτα και οδηγεί την ομάδα στο τελικό της προορισμό. Το πίσω μέρος του σχοινού είναι αρμοδιότητα του βοηθητικού προσωπικού το οποίο κρατάει επίσης μία μεγάλη τσάντα με τα πρωινά των παιδιών, τον εξοπλισμό του πρωινού και του πάρκου. Μετά την άφιξη στο πάρκο η παιδαγωγός κλείνει τη πόρτα του πάρκου και τα παιδιά μπορούν τώρα πια να αφήσουν το σχοινί. Τώρα πια όλα είναι ελεύθερα να ασχοληθούν με οτιδήποτε τους ευχαριστεί μέσα στο πάρκο. Η παιδαγωγός και οι βοηθητικοί προετοιμάζουν το χώρο για το πρωινό. Η προετοιμασία περιλαμβάνει το στρώσιμο ενός μεγάλου πανιού στην άκρη του πάρκου, και την τοποθέτηση των πρωινών πάνω σε αυτό. Όταν όλα πια είναι έτοιμα, η παιδαγωγός καλεί τα παιδιά να σταματήσουν το παιχνίδι και να προσέλθουν στο χώρο του «Πικ Νικ». Αφού καθίσουν όλα τα παιδιά κάτω στο πάτωμα, η παιδαγωγός μοιράζει τα πιατάκια, και τα παιδιά στη συνέχεια μοιράζονται το πρωινό. Μετά τη λήξη του πρωινού, τα παιδιά είναι ελεύθερα να συνεχίσουν το παιχνίδι. Κατά τη διάρκεια μιας ημέρας στο πάρκο, οι δραστηριότητες ποικίλλουν. Πιο συγκεκριμένα, κάθε Τρίτη παιδαγωγός και βοηθητικό προσωπικό, κατευθύνουν μουσικοκινητικές δραστηριότητες, στις οποίες παίρνουν μέρος μόνο όσα παιδιά επιθυμούν. Αντιθέτως, όσα δεν επιθυμούν την συμμετοχή σε αυτές, είναι ελεύθερα να ασχοληθούν με αυτοσχέδια παιχνίδια και τον εξοπλισμό του πάρκου. Η δραστηριότητα της Τρίτης διαδραματίζεται ως εξής: Τα παιδιά μαζεύονται μαζί με τη παιδαγωγό σε ένα συγκεκριμένο σημείο στο πάρκο όπου δεν υπάρχουν παιχνίδια και έτσι δεν υπάρχει κίνδυνος να χτυπήσουν. Έπειτα η παιδαγωγός στέκεται μπροστά τους κρατώντας μία μαράκα. Κάθε φορά που η παιδαγωγός κουνάει τη μαράκα τα παιδιά πρέπει να χορεύουν και να κινούνται στο ρυθμό της μαράκας με όποιο τρόπο θέλουν. Αντιθέτως κάθε φορά που η παιδαγωγός σταματά να κουνά τη μαράκα πρέπει να σταματήσουν και αυτά να κουνιούνται και να μένουν ακίνητα. Γύρω στις έντεκα και τέταρτο, παιδαγωγός και βοηθητικοί δίνουν το σήμα για την έναρξη του συμμαζέματος των παιχνιδιών. Τα παιδιά είναι οι κύριοι «συλλέκτες» των παιχνιδιών, προκειμένου να μάθουν από μικρή ηλικία να είναι υπεύθυνα και δρουν συλλογικά στα πλαίσια μιας ομάδας. Μετά τη συλλογή όλων των παιχνιδιών σειρά έχει και πάλι το σχοινί. Τα παιδιά επανατοποθετούν τα χέρια τους στις ειδικές εσοχές του σχοινού, και είναι έτοιμα για το δρόμο της επιστροφής προς τον παιδικό σταθμό. Η επιστροφή περιλαμβάνει ξανά τραγούδια και εξερεύνηση της πόλης. Μετά την άφιξη τους στον

παιδικό σταθμό, τα παιδιά αφήνουν το σχοινί και επανατοποθετούν μπουφάν και παπούτσια στα ατομικά τους συρτάρια. Έπειτα κατευθύνονται προς το χώρο της τραπεζαρίας, όπου τα πάντα είναι έτοιμα για να ξεκινήσει η διαδικασία του μεσημεριανού. Αφού τα παιδιά πλύνουν τα χέρια τους, υπό την επίβλεψη του προσωπικού, κάθονται στις ατομικές τους καρέκλες και φοράνε τις ειδικές ποδιές τους. Η διαδικασία του μεσημεριανού είναι ίδια κάθε μέρα, όπως και η διαδικασία της ξεκούρασης-μεσημεριανού ύπνου (siesta) αντίστοιχα. Μετά την απογευματινή siesta και αφού αποχωρήσουν τα παιδιά που τελειώνουν στις τέσσερις το απογευματινό γκρουπ φοράει ξανά τα παπούτσια του και ξεκινάει την μικρή του εκδρομή με κατεύθυνση αυτή τη φορά το κεντρικό κτήριο του σταθμού (kinder). Εκεί τα παιδιά αφού φάνε τα απογευματινά τους σνακ σε στυλ Πικ-νικ παίζουν ελεύθερα μέχρι τις πέντε οπότε και πρέπει να αποχωρήσουν για το κτίριο τους (Kitow) από όπου και θα τα παραλάβουν οι γονείς τους στις πέντε και μισή. Σε ότι αφορά τις συναντήσεις των γκρουπ την Τρίτη, παιδαγωγοί και προσωπικό συναντιούνται με τους γονείς όποιον παιδιών επιθυμούν να μάθουν για τη πρόοδο τους. Η συζήτηση με το κάθε γονέα διαρκεί είκοσι λεπτά και γίνεται μετά από τη γραπτή αίτηση του στο πίνακα συνάντησης που βρίσκεται στο πίνακα ανακοινώσεων της αίθουσας. Στη περίπτωση που συμβεί κάποια Τρίτη να μην υπάρχει κάποιο ραντεβού με κάποιο γονέα, παιδαγωγός και βοηθητικοί συζητούν για την εξέλιξη της μέρας και για τυχόν προβλήματα που τους απασχολούν.

Η μεταφορά στο πάρκο το πρωί ήταν σχετικά δύσκολη μιας και δύο παιδιά ήταν κακόκεφα και αρνούσαν να συνεργαστούν. Έτσι η παιδαγωγός αποφάσισε να πάρουμε δύο καρότσια προκειμένου να μεταφέρουμε τα παιδιά αυτά. Η μουσικό-κινητική δραστηριότητα κύλησε ευχάριστα με τα περισσότερα παιδιά να συμμετέχουν σε αυτή ενώ όσα δε συμμετείχαν έπαιζαν με τα κουβαδάκια τους στην άμμο. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας σχεδόν όλα τα παιδιά ήξεραν πότε πρέπει να σταματήσουν και μετά από αρκετές επαναλήψεις μπορούσαν να έχουν τον πλήρη έλεγχο του σώματος τους. Η διαδικασία του μεσημεριανού ήταν δύσκολη μιας και ένα από τα παιδάκια έκανε εμετό και έτσι επικράτησε για λίγο ο πανικός στην αίθουσα. Η υπόλοιπη ημέρα κύλησε ομαλά χωρίς κάποιο απρόοπτο και η απογευματινή βόλτα στο πάρκο με το Πικ - νικ ήταν ιδιαίτερα ευεργετική για τα παιδιά.



Εικόνα 3. Κατασκευή παιχνιδιών από καθημερινά υλικά στα πλαίσια της αισθητικής αγωγής.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Το πρόγραμμα της τετάρτης παραμένει το ίδιο με των δύο προηγούμενων ημερών σε ότι αφορά τη διαδικασία της άφιξης των παιδιών στο παιδικό σταθμό. Έτσι τα παιδιά μετά την άφιξή τους και αφού παίξουν στη κύρια αίθουσα κατευθύνονται στο χώρο της τραπεζαρίας όπου και παίρνουν το πρωινό τους. Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία του πρωινού κατευθύνονται ξανά στη κύρια αίθουσα για ελεύθερο παιχνίδι και αλλαγή των πάνων. Κατά τη διάρκεια που τα παιδιά παίζουν στη κύρια αίθουσα υπό την παρακολούθηση της παιδαγωγού, το βοηθητικό προσωπικό (άτομα πρακτικής, εθελοντές) προετοιμάζει το χώρο της τραπεζαρίας μετατρέποντας τον σε αίθουσα εικαστικών. Μπογιές πλαστελίνες και γκοφρέ παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο τώρα πια, και οι μικροί καλλιτέχνες είναι έτοιμοι να δημιουργήσουν. Αφού όλα είναι έτοιμα το άτομο πρακτικής επιστρέφει στη κύρια αίθουσα και μαζί με τη παιδαγωγό μεταφέρουν τα παιδιά στην αίθουσα εικαστικών. Αφού τοποθετηθούν πλαστικές ποδιές σε όλα τα παιδιά το παιχνίδι ξεκινά. Μια αγαπημένη δραστηριότητα των παιδιών είναι η ζωγραφική με τη βοήθεια των μελών του σώματός τους. Πιο συγκεκριμένα, αφού αφαιρέσουμε όλες τις κάλτσες τοποθετούμε στο πάτωμα ένα μεγάλο χαρτί. Μέσα σε τρία μεγάλα πλαστικά τάπερ βάζουμε τρία διαφορετικά χρώματα, περίπου μέχρι δυο εκατοστά χρώμα στο κάθε τάπερ. Έτσι με τη βοήθεια των βοηθητικών τα παιδιά τοποθετούν τα πόδια τους μέσα στα τάπερ και στη συνέχεια περπατούν πάνω στο χαρτί αφήνοντας σε όλο το μήκος του τα ίχνη τους. Η διαδικασία αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί και με τα χέρια κάτι που απολαμβάνουν εξίσου πολύ. Αφού λοιπόν τελειώσουμε με τα χρώματα το βοηθητικό προσωπικό παίρνει ένα-ένα τα παιδιά και αφού καθαριστούν όλα μεταφέρονται ξανά στη κύρια αίθουσα προκειμένου να καθαριστεί η αίθουσα της τραπεζαρίας και να επιστρέψουν για το μεσημεριανό τους στις δώδεκα. Η διαδικασία του μεσημεριανού και της siesta είναι ακριβώς ίδια με των προηγούμενων ημερών, όπως και η διαδικασία αποχώρησης στις τέσσερις το μεσημέρι. Το απογευματινό γκρουπ κάθε Τετάρτη παίρνει το δεκατιανό του στο γειτονικό πάρκο. Έτσι αφού ο εθελοντής έχει ετοιμάσει τη τσάντα του πάρκου με τα παιχνίδια και τα απογευματινά σνακ ξεκινά και πάλι η διαδικασία τοποθέτησης παπουτσιών και μπουφάν. Έτσι μέχρι τις τέσσερις και δέκα τα παιδιά εγκαταλείπουν το παιδικό σταθμό και οδηγούνται στο πάρκο για το απογευματινό τους Πικ-νικ και για ελεύθερο παιχνίδι. Μέχρι τις πέντε και δέκα εγκαταλείπουν το πάρκο προκειμένου να επιστρέψουν στο παιδικό σταθμό όπου και στις πέντε και μισή παραλαμβάνονται από τους γονείς τους. Σε ότι αφορά το εκπαιδευτικό προσωπικό κάθε Τετάρτη στις δυο και μισή έως τρεις και μισή οι εκπαιδευτικοί έχουν συνάντηση με την υπεύθυνη προσωπικού και τους εθελοντές ενώ τα άτομα της πρακτικής με την υπεύθυνη των ατόμων πρακτικής.

Η δραστηριότητα των εικαστικών κύλησε ευχάριστα για όλα σχεδόν τα παιδιά με εξαίρεση ενός που δεν ήθελε να βάλει τα πόδια του μέσα στη μπογιά. Έτσι, απλώς παρατηρούσε και όταν τελείωσαν τα υπόλοιπα παιδιά του έδωσαν τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει τη δραστηριότητα βάζοντας τα χέρια του μέσα στη μπογιά, κάτι που ευχαριστήθηκε πολύ.



Εικόνα 4. Ένα παιδί συμμετέχει σε μια δραστηριότητα αισθητικής αγωγής, χρησιμοποιώντας νερομπογιές και τα πόδια του.

ΠΕΜΠΤΗ

Κατά την Πέμπτη η διαδικασία άφιξης παραμένει η ίδια με τις προηγούμενες μέρες με τη διαφορά ότι τα παιδιά δεν αφαιρούν τα παπούτσια τους μιας και μετά την ολοκλήρωση παραλαβής στις εννιά το πρωινό λαμβάνει χώρα στο κεντρικό κτήριο του σταθμού, το Kinder . Πιο συγκεκριμένα, στις εννιά και τέταρτο κάθε Πέμπτη παιδιά και προσωπικό εγκαταλείπουν το κτήριο του Kitow και κατευθύνονται προς το κύριο κτήριο του παιδικού σταθμού που ονομάζεται Kinder. Η διαδικασία μεταφοράς είναι η ίδια όπως και στο πάρκο και γίνεται με το βοηθητικό σχοινί. Αφού φτάσουν λοιπόν στο κεντρικό κτήριο, κατευθύνονται προς την εσωτερική του αυλή όπου παιχνίδια όπως τραμπολίνο και παιχνίδια για σκαφαλώματα έχουν τη τιμητική τους. Εκεί, αφού το βοηθητικό προσωπικό στρώσει το πανί για το Πικ-νικ και τα πιατάκια, ξεκινά το μοίρασμα του πρωινού, μιας και κάθε φορά που το πρωινό λαμβάνει χώρα έξω από τη τραπεζαρία γίνεται μέσω ώστε να μαθαίνουν τα παιδιά πως είναι να μοιράζονται το προσωπικό τους γεύμα, δίνοντας αλλά και παίρνοντας. Μετά την ολοκλήρωση του πρωινού τα παιδιά είναι ελεύθερα να παίξουν με τα παιχνίδια του άλλου κτηρίου κάτι που τους ανανεώνει μιας και πρόκειται για «νέα» παιχνίδια. Στις έντεκα και μισή η παιδαγωγός σημαίνει τη λήξη του παιχνιδιού με το αγαπημένο τραγουδάκι των παιδιών “tidy up” που μιλάει για το συμμαζέμα του χώρου και τη λήξη του παιχνιδιού. Αφού παιδιά και προσωπικό συμμαζέψουν το χώρο σειρά έχει να πιαστούν όλα από το σχοινί και να αποχωρίσουν από το κτήριο με κατεύθυνση το Kitow (το κτήριο του τμήματός μας). Ακολουθεί η διαδικασία του μεσημεριανού η οποία είναι ίδια με τις προηγούμενες μέρες και στη συνέχεια η siesta που είναι επίσης ίδια. Μετά την αποχώρηση των παιδιών στις τέσσερις το απογευματινό γκρουπ αφού τελειώσει με το δεκατιανό του ξεκινάει δραστηριότητες ελεύθερης ζωγραφικής ή πλαστελίνες. Αυτό φυσικά μέχρι της πέντε και τέταρτο οπότε και ξεκινά το συμμαζέμα και η τοποθέτηση παπουτσιών και μπουφάν για την αποχώρηση από το παιδικό. Κάθε Πέμπτη όλοι οι παιδαγωγοί, τα άτομα πρακτικής και οι εθελοντές

συμμετέχουν σε μία μεγάλη ομαδική συνάντηση της οποίας καθοδηγητής είναι η υπεύθυνη προσωπικού. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης αυτής συζητούν για νέους τρόπους αντιμετώπισης διάφορων ζητημάτων του παιδικού σταθμού και για τυχόν προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθημερινά σε ότι αφορά την οργάνωση του τμήματός τους καθώς και τη συνεργασία τους με τους γονείς.

Η διαδικασία της μεταφοράς ήταν σχετικά δύσκολη μιας και η διαδρομή είναι σχετικά μεγάλη και τα παιδιά ήταν πεινασμένα. Η υπόλοιπη μέρα κύλησε ευχάριστα χωρίς κανένα απρόοπτο.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Κάθε Παρασκευή αφού τα παιδιά καταφθάσουν στο παιδικό και πάρουν το πρωινό τους με τον ίδιο τρόπο που γίνεται κάθε μέρα, με τη βοήθεια του προσωπικού ξαναβάζουν τα παπούτσια και τα μπουφάν τους και ετοιμάζονται για την εκδρομή της παρασκευής. Η εκδρομή αυτή είναι κάπως διαφορετική από της άλλες μιας και το θέμα της είναι τα επαγγέλματα. Έτσι, κάθε δεύτερη Παρασκευή του μήνα παιδιά και παιδαγωγοί είτε επισκέπτονται κάποιο κατάστημα της γειτονιάς ή κάποια υπηρεσία. Σκοπός αυτής της εκδρομής είναι τα παιδιά να μάθουν τα διάφορα επαγγέλματα να επικοινωνήσουν με τους καταστηματαρχες και τους υπαλλήλους, να δουν τι συνθήκες επικρατούν σε κάθε διαφορετικό χώρο εργασίας και στη συνέχεια να το κουβεντιάσουν μέσα στη τάξη. Η επιστροφή στο σταθμό πρέπει να γίνει και πάλι μέχρι τις έντεκα και μισή μιας και στις δώδεκα το ξεκινά το μεσημεριανό. Οι μετέπειτα διαδικασίες επαναλαμβάνονται ως έχουν μέχρι τις τέσσερις όπου το απογευματινό τμήμα μετά το δεκατιανό του πάει για περίπατο στη παραλία. Κατά τη διαμονή τους στη παραλία κυριαρχεί και πάλι το ελεύθερο παιχνίδι ενώ πρωταγωνιστικό ρόλο έχει το παιχνίδι αράχνη που τα βοηθάει να εξασκήσουν τις ικανότητες στους στο σκαρφάλωμα. Η επιστροφή στο kinder γίνεται μέχρι τις πέντε και είκοσι οπότε και τα παιδιά παραλαμβάνονται από τους γονείς τους. Κάθε Παρασκευή στις δυο και μισή τα άτομα πρακτικής συζητούν μεταξύ τους και με την υπεύθυνη προσωπικού για τα θέματα που τους απασχολούν και τα τυχόν προβλήματα συνεννόησης που μπορεί να έχουν με τους υπεύθυνους του τμήματός τους. Οι παιδαγωγοί με τη βοήθεια των εθελοντών προετοιμάζουν χειροτεχνίες που θα επεξεργαστούν στη διάρκεια της εβδομάδας με τα παιδιά.

Ο περίπατος στα μαγαζιά της γειτονιάς ήταν ιδιαίτερα ευχάριστος για τα παιδιά και τους έδωσε το έρεισμα για να διατυπώσουν ερωτήματα σχετικά με τα διάφορα επαγγέλματα που είδαν. Ο περίπατος στη παραλία ήταν αρκετά μεγάλος με αποτέλεσμα κάποια από τα παιδιά να κουραστούν και να χρειαστούν καρότσι ή αγκαλιά στην επιστροφή.



Εικόνα 5. Παιδιά με ειδικές ποδιές, συμμετέχουν σε εικαστική δραστηριότητα, με χρώματα, σφουγγάρια-σφραγίδες και πινέλα.

ΠΡΟΝΗΠΙΑ (3,5 – 4,5 ετών)

ΔΕΥΤΕΡΑ

Στις οχτώ και μισή με εννιά η παιδαγωγός μαζί με τον εθελοντή και το άτομο πρακτικής αναμένανε την προσέλευση των νηπίων στο χώρο του παιδικού σταθμού. Μαζί πηγαίνανε στην αίθουσα πρωινού. Η Δευτέρα σαν μέρα ήταν συνήθως η δυσκολότερη, καθώς τα παιδιά χρειαζόταν να προσαρμοστούν ξανά στην καθημερινότητα του σχολείου και να αποχωριστούν τους γονείς . έτσι υπήρχε μία μικρή καθυστέρηση στην έναρξη του προγράμματος. Η παιδαγωγός προσπαθούσε παράλληλα να επικοινωνήσει για μερικά λεπτά με τον κάθε γονέα σχετικά με το παιδί και την διαπαιδαγώγησή του. Ο εθελοντής και ο φοιτητής πρακτικής αναλάμβανε τα παιδιά , ρωτούσανε πως πέρασαν το σαββατοκύριακο , λέγανε κάποια τραγούδια παίζανε με τα παιχνίδια που είχαν τα παιδιά από το σπίτι τους. Ταυτόχρονα ταχτοποιούσαν την αίθουσα πρωινού τα τραπεζάκια τις καρέκλες και έβγαζαν από την τσάντα των παιδιών το πρωινό τους συνήθως ήταν σε τάπερ ή συσκευασμένα. Το έβαζαν μπροστά από κάθε παιδί, αλλά δε μπορούσαν να αρχίσουν μέχρι να μαζευτούνε όλα τα παιδιά. Όταν λοιπόν συγκεντρώνονταν όλοι στην αίθουσα πρωινού, η παιδαγωγός έπαιρνε παρουσίες ,στη συνέχεια ρωτούσε τι έχει το κάθε παιδί για πρωινό. Αυτά απαντούσαν όλο ενθουσιασμό και αναρωτιόνταν τι έχουν οι φίλοι τους . Το πρωινό λοιπόν του καθενός διέφερε. Πολλά παιδιά λοιπόν είχαν ρυζογκοφρέτες , μπισκότα , φρούτα εποχής , γιαούρτι, γάλα, χυμό ,δημητριακά . Τα περισσότερα φαγητά που επέλεξαν οι γονείς ήταν υγιεινά και χωρίς πολύ ζάχαρη μετά από επιθυμία του προγράμματος του παιδικού σταθμού , όπου όπως

υποστηριζόταν αν έτρωγαν τροφές με πολύ ζάχαρη για πρωινό θα είχαν πολύ ενέργεια και αυτό ήταν κάτι που δεν επιθυμούσαν ,διότι δεν θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν στο πρόγραμμα στο ξεκίνημα της ημέρας. Στη συνέχεια ο εθελοντής έπαιρνε τα σακίδια και τα μπουφάν των παιδιών και τα έβαζε σε ένα μικρό δωμάτιο που ουσιαστικά ήταν αποθηκευτικός χώρος για τα πράγματά τους. Ο φοιτητής πρακτικής καθάριζε το χώρο της κουζίνας όλοι μαζί πηγαίνανε στο μάνιιο και πλένανε τα χέρια τους , τα παιδιά που δεν είχανε πάντα πλέον πηγαίνανε και τουαλέτα αν θέλανε τα υπόλοιπα τα άλλαζε εναλλάξ ο εθελοντής με το φοιτητή πρακτικής στη συνέχεια. Μετά μαζευόταν όλοι στη λεγόμενη μικρή αίθουσα που επικρατούσε ελεύθερο παιχνίδι για μία ώρα . Το ελεύθερο παιχνίδι ήταν χορός τραγούδια, παραμύθια, πάζλ, τουβλάκια, μπάλες, ζωγραφική. Στη συνέχεια ετοιμαζόμασταν για το πάρκο. Βάζαμε παπούτσια μπουφάν μία μεγάλη τσάντα με νερό πρώτες βοήθειες, πάνες μωρομάντηλα, χαρτομάντιλα, κάποια παιχνίδια για την άμμο. Η διαδρομή γινόταν με τα πόδια κρατώντας όλοι σε σειρά ένα σχοινί μπροστά πάντα ήταν η παιδαγωγός και στο τέλος ο φοιτητής . Τα πλαινά πλαισιώνανε οι εθελοντές. Στόχος ήταν να κρατάνε τα παιδιά το σχοινί σε όλη τη διαδρομή. Σε περίπτωση που τρέχανε και φεύγανε, ο εθελοντής έτρεχε να τα φέρει πίσω. Μόλις μπαίναμε στο πάρκο και έκλεινε η πόρτα τότε τα παιδιά ήταν ελεύθερα να αφήσουν το σχοινί και να τρέξουν. Περνούσαμε τις επόμενες ώρες κάνοντας κούνια, τραμπάλα και παιχνίδι με την άμμο ως την ώρα του φαγητού. Μετά επέστρεφαν στον κήπο του παιδικού και περίμεναν να τελειώσει το προηγούμενο τμήμα. Πλένανε χεράκια, σερβίρανε το φαγητό και έτρωγαν. Τα μισά φεύγανε για το σπίτι και τα υπόλοιπα πήγαιναν για ύπνο μέχρι το απόγευμα που ερχόταν οι γονείς να τα πάρουν .

Το πάρκο ήταν από τις αγαπημένες δραστηριότητες των παιδιών καθώς διασκεδάζανε τη φύση και το εξωτερικό περιβάλλον. Αλληλοεπιδρούσαν με ανθρώπους και παιδιά εκτός σχολικού περιβάλλοντος και είχαν την ευκαιρία να κάνουνε νέους φίλους



Εικόνα 6. Μικροί καλλιτέχνες δημιουργούν με διάφορα υλικά (αυγοθήκες, όσπρια, ζυμαρικά και άλλα)

ΤΡΙΤΗ

Όπως κάθε πρωί επαναλαμβανόταν η ίδια ρουτίνα. Τα παιδιά συγκεντρώνονταν στον παιδικό σταθμό τρώγανε το πρωινό το οποίο ήταν περίπου το ίδιο δηλαδή είτε ρυζογκοφρέτες είτε φρούτα και επιλογή του κάθε γονέα .Στη συνέχεια πλένανε τα χέρια τους και συγκεντρωνόταν στη μικρή αίθουσα για ελεύθερο παιχνίδι. Στη διάρκεια αυτή υπάρχει ευκαιρία για αλληλεπίδραση μεταξύ τους και καλύτερη γνωριμία, δημιουργία δεσμών , αναγνώριση των αναγκών του κάθε παιδιού. Κάθε Τρίτη αντί για βόλτα στο πάρκο μετά το ελεύθερο παιχνίδι, συγκεντρωνόταν στη μεγάλη αίθουσα και εκεί ακολουθούσε μία δραστηριότητα. Για παράδειγμα δημιουργία ενός σχεδίου με την τεχνική Matisse, το οποίο αναλάμβανε να ετοιμάσει από την προηγούμενη μέρα ο φοιτητής πρακτικής. Την παρουσίαζε στα παιδιά και τα βοηθούσε να τα υλοποιήσουν .Είχε ήδη δημιουργήσει το σχέδιο είχε έτοιμα κομμάτια εφημερίδας , συγκεντρωμένα όλα τα υλικά που χρειαζόταν, κόλλα, χαρτόνια και συγκέντρωνε τα παιδιά . Αρχικά εξηγούσε πώς δημιουργήθηκε το τελικό σχέδιο από τι υλικά και με ποια βήματα και μετά τους ζητούσε να κάνουν το ίδιο με τη βοήθεια του και της παιδαγωγού και του εθελοντή. Κάποια παιδιά τα καταφέρνανε καλύτερα , κάποια χρειαζόταν περισσότερη βοήθεια είχε σχέση και το πόσο δουλεμένα ήταν από το σπίτι πολλές φορές αν οι γονείς τους είχανε δώσει περισσότερα ερεθίσματα για ανάπτυξη . Στο τέλος της εργασίας συζητούσαν τι μάθανε από τη δραστηριότητα και αν θα μπορούσαν να κάνουν κάτι παρόμοιο μόνα τους στο σπίτι. Βοηθούσανε όλα μαζί να συμμαζέψουνε το χώρο και να τον αφήσουν καθαρό για την επόμενη τάξη. Αργότερα πηγαίνανε στον κήπο παίζανε ελεύθερα ως την ώρα του φαγητού. Πλένανε πάλι τα χεράκια τους και καθότανε για φαγητό . Το μεσημεριανό το προετοίμαζε ο εθελοντής με το φοιτητή πρακτικής σερβίρανε το φαγητό και σε μερικά παιδιά με αλλεργίες διαφορετικό γεύμα . Αξιοσημείωτο ήταν ότι υπήρχε ελευθερία στο να λερωθούν αρκεί να αρχίσουνε να συνηθίζουν να τρώνε μόνα τους, πολλές φορές φυσικά τα βοηθούσαν . Τα μισά ετοιμαζόταν για τον ύπνο αλλάζανε ρούχα που είχανε λερωθεί και πηγαίνανε στο χώρο της siesta όπου είχανε ετοιμάσει οι εθελοντές αδειάζοντας το χώρο και βάζοντας στρώματα κλείνοντας τα φώτα βάζοντας απαλή μουσική. Αρχίζανε και τραγουδάγανε όλοι μαζί ένα ισπανικό νανούρισμα το «para dormir» , τα μεγαλύτερα παιδιά κοιμόνταν συνήθως μόνα τους τα μικρότερα τα νανουρίζανε χαϊδεύοντας τα ή σε ριλάξ. Οι εθελοντές και οι παιδαγωγοί του απογεύματος μένανε μαζί τους. Οι φοιτητές μένανε επιπλέον μία ώρα για να ετοιμάσουνε κάποια δραστηριότητα για την επόμενη μέρα και να τακτοποιήσουνε την αίθουσα.

Τα παιδιά φαινόταν να συγκεντρώνονται στην δραστηριότητα και να δείχνουνε ενδιαφέρον να μάθουν τη νέα τεχνική , συνεργαζόταν μεταξύ τους αν και δεν έλειπαν τα περιστατικά ανταγωνισμού να πάρουν την εργασία του διπλανού τους που με την παρέμβαση και την καθοδήγηση του φοιτητή ξεπερνούσαν.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Στη συγκέντρωση των παιδιών υπήρχε χρόνος για να μιλήσουν μεταξύ τους να τραγουδήσουν και να μάθουν καινούργια τραγούδια. Συνήθως επαναλαμβάνονταν δύο γνωστά όπως το «five little ducks», «the wheels on the bus», «row down the street» και μάθαιναν και ένα νέο. Συζητούσαν για το πρωινό, κάτι που τους έκανε εντύπωση όπως ένα νέο φρούτο πώς λέγεται στα αγγλικά και στη γλώσσα τους. Μετά το πλύσιμο των χεριών στη μικρή αίθουσα ανακάλυπταν νέα παιχνίδια χρησιμοποιώντας διαφορετικά τα ίδια υλικά παίζοντάς τα με νέο τρόπο. Η Τετάρτη ήταν μέρα εξόρμησης για παράδειγμα βόλτα στο σούπερ μάρκετ έτσι ώστε τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με την ενήλικη ζωή να μάθουνε τον τρόπο που λειτουργεί διάφορα προϊόντα , ή στο μανάβικο που μαθαίναμε τα φρούτα και δοκιμάζανε τη γεύση τους. Ακόμη βόλτα με το αστικό λεωφορείο για να μάθουνε το σύστημα συγκοινωνιών. Η επιστροφή στον παιδικό ήταν προετοιμασία για το μεσημεριανό το ύπνο και την επιστροφή στο σπίτι. Οι φοιτητές συγκεντρωνόταν για meeting με την υπεύθυνη πρακτικής για να συζητήσουν τυχόν προβλήματα ιδέες και παιχνίδια γνωριμίας μεταξύ τους καθώς και για τη χώρας προέλευσης τους, τον τρόπο ζωής τους.

Ήταν αρκετά εποικοδομητική η εμπειρία που αποκομίζανε καθώς ερχότανε σε επαφή με την καθημερινή ζωή και με την επιστροφή στον παιδικό ενθουσιασμένα συζητούσαν για τη μέρα τους, ποια νέα πράγματα γνώρισαν πως ήταν ο μανάβης , το σούπερ μάρκετ και εικόνες που είχανε δει σε παραμύθια προηγουμένως τώρα τα έβλεπαν στην πραγματικότητα και κατανοούσαν πως λειτουργεί ο κόσμος γύρω τους. Πέραν του ότι τα παιδιά το διασκεδάζαν ήταν ένα πολύ καλός τρόπος βιωματικής μάθησης.

ΠΕΜΠΤΗ

Κανονικά γινόταν και πάλι η προσέλευση των παιδιών με τα πρωινά κλάματα, γέλια παιχνίδια δυσκολία αποχώρησης της μητέρας , έτσι πάντα η παιδαγωγός ή ο φοιτητής έπρεπε να εμπνέεται ένα πολύ ωραίο κίνητρο για να τους αποσπάσει την προσοχή και να τα πάρει μέσα στην αίθουσα. Στο πρωινό με τους φίλους τους ξεχνιόταν και τραγουδούσανε ή έπαιζαν με μικρά παιχνίδια από το σπίτι τους μία κούκλα ένα δεινόσαυρο, τα οποία μπορούσαν να κρατούσαν με την προϋπόθεση να τα μοιράζονται με τους φίλους τους, γιατί ζηλεύανε. Μετά μαζευόταν στη μεγάλη αίθουσα και είχανε κοστούμια και κάνανε αυτοσχέδια δραματοποίηση με τη βοήθεια των φοιτητών ή ακούγανε ένα παραμύθι και το δραματοποιούσαν .Για παράδειγμα την κοκκινোসκουφίτσα στα αγγλικά , αφού την διάβαζαν σαν παραμύθι συζητούσαν την ιστορία λέγανε πόσους ήρωες περιλαμβάνει πως μοιάζουνε και με τη βοήθεια του φοιτητή διαλέγανε από αντικείμενα και κοστούμια που είχαν πώς θα μπορούσαν να μεταμφιεστούν και τι διαλόγους θα μπορούσαν να κάνουν. Ακόμη κάποια μουσικοκινητική δραστηριότητα όπως με το τραγούδι «the wheels on the bus» που αναπαριστάναμε τον κάθε στίχο. Το τραγούδι μιλούσε για ένα λεωφορείο που έμπαιναν διαφορετικοί επιβάτες μαμάδες με μωρά , ο ελεγκτής , έτσι αναπαριστάναμε τους ήχους τραγουδώντας παράλληλα και κάνοντας σχετικές κινήσεις. Ακολουθούσε φαγητό , ύπνος και επιστροφή στο σπίτι. Η παιδαγωγός στο τέλος κάθε ημέρας είχε πίνακα που σημείωνε την πορεία της ημέρας , ξεχωριστά για το κάθε παιδί τι έφαγε ,

τι έπαιξε πόσες φορές πήγε τουαλέτα ή για την αλλαγή της πάνας και αν όλα ήταν φυσιολογικά ή για παράδειγμα υπήρχαν συμπτώματα διάρροιας , έτσι ώστε να ενημερώσει τους γονείς και τη διευθύντρια. Οι φοιτητές μαζί με τη παιδαγωγό τον εθελοντή και των υπόλοιπων τμημάτων είχαν meeting με μία παλιότερη παιδαγωγό που συζητούσαν για τη λειτουργικότητα της ομάδας τη γραμμή του παιδικού και τυχόν προβλήματα.

Οι δραστηριότητες της ημέρας συνέβαλαν στην ανάπτυξη της φαντασίας και της δημιουργικότητας των παιδιών και ανέπτυσαν το συναίσθημα της βούλησης , καθώς ήταν ελεύθερα να κάνουν τους δικούς τους φανταστικούς διαλόγους και κοστούμια. Μεταμφιεζόταν σε μικροί ηθοποιοί και ένιωθαν περηφάνια για το έργο που δημιούργησαν όλοι μαζί.



Εικόνα 7. Τα παιδιά κατά τη διάρκεια επίσκεψης σε πάρκο.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Η Παρασκευή ήταν μία μέρα που κυλούσε γρήγορα και ήσυχα καθώς τα παιδιά αναμένανε να περάσουν το Σαββατοκύριακο με τους γονείς και τα αδέρφια τους. Μετά το πρωινό και το ελεύθερο παιχνίδι πήγαιναν σε κάποιο πάρκο κοντινό που κάθε φορά ήταν διαφορετικό για να επικρατεί ενδιαφέρον και δημιουργούσαν οι φοιτητές δραστηριότητες στη φύση όπως ζωγραφιές που κολλούσαν άμμο ή φύλλα , κατασκευή λάσπης με νερό και άμμο και σχεδιάσου στο χώμα. Στη διάρκεια της παραμονής στο πάρκο μπορεί να χρειαζόταν κάποιο άλλαγμα πάνας που γινόταν στο πάρκο . Στην επιστροφή πλέναμε χέρια και τρώγαμε το μεσημεριανό συνήθως υπήρχε πρώτο πιάτο σούπα κολοκυθιού ή ζυμαρικού στη συνέχεια το κυρίως γεύμα που ήταν

κους-κους με ψάρι, λαζάνια, πατάτες με λαχανικά, καρότο με πολτοποιημένα ρεβίθια, παέγια και για επιδόρπιο φρούτο ή ρυζογκοφρέτα. Στη διάρκεια του ύπνου αν τύχαινε και κάποιο παιδί ξυπνούσε το παίρνανε και το πηγαίνανε σε μία μικρή αίθουσα ώσπου να ξανακοιμηθεί ή καθόταν και παίζανε ώσπου να ξυπνήσουνε και τα υπόλοιπα. Όταν ξυπνούσαν τα αλλάζαμε τα μεγαλύτερα πηγαίνανε τουαλέτα και κάναμε ομαδική δραστηριότητα όπως μπόουλινγκ με μπουκάλια , μουσικές καρτέκλες.

Στο meeting της Παρασκευής οι φοιτητές πρακτικής συγκεντρωνόταν με μια υπεύθυνη παιδαγωγό και μιλούσαν για τη φιλοσοφία του παιδικού σταθμού, πως χρειάζεται να φερόμαστε στα παιδιά και πως μπορούμε να τα βοηθήσουμε στην ολόπλευρη ανάπτυξη τους .

Η επαφή με τη φύση τους ενέπνεε και βρισκανε αρκετά ενδιαφέρον το πώς με υλικά που υπάρχουν γύρω μας , μπορούν να γίνουν όμορφες κατασκευές. Στις ομαδικές δραστηριότητες μαθαίνανε να σέβονται ο ένας τον άλλον , να περιμένουν τη σειρά τους και να αναπτύσσουν ομαδικό πνεύμα.



Εικόνα 8. Παιδιά παίζουν με σκοινιά ισορροπίας σε γειτονικό πάρκο του παιδικού σταθμού.

2.10.2 CASAL (ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ)

Κατά την περίοδο του casal (κατασκήνωση) , η κύρια γλώσσα επικοινωνίας ήταν τα Ισπανικά σε όλα τα τμήματα. Υπήρχαν λίγα τμήματα με παιδιά ποικίλων ηλικιών. Όπως προαναφέρθηκε, επικρατούσε μια γενικότερη χαλάρωση κι ελευθερία, προκειμένου να ψυχαγωγούνται τα παιδιά όσο το δυνατόν καλύτερα. Έτσι λοιπόν το τμήμα στο οποίο θα αναφερθούμε και θα αναλύσουμε, δεν υπάρχει μεγάλη ποικιλία διαφορετικών δραστηριοτήτων, μιας και το τμήμα αποτελείται από διαφορετικές ηλικίες όπως έχει αναφερθεί παραπάνω. Σε γενικές γραμμές επικρατούσε το ελεύθερο

παιχνίδι, οι βόλτες σε πάρκο και στην παραλία. Κατά το διάστημα της κατασκήνωσης στο παιδικό σταθμό «Kinder Barcelona» λειτουργούν μόνο τρία τμήματα και συστεγάζονται στο κεντρικό του κτήριο (Kinder). Συχνό φαινόμενο αποτελούσε η συμμετοχή παιδιών στην κατασκήνωση όπου βρίσκονταν στην πόλη στα πλαίσια των καλοκαιρινών οικογενειακών διακοπών τους. Το πρώτο τμήμα περιλαμβάνει παιδιά ηλικίας από έξι μηνών έως ενάμισι χρόνων. Το δεύτερο τμήμα περιλαμβάνει τις ηλικίες δυο έως τεσσάρων ενώ το τελευταίο τμήμα από τέσσερα και πάνω. Τα τμήματα αυτά λειτουργούσαν ανάμεικτα και συμμετείχαν παιδιά και από τις τρεις κατηγορίες τμημάτων του σταθμού (αγγλικών, γερμανικών, καταλανικών). Η κατασκήνωση του παιδικού σταθμού διαρκούσε όλο τον Αύγουστο, γινόταν στο ίδιο κτήριο του παιδικού σταθμού, ενώ συμμετείχαν παιδιά ηλικίας οκτώ μηνών έως επτά χρόνων. Το καθημερινό πρόγραμμα του casal είχε ως εξής:

ΒΡΕΦΙΚΟ (10 μηνών – 2,5 ετών)

ΔΕΥΤΕΡΑ

Την μέρα αυτή το πρόγραμμα κυλάει κανονικά, μέχρι και τη στιγμή της πρώτης μικρής siesta. Τα παιδιά που δεν συμμετέχουν στη siesta αυτή, κατεβαίνουν στο χώρο του κήπου, όπου και συμμετέχουν σε μια σειρά από δραστηριότητες. Κυριαρχεί το κινητικό παιχνίδι, παιχνίδια με την άμμο, και μουσικοκινητικές φυσικά δραστηριότητες. Αργότερα όπου και τα παιδιά από τη siesta ξυπνούν, συμμετέχουν κι εκείνα στο ελεύθερο παιχνίδι. Γενικότερα, η ημέρα Δευτέρα έχει επιλεγεί ως μια ημέρα ελεύθερου παιχνιδιού καθώς για όλα τα παιδιά μετά από σαββατοκύριακο όπου έχουν περάσει μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στο σπίτι τους, τους είναι πιο δύσκολο να επαναπροσαρμοστούν στο σχολικό περιβάλλον. Στη συνέχεια φυσικά όπως πάντα ακολουθεί τακτοποίηση του χώρου και η κλασική ρουτίνα.

Τα παιδιά φαίνεται να ευχαριστιούνται πιο πολύ τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο χώρο του κήπου παρά αυτές που πραγματοποιούνται σε εσωτερικό χώρο.

ΤΡΙΤΗ

Βασική δραστηριότητα της ημέρας αυτή αποτελεί η ζωγραφική. Δίνεται στα παιδιά μια κόλλα με χρώμα προκειμένου να ζωγραφίσουν επάνω σε λευκές σελίδες και στη συνέχεια τους ζητείται να τοποθετήσουν άμμο επάνω στη σελίδα αυτή. Έπειτα η παιδαγωγός τινάζει τη λευκή σελίδα και αποκαλύπτεται η ζωγραφιά του παιδιού. Στη συνέχεια ακολουθούν παιχνίδια με την άμμο και φυσικά τακτοποίηση χώρου, και τα λοιπά.

Αναπτύχθηκε λοιπόν έντονα το στοιχείο της λεπτής κινητικότητας αλλά και το στοιχείο του της φαντασίας καθώς τα παιδιά κάνουν διάφορα σχέδια πάνω στο χαρτί με την κόλλα.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Βασική δραστηριότητα της ημέρας αυτής, αποτελεί το παιχνίδι με το νερό. Τοποθετούνται στον κήπο γεμάτες λεκάνες από νερό, και τα παιδιά είναι ελεύθερα να «πλατσοურίσουν» να παίζουν με την άμμο και να φτιάξουν ποικίλες κατασκευές. Φυσικά με την επιτήρηση της παιδαγωγού και των λοιπών μελών. Μάλιστα για τα πιο μικρά παιδιά του γκρουπ, υπάρχει συνεχής επιτήρηση από τους φοιτητές της πρακτικής. Στο τέλος της ελεύθερης αυτής δραστηριότητας τα παιδιά με τη βοήθεια παιδαγωγού και φοιτητών πρακτικής, ξεπλένουν τα παιχνίδια με τα οποία έπαιζαν και τακτοποιούν τον χώρο προκειμένου να είναι καθαρός κι έτοιμος για το επόμενο γκρουπ. Φυσικά ακολουθεί για ακόμη μια φορά η συνηθισμένη ρουτίνα.

Η επαφή με τα στοιχεία της φύσης βοηθάει τα παιδιά να κατανοήσουν πλήρως και να γνωρίσουν το φυσικό περιβάλλον αλλά και να έρθουν σε αλληλεπίδραση μαζί του.



Εικόνα 9. Παιδιά παίζουν με την άμμο στον κήπο του παιδικού

ΠΕΜΠΤΗ

Την ημέρα αυτή σαν βασική δραστηριότητα αποτελεί η μαγειρική. Τα παιδιά μετά το πρωινό κατεβαίνουν στον κάτω όροφο, όπου το άλλο γκρουπ έχει αποχωρήσει, για να φτιάξουν παγωτό από ζελέ. Η παιδαγωγός με τη βοήθεια των φοιτητών πρακτικής, εξηγεί στα παιδιά τι θα κατασκευάσουν και μάλιστα τα παιδιά δείχνουν ιδιαίτερο ενθουσιασμό. Πρόκειται για μια δραστηριότητα ατομική και ομαδική καθώς θα βοηθήσουν όλοι στο ανακάτεμα των υλικών αλλά ατομικά ο καθένας θα διαλέξει από τα μπολάκια ποιο σχήμα επιθυμεί. Έτσι λοιπόν υπάρχει έντονα το στοιχείο της λεπτής κινητικότητας από όλα τα παιδιά, είτε μεγαλύτερα είτε μικρότερα, και παράλληλα

ενισχύεται το στοιχείο της επικοινωνίας μεταξύ των παιδιών. Στη συνέχεια η μέρα κυλάει για ακόμη μια φορά ήρεμα με ελεύθερο κινητικό κυρίως παιχνίδι, μουσική, γεύμα, ύπνο και τα λοιπά.

Σήμερα αναπτύχθηκε έντονα το στοιχείο της βιωματικής μάθησης καθώς τα παιδιά έμαθαν με έμπρακτο τρόπο πως λειτουργεί η «μαγειρική» καθώς επίσης αναπτύξαμε το ομαδικό πνεύμα και τη συνεργατικότητα καθώς χρειάζεται να περιμένει το ένα παιδί το άλλο μέχρι να έρθει η σειρά του.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Την τελευταία μέρα της εβδομάδος, η παιδαγωγός επιχειρεί να πάει με τα παιδιά στο πάρκο αλλά αμέσως μετά την πρώτη μικρή siesta, προκειμένου να έχει τον έλεγχο του συνολικού γκρουπ. Όσο λοιπόν διαρκεί η πρώτη μικρή siesta κάποια μέλη της ομάδος προετοιμάζει τα πράγματα που θα χρειαστεί να μεταφερθούν στο πάρκο, ενώ τα υπόλοιπα μέλη (όσα δεν ασχολούνται με τα παιδιά της siesta) απασχολούν με κάποιο δημιουργικό τρόπο τα υπόλοιπα παιδιά, όπως παραμύθια, τραγούδια και άλλα. Έπειτα όταν τα υπόλοιπα παιδιά θα έχουν ξυπνήσει, ξεκινάει όλη η ομάδα για το πάρκο, χρησιμοποιώντας φυσικά για ακόμη μια φορά το ειδικό σχοινί. Τα παιδιά όπου δεν περπατούν τοποθετούνται είτε μέσα στα ατομικά τους καροτσάκια, είτε στο ειδικό «μάρσιπο». Στη διαδρομή για το πάρκο, παιδαγωγός και φοιτητές πρακτικής τραγουδάνε τραγούδια με την βοήθεια των ίδιων των παιδιών, τραγούδια βέβαια που τα παιδιά έχουν επιλέξει. Τα τραγούδια αυτά είναι είτε αγγλικά, είτε ισπανικά είτε γερμανικά. Λόγω της περιόδου, όπως έχει αναφερθεί και προηγουμένως, υπάρχει αρκετή ελευθερία. Όταν λοιπόν φτάσουν στο πάρκο τα παιδιά είναι έτοιμα για εξερεύνηση και ελεύθερο κινητικό παιχνίδι. Κύριο μέλημα της παιδαγωγού αλλά και των φοιτητών πρακτικής, είναι η διαρκή παρακολούθηση και επίβλεψη των παιδιών προς αποφυγή τυχόν «ατυχημάτων». Φυσικά και με πλάγιο τρόπο μπορεί να ενθαρρύνουν ή ακόμη και να δίνει έναυσμα για διάφορα παιχνίδια, αλλά ποτέ εμποδίζοντας τυχόν ιδέες των παιδιών. Εκτός από τα παιχνίδια του πάρκου, τα μέλη της ομάδας έχουν φροντίσει να μεταφέρουν κι εκείνοι ορισμένα μικροαντικείμενα που θα ενισχύσουν το ενδιαφέρον των παιδιών (στεφάνια, κουβαδάκια, φτυάρια, μπουκάλια, μπάλες και άλλα). Τέλος, λίγο πριν την αποχώρησή τους από το πάρκο προηγείται η τακτοποίηση τους χώρου. Όταν πια έχουν φτάσει στο χώρο του παιδικού σταθμού ακολουθεί πλύσιμο των χεριών και φυσικά η συνέχεια της καθημερινής ρουτίνας. Η παιδαγωγός βέβαια, σαν τέλος της εβδομάδας, φροντίζει να συζητήσει λίγο παραπάνω με τους γονείς για το πώς κύλησε η εβδομάδα, τονίζει τυχόν παρατηρήσεις για τα παιδιά και τους ενημερώνει σύντομα για το τι περίπου δραστηριότητες θα πραγματοποιηθούν την επόμενη εβδομάδα.



Εικόνα 10. Παιδί φροντίζει τα φυτά που βρίσκονται μέσα στην αίθουσα, στα πλαίσια της ανάπτυξης οικολογικής συνείδησης.

ΠΡΟΝΗΠΙΑ(2,5 – 4,5 ετών)

ΔΕΥΤΕΡΑ

Στις οχτώ και μισή ξεκινά η σταδιακή προσέλευση των παιδιών και η παιδαγωγός μαζί με τους βοηθητικούς που τώρα πια είναι μόνο τα άτομα πρακτικής τα υποδέχεται στην κύρια αίθουσα. Η διαδικασία προσέλευσης διαρκεί μέχρι τις εννιά οπότε και κλείνουν οι πόρτες. Μετά το κλείσιμο της πόρτας και αφού όλα τα παιδιά βγάλουν τα παπούτσια τους σειρά έχει το πρωινό. Το πρωινό ξεκινά στις εννιά και δέκα και λαμβάνει χώρα στη τραπεζαρία η οποία βρίσκεται στη διπλανή αίθουσα από την κεντρική. Μετά το τέλος του πρωινού στις δέκα τα παιδιά μεταφέρονται στην εσωτερική αυλή όπου και ασχολούνται με το ελεύθερο παιχνίδι και ομαδικές δραστηριότητες όπως το μπουγέλο. Πιο συγκεκριμένα κάθε Δευτέρα η παιδαγωγός του τμήματος γέμιζε στο κέντρο της αυλής μία πισίνα όπου τα παιδιά μπορούσαν είτε να μπουν τα ίδια μέσα είτε να ρίξουν τα παιχνίδια τους. Μέχρι τις έντεκα και μισή το παιχνίδι έπρεπε να σταματήσει και να ξεκινήσει το συμμαζέμα του χώρου. Έτσι, στις δώδεκα τα παιδιά ήταν έτοιμα πια για να μεταφερθούν στη τραπεζαρία όπου θα έπαιρναν το μεσημεριανό τους με τον ίδιο τρόπο που το έκαναν και κατά τη διάρκεια της υπόλοιπης χρονιάς. Η μόνη διαφορά τώρα πια ήταν το τραγούδι που σηματοδοτούσε την έναρξη του μεσημεριανού. Αφού λοιπόν, τα τμήματα κατά τη διάρκεια της κατασκήνωσης δεν χωρίζοντουσαν πια σύμφωνα με τη γλώσσα αλλά με την ηλικία, στο ίδιο τμήμα συνυπήρχαν παιδιά από τα αγγλικά, από τα καταλανικά αλλά και από τα γερμανικά γκρουπ. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα κάθε μέρα να

ακούγονται όχι ένα αλλά τρία διαφορετικά τραγούδια πριν την έναρξη του μεσημεριανού. Ένα αγγλικό, ένα καταλανικό και ένα γερμανικό, προκειμένου τα παιδιά να αισθανθούν οικεία στο νέο περιβάλλον. Μετά τη λήξη του μεσημεριανού σειρά είχαν οι πάνες και η προετοιμασία για τη siesta. Η προετοιμασία παρέμενε ίδια με αλλαγή πάνων ,ρούχων και μεταφορά των παιδιών στο δωμάτιο ξεκούρασης όπου τα υποδεχόντουσαν οι απογευματινοί παιδαγωγοί με εξαίρεση τα παιδιά του πρωινού γκρουπ που αποχωρούσαν στις δύο .Η siesta ξεκινά στη μία και μετά τη λήξη της στις τρεις και τέταρτο τα παιδιά ετοιμάζονται ξανά για την αποχώρησή τους ,στις τέσσερις. Το απογευματινό γκρουπ που συνέχιζε και μετά τις τέσσερις κάθε Δευτέρα πήγαινε για περίπατο στο δασάκι που βρισκόταν δίπλα στη παραλία όπου και έπαιρναν το απογευματινό τους. Εκεί έπαιζαν ελεύθερα στις τραμπάλες και στις κούνιες μέχρι τις πέντε παρά τέταρτο οπότε και αποχωρούσαν με κατεύθυνση το Kinder και την επερχόμενη παραλαβή τους από τους γονείς.

Κατά τη διάρκεια της κατασκήνωσης δεν υπήρχαν οργανωμένες συναντήσεις παιδαγωγών και βοηθητικών μιας και η συνύπαρξη τους στο ίδιο κτήριο έκανε πιο εύκολη τη μεταξύ τους επικοινωνία.

Η ώρα της πισίνας ήταν μία πολύ ευχάριστη ώρα για τα περισσότερα παιδιά. Κάποια ωστόσο δεν ήθελα την επαφή με το νερό και έτσι δε πλησίαζαν καν τη πισίνα ή τους ήταν αδιάφορη. Ο περίπατος στη παραλία ήταν αρκετά εποικοδομητικός για τα παιδιά μιας και ήρθαν σε επαφή και με άλλα παιδάκια εκτός παιδικού.

ΤΡΙΤΗ

Κάθε Τρίτη η άφιξη των παιδιών γίνεται την ίδια ώρα ,δηλαδή στις εννιά το πρωί. Μετά την άφιξη τους δεν ακολουθεί η διαδικασία της αφαίρεσης των παπουτσιών όπως τη Δευτέρα αλλά μεταφέρονται στην εσωτερική αυλή του παιδικού όπου και τρώνε το πρωινό τους σε στυλ Πικ-νικ. Μετά το τέλος του πρωινού ακολουθεί βόλτα στη γειτονιά και πέρασμα από τα καταστήματα της γειτονιάς. Η βόλτα αυτή ξεκινά στις δέκα και μισή και διαρκεί μέχρι τις έντεκα και μισή οπότε και γυρίζουν στο παιδικό για πλύσιμο των χεριών και έναρξη του μεσημεριανού. Μετά τη λήξη του μεσημεριανού σειρά έχει η siesta στη μία και η αποχώρηση του πρωινού γκρουπ στις δύο. Μετά τη λήξη της siesta οι γονείς παραλαμβάνουν τα παιδιά τους στις τέσσερις. Το απογευματινό γκρουπ αφού πάρει το απογευματινό του σνακ στο κήπο ακολουθούν δραστηριότητες όπως κουκλοθέατρο ή και απλό θέατρο. Όλα αυτά μέχρι τις πέντε οπότε και ξεκινούσε η προετοιμασία για την αποχώρησή τους στις πέντε.

Η ημέρα κύλισε εύκολα μιας και ήταν ολοκληρωτικά μέσα στο παιδικό. Η δραστηριότητα του κουκλοθέατρου ήταν ευχάριστη αλλά μόνο τα μισά παιδιά συμμετείχαν μιας και υπόλοιπα προτίμησαν να παίζουν ελεύθερα με τα παιχνίδια του κήπου.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Κάθε Τετάρτη μετά την άφιξη των παιδιών στο παιδικό και τη λήξη του πρωινού τα παιδιά με τη βοήθεια των παιδαγωγών δημιουργούν ατομικά φρουί ζελέ. Πιο

συγκεκριμένα αφού η παιδαγωγός προετοιμάσει το μίγμα του ζελέ δίνει στα παιδιά κομμάτια από φρούτα που έχει κόψει η ίδια, προκειμένου να τα τοποθετήσουν στα ατομικά τους ποτηράκια. Μετά τη τοποθέτηση των φρούτων σειρά έχει το ζελέ. Κάθε παιδί με τη βοήθεια της παιδαγωγού ή του ατόμου της πρακτικής τοποθετεί με μία μεγάλη κουτάλα το ζελέ στο ποτηράκι του. Αφού ολοκληρώσουν όλα τα παιδιά τη διαδικασία η παιδαγωγός τοποθετεί τα ποτηράκια μέσα στο ψυγείο. Μετά την ολοκλήρωση του «μαγειρέματος» τα παιδιά μεταφέρονται στην αυλή προκειμένου να γίνει καθαρισμός της κουζίνας και να ξεκινήσει το μεσημεριανό. Μέχρι τις δώδεκα τα παιδιά επιστρέφουν από την αυλή και αφού πλύνουν τα χέρια τους ξεκινά το μεσημεριανό. Μετά τη λήξη του, ακολουθεί η προετοιμασία για τη siesta αλλά και για την αποχώρηση του πρωινού γκρουπ. Η siesta ξεκινά όπως και κάθε μέρα στη μία ενώ η αποχώρηση των παιδιών του πρωινού γκρουπ στις δύο. Μετά τις τέσσερις και την αποχώρηση του μεσημεριανού γκρουπ το απογευματινό γκρουπ ξεκινάει για την απογευματινή του βόλτα στο γειτονικό πάρκο. Εκεί κάθε Τετάρτη παίρνουν μαζί τους κάποια πλαστικά παιχνίδια από το παιδικό και με τη βοήθεια της παιδαγωγού και των βοηθών τα πλένουν σε μεγάλες λεκάνες με νερό και σαπούνι. Είναι μία δραστηριότητα που απολαμβάνουν τα παιδιά μιας και το παιχνίδι με το νερό είναι κάτι παραπάνω από ευχάριστο αυτή την εποχή ενώ ταυτόχρονα νιώθουν χρήσιμα και πως βοηθούν σημαντικά στη καλή διατήρηση των παιχνιδιών τους. Μετά τη λήξη του πλυσίματος των παιχνιδιών σειρά έχει η αποχώρηση από το παιδικό στις πέντε παρά τέταρτο προκειμένου να αλλάξουν τα ρούχα τους και να προετοιμαστούν για την αποχώρησή τους στις πέντε και μισή.

Τα παιδιά χάρηκαν ιδιαίτερα με τη παρασκευή του ζελέ καθώς και με το πλύσιμο των παιχνιδιών τους μιας και οι δύο αυτές δραστηριότητες τους έδωσαν την ευκαιρία να νιώσουν χρήσιμα και υπεύθυνα.

ΠΕΜΠΤΗ

Κάθε Πέμπτη και μετά την άφιξη των παιδιών στο παιδικό σταθμό σειρά έχει η βόλτα στο πάρκο της παραλίας όπου και παίρνουν το πρωινό τους. Πρόκειται για ένα μεγάλο πάρκο που βρίσκεται λίγο πριν τη παραλία που επισκέπτονται τα παιδιά. Τα μεγάλα δέντρα δημιουργούν όλη τη απαραίτητη δροσιά ενώ η μεγάλη ποικιλία παιχνιδιών ξετρελαίνει τα παιδιά. Έτσι κάθε Πέμπτη πρωί παιδιά και παιδαγωγοί αφού ετοιμάσουν τη μεγάλη τσάντα με τα παιχνίδια τη φορτώνουν στο μικρό τους τρόλεϊ, μιας και η απόσταση για τη παραλία είναι μεγάλη, και η εκδρομή ξεκινά. Κατά τη παραμονή τους στο πάρκο εκτός από ελεύθερο παιχνίδι τα παιδιά μπορούν να ασχοληθούν και με τη ζωγραφική μιας και οι παιδαγωγοί έχουν φροντίσει να υπάρχει υλικό για διάφορες δραστηριότητες. Άλλη μία δραστηριότητα που απολαμβάνουν πολύ τα παιδιά είναι αυτή της προσωπογραφίας. Έτσι πολλές φορές τα μεγαλύτερα παιδιά με τη βοήθεια της παιδαγωγού βάζουν τα μικρότερα και δημιουργούν με τη φαντασία τους τις πιο όμορφες καλλιτεχνίες. Όλα αυτά φυσικά μέχρι τις έντεκα και τέταρτο που αποχωρούν μιας και η απόσταση για το παιδικό είναι αρκετά μεγάλη. Μετά το μεσημεριανό και τη siesta το μεσημεριανό γκρουπ αποχωρεί και το απογευματινό συνεχίζει με τον θερινό του κινηματογράφο. Πιο συγκεκριμένα οι παιδαγωγοί εκμεταλλεύονται τη παχιά σκιά που δημιουργούν τα

μεγάλα δέντρα στην αυλή και με τη βοήθεια μεγάλων σκούρων πανιών στήνουν ένα μικρό θερινό κινηματογράφο. Έτσι λοιπόν με τη βοήθεια ενός προτζέκτορα το σινεμά ξεκινά. Αφού λοιπόν τα παιδιά τελειώσουν με το απογευματινό τους σνακ η ταινία (συνήθως κάποιο ντοκιμαντέρ με ζώα) ξεκινά. Μετά τη λήξη της τα παιδιά αναπαριστούν τα ζώα και τις κινήσεις τους πράγμα που τους δίνει μεγάλη χαρά. Όλα αυτά φυσικά μέχρι την ώρα της αποχώρησής τους.

Τα παιδιά ευχαριστήθηκαν τη ζωγραφική στο πρόσωπο μιας και τους δόθηκε η δυνατότητα να δημιουργήσουν ελεύθερα στα πρόσωπα των φίλων τους διάφορες ζωγραφιές. Η δραστηριότητα του σινεμά ήταν πολύ εποικοδομητική για τα παιδιά μιας και τους δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσουν νέα ζώα και στη συνέχεια να τα μιμηθούν.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Κάθε Παρασκευή αφού τελειώσουν με το πρωινό σειρά έχει η βόλτα στη παραλία. Παιδιά και προσωπικό ξεκινούν για τη παραλία στις δέκα παρά δέκα το πρωί. Η διαδρομή είναι πολύ μεγάλη και έτσι τις περισσότερες φορές παίρνουν μαζί τους και δύο καρότσια στη περίπτωση που κάποιο παιδί κουραστεί. Πριν τη παραλία όπως και πριν από κάθε εξόρμηση τοποθετείται αντηλιακό στο πρόσωπο και στο σώμα κάθε παιδιού όπως και καπέλα. Μετά την άφιξη στη παραλία και αφού αδειάσει η τσάντα του πάρκου από τα παιχνίδια ξεκινάει το παιχνίδι. Μία αγαπημένη δραστηριότητα των παιδιών στη παραλία είναι το παιχνίδι με το σχοινί. Η δραστηριότητα αυτή έχει ως εξής: Αφού χωρίσουμε τα παιδιά σε δύο ομάδες τους δίνουμε να κρατήσουν το σχοινί ενώ βρίσκεται το ένα πίσω από το άλλο. Οι δύο ομάδες είναι μετωπικά αντίθετες και τραβάει η κάθε μια το σχοινί προς τη δική της μεριά. Μεταξύ των δύο ομάδων ορίζουμε μία γραμμή την οποία όποια ομάδα την περάσει χάνει. Μετά το τέλος της δραστηριότητας και αφού τα παιδιά παίζουν για λίγο ελεύθερα στη παραλία, η διαδικασία της επιστροφής ξεκινά. Μετά την άφιξη στο σταθμό ακολουθεί στις δώδεκα το μεσημεριανό και στη μία μετά την αλλαγή των πάνων η siesta. Μετά την siesta και τη αποχώρηση του μεσημεριανού γκρουπ στις τέσσερις το απογευματινό γκρουπ αφού φάει το απογευματινό του σνακ ξεκινάει το παιχνίδι. Κάθε Παρασκευή τα εικαστικά πρωταγωνιστούν στο απογευματινό γκρουπ και οι μικροί καλλιτέχνες είναι έτοιμοι να δημιουργήσουν ξανά. Αφού μοιράσουν στα παιδιά πυλό, τα αφήνουν να δημιουργήσουν ελεύθερα ότι τους ευχαριστεί αφού κάθε παιδί ολοκληρώσει το δικό του έργο η παιδαγωγός το παίρνει και το τοποθετεί σε κάποιο υπερυψωμένο σημείο στο κήπο μέχρι να στεγνώσει. Η διαδικασία στεγνώματος διαρκεί συνήθως όλο το σαββατοκύριακο και συνήθως τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να ολοκληρώσουν τα έργα τους τη Δευτέρα ζωγραφίζοντας τα. Σειρά έχει και πάλι το ελεύθερο παιχνίδι μέχρι την έναρξη του συμμαζέματος και στη συνέχεια τη προετοιμασία για την αποχώρηση.

Το παιχνίδι με το σχοινί ήταν ιδιαίτερα ευεργετικό για τα παιδιά μιας και ξέδωσαν εκεί την παραπάνωσσια ενεργεία τους. Η δραστηριότητα των γλυπτών έδωσε επίσης μεγάλη χαρά στα παιδιά μιας και ένωσαν σαν μικροί καλλιτέχνες.



Εικόνα 11. Παιδιά απολαμβάνουν την επίσκεψη της τάξης σε παραλία και παίζουν με νερό και άμμο.

ΠΑΙΔΙΚΟ (4,5- 7 ετών)

ΔΕΥΤΕΡΑ

Συγκεντρωνόταν στον κήπο το πρωί για την προσέλευση των παιδιών στρώνανε ένα στρώμα στο χορτάρι και τρώγανε πρωινό σε στυλ Πικ νικ με το φαγητό που φέρνανε από το σπίτι τους που πάλι ήταν ρυζογκοφρέτα, γιαούρτι, τοστ, χυμός. Τραγουδούσανε τραγούδια σε διάφορες γλώσσες στα Γερμανικά «mami finger» που τους είχε μάθει η εθελόντρια που είναι Γερμανίδα , ένα Ισπανικό της παιδαγωγού το «Tiburón» και το «όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι « στα ελληνικά από το φοιτητή πρακτικής και το χαιρόταν πολύ με τους διάφορους ήχους των ζώων. Στη συνέχεια πηγαίνανε στην παραλία πάλι στη σειρά με το σχοινί στο δρόμο παρατηρούσαμε τους περαστικούς και συζητάγαμε για τις διακοπές του καλοκαιριού. Στην παραλία παίζανε ελεύθερα στην άμμο με κουβαδάκια με μεγάλη προσοχή από την πλευρά των υπεύθυνων για να μη φύγουνε προς τη θάλασσα. Υπήρχαν κάποια παιχνίδια του δήμου επίσης όπως αράχνη κούνιες και στην επιστροφή περνάγαμε από την κεντρική πλατεία της περιοχής για να δούνε τα παιδιά τα μαγαζιά τους περαστικούς και να παρατηρήσουν την καθημερινή ζωή . Στην επιστροφή στον παιδικό σταθμό πλένανε τα χέρια και πηγαίνανε για φαγητό . Το φαγητό ήταν στα ίδια υγιεινά πλαίσια με βιολογικά προϊόντα αλλά προσαρμοσμένα στο καλοκαίρι δηλαδή όχι σούπες και υλικά που χαλάνε εύκολα με τη ζέστη . Είχανε πολλά λαχανικά ζυμαρικά και φρούτα. Ακολουθούσε siesta ή επιστροφή στο σπίτι.

Το πρόγραμμα ήταν πιο ελεύθερο σαν καλοκαιρινές διακοπές , αλλά ακολουθώντας πάντα ένα οργανωμένο πλάνο για να υπάρχει λειτουργικότητα . Τα παιδιά κάνουνε διαρκώς νέους φίλους και είχανε την ευκαιρία να χαρούνε την παραλία και την πόλη , κάτι που ίσως όχι όλοι οι γονείς να μπορούσαν να τους προσφέρουνε το καλοκαίρι λόγω της εργασίας τους.

ΤΡΙΤΗ

Μετά την προσέλευση και το πρωινό ο φοιτητής πρακτικής παρουσίαζε μια δραστηριότητα σε συνεννόηση με την παιδαγωγό . Όπως τη δημιουργία ζελέ και γρανιτών με τα παιδιά. Αρχικά τους έδειχνε πως ήταν η έτοιμη αν έχουν δοκιμάσει αν τους αρέσει μετά εξηγούσε τη διαδικασία , ότι στύβουμε τα πορτοκάλια και κάθε παιδί δοκίμαζε να τι κάνει μετά τα βάζανε σε θήκες και στην κατάψυξη ώσπου να παγώσουνε και να το φάνε μετά το φαγητό . Με το ζελέ βοηθούσανε στο ανακάτεμα και το βάζανε σε μπολάκια και στο ψυγείο . Μετά κάνανε κολάζ με κομμένες εικόνες από περιοδικά ή εφημερίδες. Στη συνέχεια ετοιμαζόταν για το φαγητό πλένοντας τα χέρια τους. Στην αρχή καθόταν στο τραπέζι και τραγουδούσαν το τραγουδάκι «mani finger», οι φοιτητές και οι εθελοντές σερβίρανε το φαγητό και στο τέλος μαζεύανε τα πιάτα και καθαρίζανε το χώρο . Κάποια παιδιά πηγαίνανε στον καθιερωμένο ύπνο siesta και κάποια φεύγανε για το σπίτι όπως και οι φοιτητές στις δύο.

Τα παιδιά προσπαθούσανε να μιμηθούν τις κινήσεις τις παιδαγωγού και όταν έφτανε η ώρα να δοκιμάσουν κάτι που είχανε φτιάξει μόνα τους με τη βοήθεια των μεγαλύτερων , ένιωθαν περήφανα και ικανά και στο σπίτι μετά διηγούνταν την εμπειρία τους και θέλανε να βοηθούσαν τη μαμά στην κουζίνα σαν έτοιμοι μάγειρες πλέον.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Την επόμενη μέρα μετά το καθιερωμένο πρόγραμμα, δηλαδή πρωινό στις εννιά στον κήπο σε μορφή Πικ-νικ και λίγη ώρα ελεύθερου παιχνιδιού στον κήπο στο τραμπολίνο με την άμμο και άλλα πλαστικά παιχνίδια, συγκεντρωνόταν στην εσωτερική αίθουσα και ο φοιτητής παρουσίαζε με μαριονέτες ένα θεατρικό αυτοσχέδιο, κάνοντας τα παιδιά από το κοινό να συμμετέχουν σαν ζωντανοί θεατές, τα ρωτούσε τα σήκωνε να παίξουν και αυτά και τα έκανε να νιώσουν σαν να πρωταγωνιστούν στο έργο. Πριν συνήθως προηγούταν ένα παραμύθι ή μια ταινία για να παίρνουν ιδέες και να κατανοούν το έργο τα παιδιά και αναπαριστούσαν όλοι μαζί την υπόθεση μοιράζοντας ρόλους κάποιους φανταστικούς και κάποιους που όντως υπήρχαν. Στη συνέχεια ακολουθούσε μεσημεριανό ύπνος ή επιστροφή στο σπίτι. Στο μεσημεριανό συζητούσαν για τη δραστηριότητα αν τους άρεσε , τι θα μπορούσαν να κάνουν διαφορετικά τι έμαθαν από την ιστορία. Ακόμη για το φαγητό ίσως μαθαίνανε καινούργια πιάτα από τι γίνονται, δοκιμάζανε νέες γεύσεις και βελτίωναν τον τρόπο που τρώνε χρησιμοποιώντας καλύτερα τα μαγειρικά σκεύη.

Οι μαριονέτες τα εντυπωσίαζαν τις περιεργαζότανε , μαθαίνανε πως φτιάχνονται και την επόμενη μέρα δοκιμάζανε με απλά υλικά να φτιάξουνε μία μικρή χειροποίητη

κούκλα με απλά υλικά. Για να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα και τη λεπτή τους κινητικότητα.

ΠΕΜΠΤΗ

Με την άφιξη των παιδιών ετοιμαστήκαν για πρωινό σε ένα κοντινό πάρκο παίρνοντας μαζί τους τις τσάντες, αντηλιακά, καπελάκια και καρτσάκι ξύλινο με παιχνίδια, πρώτες βοήθειες και οτιδήποτε θα μπορούσε να τους είναι απαραίτητο στην εξόρμησή τους. Πέρασαν όλη τη μέρα τους στο πάρκο με ελεύθερο παιχνίδι στις κούνιες, μουσικοκινητικό παιχνίδι του φοιτητή με τραγούδι στα ισπανικά «donde esta la lobo?». Πρώτα έμαθαν το τραγούδι για τα παιδιά που δεν το γνώριζαν, ήταν το γνωστό τραγούδι αντίστοιχο στα ελληνικά «λύκε λύκε είσαι εδώ;». Έτσι αρχικά ο φοιτητής έκανε το λύκο κρυμμένος πίσω από ένα δέντρο και τα παιδιά ρωτάγανε αν είναι εκεί, τους έλεγε ότι φοράει κάτι διαφορετικό κάθε φορά και στο τέλος τα κυνηγούσε. Όποιον έπιανε γινόταν λύκος και έπαιρνε τη θέση του πίσω από το δέντρο. Στη συνέχεια κάνανε βόλτα γύρω από την περιοχή του παιδικού και κατέληγαν εκεί για φαγητό και ύπνο.

Ήταν σαν να πηγαίνανε μία μικρή εκδρομή και μέσω της διαδικασίας προετοιμασίας της εξόρμησης μαθαίνανε πώς να ετοιμάζονται, έτσι ώστε αργότερα με τους γονείς τους αν πηγαίνανε εκδρομή θα μπορούσαν να βοηθούσαν με τις ετοιμασίες. Προσοχή μεγάλη χρειαζόταν στο πάρκο καθώς υπήρχαν πολλοί τουρίστες και μπορούσαν εύκολα να χαθούν στο πλήθος, γιατί προσπαθούσαν να παίζουν σε ελεγχόμενο χώρο και όχι απλωμένα σε όλο το εύρος του και πάντα με παρατήρηση από τους φοιτητές, εθελοντές και παιδαγωγούς.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Η τελευταία μέρα της εβδομάδας σηματοδοτούσε και την τελευταία μέρα μίας κατασκηνωτικής περιόδου. Κάποια παιδιά μπορεί να συνέχιζαν και την ερχόμενη εβδομάδα κάποια έπρεπε να αποχαιρετήσουν εκείνη τη μέρα. Έτσι από το πρωί υπήρχε ελεύθερο παιχνίδι μετά το πρωινό για να χαρούν τους φίλους που έκαναν σε αυτή την περίοδο με την ευχή να τους ξαναδούν και άρχιζε πάρτι και χορός, με τραγούδια διάφορων χωρών από όπου προερχόταν και τα παιδιά, μπουγέλο, χρωματοπερδέματα, όπου πετούσε χρώματα ο ένας στον άλλο. Γενικά όλη η μέρα κυλούσε σαν γιορτή και στο τέλος μετά το καθιερωμένο πρόγραμμα φαγητού και ύπνου έπρεπε να πούνε αντίο και ο φοιτητής αναλάμβανε να φτιάξει μαζί τους αποχαιρετιστήριες κάρτες με ευχές δικές του, του εθελοντή και του παιδαγωγού, το κάθε παιδί τη στόλιζε όπως ήθελε με τη βοήθεια του και ετοιμαζόταν ένα όμορφο ενθύμιο. Έτσι όμορφα έκλεινε η κατασκηνωτική περίοδο και ανάμεναν την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς.

Διασκεδάζαν τους φίλους τους και χαιρόταν με τη διαδικασία των ενθυμίων, αναπτύσσοντας τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες. Ο αποχωρισμός ήταν δύσκολος για τα μεγαλύτερα παιδιά που συνειδητοποιούσαν ότι δεν θα ξαναβρεθούν, αλλά χαιρόταν για την όμορφη περίοδο που πέρασαν.

2.10.3 ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Η εβδομάδα προσαρμογής ξεκινά με την ανακαίνιση και τον καθαρισμό των κτηρίων από τις ίδιες τις παιδαγωγούς. Είναι ίσως από τις δυσκολότερες εβδομάδες στο παιδικό σταθμό μιας και περιλαμβάνει είτε τον πρώτο αποχωρισμό των παιδιών από τους γονείς τους είτε τον αποχωρισμό μετά από τις διακοπές του καλοκαιριού. Στη πρώτη περίπτωση τα παιδιά καλούνται να αντιμετωπίσουν μία νέα κατάσταση πρωτόγνωρη για αυτά ενώ στη δεύτερη, έρχονται αντιμέτωπα ξανά με τον αποχωρισμό από τους γονείς τους μετά από καιρό που βρισκόντουσαν μαζί. Είναι μία περίοδος αρκετά δύσκολη για τα παιδιά μιας και η ανασφάλεια και το άγχος του αποχωρισμού τα κυριεύουν. Ας αναλύσουμε όμως τι πραγματικά συμβαίνει αυτήν την τόσο κρίσιμη για τα παιδιά εβδομάδα του χρόνου.

ΒΡΕΦΙΚΟ (6 – 14 μηνών)

ΔΕΥΤΕΡΑ

Ως πρώτη ημέρα στο νέο περιβάλλον, οι υπεύθυνοι προσπαθούσαν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον φιλικό που να προσελκύει τα παιδιά , να τους κινεί το ενδιαφέρον για να παραμείνουν σε αυτό τις υπόλοιπες μέρες. Οπότε κατέφθαναν παιδιά και γονείς , οι παιδαγωγοί τα καλωσόριζαν με τον φοιτητή πρακτικής και ο εθελοντής τακτοποιούσε το χώρο και τα πράγματα τους. Οι γονείς καθόταν λίγο παραπέρα και παρακολουθούσαν σαν παθητικοί θεατές και όπου χρειαζόταν έσπευδαν για βοήθεια. Το πρωινό ξεκινούσε στις 9 το έφερναν τα παιδιά από το σπίτι τους , αυτό μπορεί να ήταν γάλα , γιαούρτι ή οδοντόκρεμα. Τα μικρότερα παιδιά τα τάζαν τα μέλη του τμήματος η ακόμη και οι γονείς , τα λίγο μεγαλύτερα τα άφηναν να πειραματιστούν μόνα τους και να δοκιμάσουν να φάνε με κουτάλι ή με τα χέρια. Τις περισσότερες φορές η προσπάθεια τους δεν είχε αποτέλεσμα , αλλά θεωρούσαν πολύ σημαντικό την εξοικείωση τους με το κουτάλι, οπότε ήταν ελεύθερα να λερωθούν ώσπου να μάθουν. Μετά το πρωινό ο εθελοντής συμμαζεύε την τραπεζαρία και ο φοιτητής άρχιζε να αλλάζει πάνες και να βοηθάει στη διαμόρφωση του χώρου , μετακινώντας έπιπλα τραβώντας κουρτίνες , κλείνοντας φώτα και βάζοντας κλασική μουσική , εφόσον ακολουθούσε πρωινή σούστα. Οι γονείς παρέμεναν αν ήθελαν και βοηθούσαν στο νανούρισμα. Κάθε παιδί κοιμόταν με το δικό του τρόπο είτε με νανούρισμα σε ριλάξ , η στο καρότσι ή στην αγκαλιά κάποιου από τα μέλη της ομάδας, ή σε στρωματάκι. Μετά από μιάμιση ώρα ύπνου τα ξυπνούσαν , όσα ήδη είχαν ξυπνήσει μεταφερόταν στον κήπο με τη μία παιδαγωγό που τα απασχολούσε με παιχνιδάκια. Στη συνέχεια καταλήγανε όλα μαζί στον κήπο και άρχιζε εξάσκηση μπουσουλήματος και περπατήματος. Γνωριμία και εξοικείωση μεταξύ τους. Σαν πρώτη μέρα κάποιοι γονείς που ένιωθαν περισσότερη ασφάλεια έφευγαν ή κάποιοι τα έπαιρναν μαζί τους λίγο νωρίτερα. Στη συνέχεια ετοιμαζόταν το φαγητό . Αυτό ήταν συνήθως πολτοποιημένο λόγω της ηλικίας τους, δηλαδή πουρές κολοκύθι , μακαρόνια , πατάτα και στο τέλος φρουτόκρεμα. Τα παιδιά είχαν ένα κουταλάκι για να παίζουν και να εξασκούνται κ ένα ακόμη για να τα ταΐζει κάποιος από τα μέλη κάθε φορά αναλάμβανε από δύο παιδιά ένας και δημιουργούσε μία καλή σχέση μαζί τους για να

μπορούν να τον εμπιστευτούν και να το συνήθισαν. Μετά αλλάζανε ρούχα και πάνες και πηγαίνανε στη μεσημεριανή siesta ή επιστροφή στο σπίτι.

Οι πρώτες μέρες ήταν πολύ σημαντικές για τα βρέφη , γιατί από αυτές εξαρτιόταν η μετέπειτα πορεία τους. Αν ένιωθαν ασφάλεια μπορούσαν να προσαρμοστούν πιο γρήγορα και να νιώσουν εξοικείωση με τα άτομα που τα φρόντιζαν . Γι' αυτό δίνανε και ιδιαίτερη έμφαση και στη διαμόρφωση του χώρου και στη συμπεριφορά τους τα μέλη , έτσι το ξεκίνημα γινόταν ομαλό.

ΤΡΙΤΗ

Επαναλαμβανόταν η ίδια διαδικασία συγκέντρωση στον παιδικό σταθμό και πρωινό , μετά άλλαγμα και siesta . Στη συνέχεια υπήρχε παρουσίαση δραστηριότητας από τον φοιτητή πρακτικής. Για την εξάσκηση της αδρής κινητικότητας είχε δημιουργήσει στο χώρο δρόμο με εμπόδια , δηλαδή ενδιάμεσα κουτιά, μπάρες , παιχνίδια τους έδειχνε μία φορά πως έπρεπε να μπουσουλήσουν ενδιάμεσα από τα αντικείμενα και στη συνέχεια ένα-ένα τον ακολουθούσαν και προσπαθούν να τα μιμηθούν . Στόχος ήταν να μάθουν να χρησιμοποιούν τα χεράκια και τα ποδαράκια τους και να ανακαλύψουν τι μπορούσαν να κάνουν με αυτά. Ακολουθούσε μεσημεριανό και μεσημεριανή siesta. Στη μεσημεριανή siesta τα βρέφη χρειαζόταν περισσότερα άτομα , γιατί πολλά κοιμόταν με νανούρισμα στην αγκαλιά ή κούνημα στο ριλάξ. Έβαζαν πιπίλες έπαιρναν αγκαλιά το αγαπημένο τους αρκουδάκι που είχαν από το σπίτι και τραγουδούσανε ξανά νανούρισμα τα «Para dormir un elefante» και εξακολουθούσε χαμηλή κλασική μουσική κλείσιμο των φώτων και κουρτίνες. Πολλά παιδιά θέλανε συγκεκριμένα άτομα για να κοιμηθούνε γιατί νιώθανε πιο άνετα με αυτά ίσως γιατί περνάγανε περισσότερο χρόνο μαζί τους στη διάρκεια της ημέρας . Στη συνέχεια όμως γινόταν προσπάθεια να νιώσουν το ίδιο άνετα και με άλλα πρόσωπα για να κοινωνικοποιούνται και επειδή τα άτομα στον παιδικό συχνά άλλαζαν λόγω του ότι έληγε η διάρκεια πρακτικής η εθελοντισμού τους, οπότε αναγκαστικά έπρεπε να μάθουνε να μένουνε με άλλα πρόσωπα.

Έβρισκαν αρκετά ενδιαφέρον το διαμορφωμένο χώρο και κατέβαλαν μεγάλη προσπάθεια για να περάσουν από τα εμπόδια , πολλά ακολουθούσαν άλλη πορεία , αλλά με την καθοδήγηση των ενηλίκων κατάφεραν να φτάσουνε στο τέρμα.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Μετά το επαναλαμβανόμενο πρόγραμμα , δηλαδή μετά τη siesta, υπήρχε βόλτα στη γειτονιά και σε ένα κοντινό πάρκο, για να έρθουν σε επαφή με το εξωτερικό περιβάλλον και να μάθουν να εναρμονίζονται σε αυτό. Η μεταφορά γινόταν σε καροτσάκια ή μάρσιπο. Απολάμβαναν τον καθαρό αέρα, έδειχναν με το χεράκι τους και έκαναν ήχους , καθώς είχαν τόσες απορίες για το νέο κόσμο. Η παιδαγωγός προσπαθούσε να τους διατηρήσει την προσοχή δείχνοντας τους πράγματα και τραγουδώντας τραγουδάκια. Όταν κάποιο άρχιζε να κλαίει , τα άλλα έσπευδαν να το μιμηθούν, γι' αυτό άμεσα προσπαθούσαν να ικανοποιήσουν την ανάγκη του ή να του αποσπάσουν την προσοχή για να επικρατήσει αρμονία στη ομάδα και ηρεμία. Πάντα

στις εξωτερικές εξορμήσεις φροντίζανε να έχουνε μαζί τους νερό , πάνες μωρομάντηλα, χαρτομάντιλα , ώστε να είναι προετοιμασμένοι σε περίπτωση που χρειαζόταν .

Τα βρέφη ένιωθαν όμορφα και ήρεμα στη φύση κοιτούσαν ερευνητικά το περιβάλλον γύρω τους και προσπαθούσαν να αντιδράσουν με τον κόσμο. Αρχίζαν να κοινωνικοποιούνται και να απολαμβάνουν τον νέο κόσμο.

ΠΕΜΠΤΗ

Εναλλακτικά ακολουθούσε , δραστηριότητα από τον φοιτητή στον κήπο με διάφορα αντικείμενα , παρατηρώντας το διαφορετικό ηχόχρωμα που είχαν και ρωτώντας τα παιδιά πώς κάνει αυτό και προσπαθούσαν να μιμηθούν τον ήχο. Κοιτούσαν αινιγματικά και προσηλωμένα αναρωτιόνταν τι συμβαίνει, έδειχναν να το διασκεδάζουν και να αρχίζουν να χρησιμοποιούν τις αισθήσεις τους. Στο τέλος της ημέρας ακολουθούσαν meeting με γονείς και παιδαγωγούς , οι φοιτητές ήταν υπεύθυνοι στη siesta για το κοίμισμα , το άλλαγμα και την ψυχαγωγία τους . Στα meeting γινόταν προσπάθεια γνωριμίας και ανάπτυξης καλής σχέσης παιδαγωγών και γονέων , καθώς μόνο έτσι θα συνεργαζόταν για την συμβολή στη σωστότερη καθοδήγηση για ανάπτυξη του παιδιού. Συζητούσαν τις πρώτες μέρες το πώς προσαρμόζεται αν έχει αλλάξει κάτι στη συμπεριφορά του στο σπίτι που να ήταν νέο ερέθισμα του σχολείου. Τις συνήθειες αν είχε απορίες ο γονέας και η παιδαγωγός μπορούσε να βοηθήσει.

Στη δραστηριότητα τα παιδιά φαινόταν ενθουσιασμένα με τα απλά τσίγκινα αντικείμενα που έβγαζαν τόσο διαφορετικούς ήχους και χαιρόταν δοκιμάζοντας να κάνουν τους ίδιους χτύπους.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Σαν τελευταία εβδομάδα της εβδομάδας προσαρμογής ,επιτυχία θεωρούνταν να μείνουν τα βρέφη μόνα τους καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας στον παιδικό σταθμό. Στις περισσότερες περιπτώσεις γίνονταν επιτυχημένη. Δραστηριότητα εδώ ήταν οι δαχτυλομπογιές και αποτύπωση της παλάμης του κάθε παιδιού σαν ταυτότητα του για να δημιουργήσουν καρτελάκια του καθενός για το ντουλαπάκι με τα πράγματα τους. Έτσι ο φοιτητής αναλάμβανε να τα διασκεδάσει με τις δαχτυλομπογιές παίρνοντας το χεράκι τους βουτώντας το στο χρώμα και στη συνέχεια στο χαρτί και μετά έπλενε τα χέρι από το καθένα , έκοβε το χαρτί έγραφε το όνομα τους και το κολλούσε στο ντουλαπάκι τους. Τα παιδιά ήδη φαινόταν να νιώθουν άνετα στο νέο χώρο και μπορούσαν να σταθούν πλέον χωρίς την παρουσία του γονέα. Αρχίζαν να διασκεδάζουν τις ώρες τους στον παιδικό και να ανακαλύπτουν νέα πράγματα. Στο τέλος της ημέρας, η ομάδα συγκεντρωνόταν για να συζητήσει πώς μπορούσε να τα βοηθήσει να νιώσουν καλύτερα και ιδέες για να τους επικεντρώνουν το ενδιαφέρον.

Προτεινόμενες δραστηριότητες για τις επόμενες μέρες που αναλάμβανε να ετοιμάσει και να παρουσιάσει ο φοιτητής. Συζητούσαν αν υπάρχει λειτουργικότητα στο χώρο και πως θα μπορούσε να διαμορφωθεί καλύτερα. Κάνανε λίστα με πράγματα που

τους έλειπαν όπως πάνες ή μωρομάντηλα όπου ζητούσε ο εθελοντής από τους υπεύθυνους και φρόντιζε κάθε μέρα να έχει όλα τα πράγματα στο χώρο της αλλαξιάρας, για να διευκολύνει την ώρα του αλλαγματος. Τα παιδιά στη ώρα της αλλαγής ένιωθαν άνετα με διαφορετικά άτομα το καθένα, οπότε στην αρχή αναλάμβανε ο καθένας ξεχωριστά παιδιά για το αλλαγμα, καθώς ήταν μια διαδικασία γνωριμίας και εξοικείωσης αλλά στη συνέχεια προσπαθούσαν να εναλλάσσονται τα πρόσωπα. Αν πολλά παιδιά κλαίγανε και δε θέλανε να αλλάξουν, τους αφήνανε χρόνο να ηρεμήσουνε και αλλαζόταν αργότερα, αλλιώς έψαχναν τρόπους να τους αποσπάσουν την προσοχή με ένα τραγούδι ή ένα παιχνίδι.

Επιτυχία θεωρούταν τα περισσότερα παιδιά να μένουνε ως το τέλος του προγράμματος χωρίς την παρουσία του γονέα και να νιώθουν άνετα στο νέο τους περιβάλλον, τα περισσότερα το κατόρθωναν από την πρώτη εβδομάδα και κυλούσε ομαλά η διαδικασία. Ήταν αξιοσημείωτη εβδομάδα, καθώς κρινόταν η συνέχεια της σχολικής χρονιάς και της σχολικής ζωής. Γινόταν η προσαρμογή σιγά-σιγά και προσεκτικά, οπότε τα αποτελέσματα της ήταν αποδοτικά.



Εικόνα 12. Παιδιά έρχονται σε επαφή με τη βροχή και μαθαίνουν βιωματικά.

ΠΡΟΝΗΠΙΑ(1,5 - 2,5 ετών)

ΔΕΥΤΕΡΑ

Στις οχτώ και τέταρτο παιδαγωγοί και βοηθητικό προσωπικό καταφθάνουν στο παιδικό προκειμένου να προετοιμάσουν την αίθουσα με παιχνίδια για τον ερχομό των νέων παιδιών. Η εβδομάδα ξεκινά με την άφιξη παιδιών και γονιών στο παιδικό από στις οχτώ και μισή το πρωί. Η παιδαγωγός αφού τους καλωσορίσει τους οδηγεί στη κύρια αίθουσα του τμήματος. Εκεί οι γονείς κάθονται στην άκρη της αίθουσας σε σκαμπό ώστε να είναι άμεσα διαθέσιμοι στη περίπτωση που τους χρειαστούν τα παιδιά τους. Η άφιξη παιδιών και γονέων γίνεται μέχρι και τις εννιά το πρωί ,οπότε οι πόρτες κλείνουν και η παραμονή των γονέων στην αίθουσα διαρκεί όλη τη μέρα. Στις εννιά και μισή ακολουθεί το πρωινό. Αρχικά τα παιδιά με τη βοήθεια των γονιών τους και όσα επιθυμούν με τη βοήθεια της παιδαγωγού πλένουν τα χέρια τους στους ειδικούς νιπτήρες. Στη διάρκεια του οι γονείς κάθονται στο τραπέζι δίπλα στα παιδιά τους και παραμένουν εκεί μέχρι τη λήξη του. Στη συνέχεια, μετά το τέλος του πρωινού στις δέκα και μισή ακολουθεί μέχρι τις έντεκα και μισή ελεύθερο παιχνίδι και η αποχώρηση των παιδιών με τους γονείς. Μετά την αποχώρηση των παιδιών ακολουθεί συνάντηση του προσωπικού με τη διευθύντρια του παιδικού όπου κεντρικό θέμα συζήτησης αποτελούν οι αντιδράσεις των παιδιών και η αντιμετώπιση τους. Έπειτα κάθε παιδαγωγός μαζί με τους βοηθητικούς του τμήματος της δημιουργούν χειροτεχνίες προκειμένου να κοσμήσουν την αίθουσα. Όλα αυτά μέχρι τις δύο οπότε και ξεκινάει το διάλειμμα τους το οποίο λήγει στις δύο και μισή. Μετά το διάλειμμα ακολουθεί ξανά συνάντηση του κάθε γκρουπ ξεχωριστά προκειμένου να οργανώσουν την επόμενη μέρα. Η μέρα του προσωπικού τελειώνει στις τρεις και μισή με το κλείσιμο του παιδικού. Κατά τη διάρκεια της πρώτης εβδομάδας όλο το προσωπικό ξεκινάει στις οχτώ και τέταρτο το πρωί και τελειώνει στις τρεις και μισή το μεσημέρι. Το ίδιο ισχύει και για το απογευματινό προσωπικό.

Κατά τη διάρκεια της Δευτέρας σχεδόν όλα τα παιδιά, με εξαίρεση κάποια που ήταν και το προηγούμενο χρόνο στο παιδικό σταθμό, πέρασαν ολόκληρη τη μέρα δίπλα στους γονείς τους και αρνούσαν να τους αποχωριστούν.

ΤΡΙΤΗ

Την Τρίτη η άφιξη των παιδιών ξεκινάει και πάλι στις οχτώ και μισή μέχρι τις εννιά οπότε και κλείνουν οι πόρτες. Μετά την άφιξή τους τα είναι ελεύθερα να παίξουν στην αίθουσα όπως αυτά επιθυμούν μέχρι την έναρξη του πρωινού στις εννιά και μισή. Η διαδικασία του πρωινού παραμένει ίδια με εκείνη της Δευτέρας με τη διαφορά ότι σήμερα τα παιδιά θα πρέπει να καθίσουν στο τραπέζι μόνα τους και όχι με τους γονείς τους. Παρόλα αυτά οι γονείς παραμένουν στην αίθουσα της τραπεζαρίας και μπορούν στη περίπτωση που το παιδί τους δυσανασχετήσει να το πάρουν αγκαλιά ώστε να το ηρεμήσουν. Μετά τη λήξη του πρωινού στις εννιά και μισή σειρά έχει και πάλι το ελεύθερο παιχνίδι στην κύρια αίθουσα του τμήματος .Τη διαφορά σήμερα κάνει μία δραστηριότητας γνωριμίας που περιλαμβάνει γονείς

παιδιά και προσωπικό. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας αυτής γονείς παιδιά και παιδαγωγοί κάθονται στο πάτωμα σχηματίζοντας ένα κύκλο. Η παιδαγωγός που κάθεται στο κέντρο αυτού του κύκλου κρατάει μία μπάλα και κάθε φορά τη πετάει σε κάποιον άλλο γονέα. Ο γονέας μόλις πάρει τη μπάλα θα πρέπει να πει το όνομα και το όνομα του παιδιού του. Έπειτα η μπάλα επιστρέφεται και πάλι στο παιδαγωγό προκειμένου να την ξαναπετάξει σε κάποιον άλλο γονέα. Η διαδικασία αυτή επαναλαμβάνεται αρκετές φορές μέχρι η μπάλα να περάσει από όλους τους γονείς και να ακουστούν τα ονόματα όλων των παιδιών. Στις έντεκα και τέταρτο οι γονείς αποχαιρετούν τα παιδιά τους και επιστρέφουν να τα παραλάβουν στις έντεκα και μισή, οπότε και αποχωρούν. Η μέρα για τους παιδαγωγούς παραμένει ίδια με εκείνη της δευτέρας.

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης μέρας όλο και περισσότερα παιδιά απομακρυνόντουσαν από τους γονείς τους και έπαιζαν με τα παιχνίδια αλλά δεν αλληλεπιδρούσαν μεταξύ τους. Την ώρα του πρωινού σχεδόν όλα τα παιδιά έκατσαν στο τραπέζι με εξαίρεση δύο που σηκώνοντουσαν διαρκώς και έκαναν φασαρία. Στα παιδιά αυτά δόθηκε η ευκαιρία να επιστρέψουν νωρίτερα με τους γονείς στην αίθουσα του παιχνιδιού έτσι ώστε να γίνει πιο ομαλή η διαδικασία του γεύματος. Κατά τη δεκαπεντάλεπτη αποχώρηση των γονέων από την αίθουσα όλα τα παιδιά έκλαιγαν, ενώ μόνο δύο έμειναν ήσυχα.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Τα παιδιά καταφθάνουν στο παιδικό μέχρι τις εννιά μαζί με τους γονείς τους. Στις εννιά και μισή ξεκινά το πρωινό το οποίο περιλαμβάνει και πάλι τους γονείς. Μετά τη λήξη του στις δέκα και μισή παιδιά γονείς και προσωπικό επιστρέφουν στη κεντρική αίθουσα όπου το παιχνίδι ξεκινά. Η παιδαγωγός μαζί με το υπόλοιπο προσωπικό κάθονται σε μια γωνία και με τη βοήθεια του κασετόφωνου η παιδαγωγός διηγείται στα παιδιά μία μουσική ιστορία. Το βοηθητικό προσωπικό από την άλλη συντονίζει το που θα κάτσει κάθε γονέας και προσπαθεί να διατηρήσει την ευημερία στο χώρο. Μετά το τέλος της δραστηριότητας οι γονείς αποχαιρετούν ξανά τα παιδιά στις έντεκα και μισή και επιστρέφουν μετά από μισή ώρα. Κατά τη διάρκεια της απουσίας των γονέων στην αίθουσα παίζει ήρεμη μουσική και τα παιδιά είναι ελεύθερα να κάνουν ότι επιθυμούν. Σε κάποια άλλη γωνία της αίθουσας κάποιος άλλος παιδαγωγός μπορεί να παίζει με μουσικά όργανα ενώ σε κάποια άλλη κάποιος άλλος μπορεί να διαβάζει ένα παραμύθι. Μετά την επιστροφή των γονιών κάποια παιδιά φεύγουν και όσα επιθυμούν παραμένουν προκειμένου να φάνε και μεσημεριανό. Το μεσημεριανό ξεκινά στις δώδεκα και τελειώνει στις δώδεκα και μισή. Πριν την έναρξή του όπως και πριν την έναρξη οποιουδήποτε γεύματος τα παιδιά προετοιμάζονται πλένοντας τα χέρια τους και βάζοντας τις ειδικές ποδιές με τη βοήθεια είτε των γονιών είτε των παιδαγωγών. Μετά τη λήξη του μεσημεριανού παιδιά και γονείς φεύγουν ανανεώνοντας το ραντεβού τους για την επόμενη μέρα. Καθ' όλη τη διάρκεια της εβδομάδας προσαρμογής οι πάνες είναι αποκλειστικό μέλημα των γονιών και αλλάζονται όποια στιγμή της ημέρας το επιθυμούν αυτοί και το παιδί. Μετά την αποχώρηση παιδιών και γονέων το προσωπικό συνεχίζει με συναντήσεις που θέμα έχουν τη κατασκευή διακοσμητικών αντικειμένων που σκοπό

έχουν τη διακόσμηση του χώρου. Η μέρα τους λήγει και πάλι στις τρεις και μισή οπότε και αφού συμμαζέψουν τις αίθουσες τις αδειάζουν προκειμένου να καθαριστούν από τη καθαρίστρια για την επόμενη μέρα.

Στο πρωινό όλα τα παιδιά ήταν ήρεμα και συνεργάστηκαν με το προσωπικό. Κατά την αποχώρηση των γονέων μόνο τρία παιδιά έκλαιγαν ενώ το μεσημεριανό για όσα παιδιά έμειναν κύλησε εύκολα. Κατά τη διάρκεια της ημέρας πολλά από τα παιδιά άρχισαν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους ενώ δεν έλειψαν και οι μικρό καυγάδες.

ΠΕΜΠΤΗ

Μετά το κλείσιμο της πόρτας στις εννιά σειρά έχει το πρωινό. Η παιδαγωγός μαζί με το βοηθητικό προσωπικό οδηγούν τα παιδιά στη τραπεζαρία όπου και ξεκινούν τη διαδικασία του πλυσίματος των χεριών. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας οι γονείς μπορούν να παρακολουθούν τα παιδιά από το τζάμι της τραπεζαρίας αλλά χωρίς να μπορούν να εισέλθουν στο χώρο. Με αυτό τον τρόπο τα παιδιά νοιώθουν ασφάλεια βλέποντας τους γονείς τους, ενώ ταυτόχρονα αρχίζουν να ανεξαρτητοποιούνται από αυτούς. Η διαδικασία του πρωινού είναι η ίδια με εκείνη των προηγούμενων μηνών και λήγει στις εννιά και μισή. Μετά τη λήξη του πρωινού λοιπόν και το πλύσιμο των χεριών σειρά έχει η αλλαγή των πάνων. Ένα άτομο από το προσωπικό μαζί με ένα παιδί και το συνοδό του, κάθε φορά, πηγαίνουν στην αίθουσα αλλαγής πάνων. Εκεί η παιδαγωγός με τη βοήθεια του γονέα αλλάζει τη πάνα του παιδιού προκειμένου να αρχίσει το παιδί σιγά σιγά να νιώσει οικειότητα με το να το αλλάζει κάποιος άλλος. Μετά την αλλαγή των πάνων οι γονείς αποχωρούν από το παιδικό στις έντεκα και μισή και επιστρέφουν στις δώδεκα για να ξεκινήσει το μεσημεριανό στο οποίο συμμετέχουν και πάλι απλώς παρακολουθώντας από μακριά. Μετά τη λήξη του μεσημεριανού όσα παιδιά το επιθυμούν φεύγουν ενώ κάποια άλλα παραμένουν στο παιδικό για τη siesta. Η διαδικασία της siesta είναι ίδια με αυτή των προηγούμενων μηνών και η λήξη της είναι και πάλι στις τέσσερις το μεσημέρι οπότε και τα παραλαμβάνουν οι γονείς τους.

Η ημέρα κύλησε ευχάριστα με εξαίρεση τρία παιδάκια τα οποία δεν ήθελαν να τα αλλάξει η παιδαγωγός. Η siesta ήταν ανώδυνη μιας και τα περισσότερα παιδάκια ήταν και πέρυσι σε αυτή. Μόνο δύο παιδιά είχαν πρόβλημα με τη siesta τα οποία ήταν καινούρια και το ένα από αυτά μάλιστα δε κοιμήθηκε καθόλου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Η Παρασκευή είναι η τελευταία μέρα προσαρμογής στο παιδικό σταθμό και αποτελεί μία από τις πιο κρίσιμες μέρες της εβδομάδας. Ο λόγος είναι ότι μετά την άφιξη των παιδιών στις εννιά το πρωί οι γονείς παραμένουν για κάποια λεπτά στην αίθουσα και στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια του πρωινού αποχωρούν. Η ημέρα κυλάει όπως μία απλή καθημερινή με το πρωινό να ξεκινάει στις εννιά και στη συνέχεια αλλαγή πάνων, παιχνίδι, μεσημεριανό, siesta, ξανά παιχνίδι και τέλος αποχώρηση στις πέντε και μισή. Κατά την εβδομάδα προσαρμογής οι δραστηριότητες περιορίζονται στο χώρο του παιδικού σταθμού μιας και η προσαρμογή εκεί αποτελεί κύριο μέλημα μας.

Το πρόγραμμα του προσωπικού είναι ίδιο με εκείνο μιας απλής εβδομάδας πράγμα που σημαίνει πως στις δύο και μισή ξεκινάνε οι συναντήσεις των γκρουπ με θέμα τη σωστή λειτουργία του παιδικού και την ομαλή προσαρμογή των παιδιών. Η λήξη τους είναι στις τρεις και μισή οπότε και αποχωρούν.

Η ημέρα κύλησε ευχάριστα με τα περισσότερα παιδιά να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Κατά την αποχώρηση των γονέων πολλά από αυτά έκλαψαν αλλά σύντομα σταμάτησαν και συνέχισαν τη μέρα τους χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.

ΝΗΠΙΑ(2,5 – 3,5 ετών)

ΔΕΥΤΕΡΑ

Η Παιδαγωγός, φτάνει στον παιδικό σταθμό τη συνηθισμένη ώρα(οχτώ) για την προετοιμασία του χώρου, η οποία αυτή της φορά έχει σαν στόχο τη δημιουργία ενός ομαδικού πνεύματος καθώς πρόκειται να γνωριστούν όλα τα παιδιά μαζί με τους γονείς. Έτσι λοιπόν ο χώρος αποτελείται από μικρά τραπεζάκια, καρέκλες και μαξιλάρια προκειμένου να κάθονται οι γονείς και τα παιδιά να βρίσκονται τριγύρω και να εξερευνούν τον χώρο. Η πρώτη ημέρα είναι ιδιαίτερα χαλαρή και σύντομη, καθώς σε πρώτη φάση γνωρίζονται τα παιδιά μεταξύ τους ή ξανανταμώνουν μετά από καιρό αν ήταν στον παιδικό και την προηγούμενη χρονιά. Την ημέρα αυτή, τα παιδιά αποχωρούν κατά τις έντεκα ή ακόμη και νωρίτερα αν θεωρηθεί πως κάποιο παιδί έχει κουραστεί αρκετά. Στόχος εξάλλου της πρώτης ημέρα αποτελεί η γνωριμία, η πρώτη δηλαδή επαφή μεταξύ των παιδιών. Επιπλέον σημαντικό ρόλο παίζει και η εξοικείωση του παιδιού με τον χώρο και φυσικά το σημαντικότερο η αρχή του «δεσίματος παιδαγωγού-παιδιού». Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από διάφορες ομαδικές δραστηριότητες, κινητικά παιχνίδια, ζωγραφική, τραγούδια, μουσική ,και άλλα. Για την πρώτη ημέρα γνωριμίας πραγματοποιείται μια δραστηριότητα που λεγόταν «my name is...» το οποίο είχε ως στόχο την γνωριμία μεταξύ των παιδιών. Η δραστηριότητα είχε ως εξής: Η παιδαγωγός ενώ κρατούσε στα χέρια της μια μπάλα έλεγε τη φράση «my name is...» και συμπλήρωνε με το όνομα της, ενθαρρύνοντας τα παιδιά να χαιρετίσουν επαναλαμβάνοντας «hi...» με το όνομα του παιδιού που προηγήθηκε. Γενικότερα υπάρχει μια έντονη ελευθερία τις ημέρες αυτές για να μπορέσει να νιώσει άνετα και οικεία το παιδί. Επομένως σαν πρώτη ημέρα δεν θα πραγματοποιηθεί κάποιο γεύμα στο χώρο του παιδικού σταθμού, γεγονός για το οποίο έχει φροντίσει να ενημερώσει η παιδαγωγός τους γονείς, προκειμένου να έχουν φάει τα παιδιά πριν φτάσουν στον παιδικό σταθμό. Στο τέλος της ημέρας, η παιδαγωγός συζητάει με τους γονείς, τονίζει τυχόν παρατηρήσεις όπως για παράδειγμα αν η στάση του γονέα στο χώρο πρέπει να είναι λιγότερο «ενεργή» άλλωστε οι γονείς τις ημέρες αυτές παίζουν τον ρόλο του «παρατηρητή» και παρεμβαίνουν σε σπάνιες περιπτώσεις αν το παιδί δηλαδή είναι ιδιαίτερος ανήσυχο.

Την μέρα αυτή υπάρχει έντονη αλληλεπίδραση όχι μόνο ανάμεσα σε παιδιά αλλά και σε γονείς και παιδαγωγό καθώς τους δίνεται η ευκαιρία να συζητήσουν για τα δρώμενα της ημέρας. Έχουμε δηλαδή έντονη κοινωνικοποίηση των παιδιών που αποσκοπεί στην ομαλή ένταξη τους στο σχολικό περιβάλλον.

ΤΡΙΤΗ

Η ημέρα αυτή ξεκινάει και κυλάει με τον ίδιο τρόπο, μόνο που σαν διαφορά έχει στο να καταφέρει το γκρουπ να πάρει πρωινό στο χώρο του παιδικού σταθμού. Κατά την άφιξη φυσικά των παιδιών στο σταθμό, ο παιδαγωγός ρωτάει τους γονείς αν αναφέρθηκε το ζήτημα «σχολείο» με το παιδί στο σπίτι και φυσικά αν υπήρξε θετική ή αρνητική διάθεση από την πλευρά του παιδιού. Έπειτα η διαδικασία είναι η συνηθισμένη. Κάποιο από τα μέλη της ομάδας (το άτομο εκείνο που έχει οριστεί με βάση το εβδομαδιαίο πρόγραμμα) αναλαμβάνει την προετοιμασία του πρωινού για το οποίο και φέτος η συγκεκριμένη ομάδα έχει επιλέξει να μοιράζεται το πρωινό σε όλα τα μέλη του, επομένως το πρωινό που φέρνει κάθε παιδί μοιράζεται σε όλα τα παιδιά. Η φιλοσοφία και πάλι του πρωινού κυμαίνεται στο ίδιο μήκος κύματος (φρούτα, δημητριακά, ξηρά σνακ και άλλα). Επομένως όσο διαρκεί η προετοιμασία του πρωινού, στο χώρο της αίθουσας υποδοχής κυριαρχεί το ελεύθερο παιχνίδι, παραμύθια τραγούδια και άλλα. Στη συνέχεια, γύρω στις εννιά και τέταρτο, ξεκινάει η παιδαγωγός μαζί με τα υπόλοιπα μέλη του γκρουπ, να τραγουδάνε το τραγούδι «tidy up», το οποίο σηματοδοτεί πως ξεκινάει η τακτοποίηση του χώρου σιγά-σιγά. Αφού λοιπόν η αίθουσα έχει τακτοποιηθεί, ξεκινάει το τραγούδι «wash your hands» το οποίο με τη σειρά του σηματοδοτεί πως τα παιδιά πρέπει να πλύνουν τα χέρια τους και να πάνε για πρωινό. Το πλύσιμο των χεριών γίνεται με τη βοήθεια όλων των μελών του γκρουπ, ενώ οι γονείς δε συμμετέχουν στη διαδικασία αυτή, αλλά απλά κάθονται στις δικές τους καρέκλες στον χώρο του πρωινού. Όταν όλα τα παιδιά έχουν πλύνει τα χέρια τους, κι έχουν καθίσει στο τραπέζι του πρωινού, ξεκινάνε όλοι μαζί να λένε το τραγούδι «good morning how are you?» όπου η παιδαγωγός πραγματοποιεί ένα σύντομο διάλογο με το κάθε παιδί και στη συνέχεια αρχίζει η διαδικασία του πρωινού. Αφού τελειώσουν με το πρωινό ξανά πλένουν τα χέρια τους και πηγαίνουν στην κύρια αίθουσα δραστηριοτήτων. Το άτομο από την ομάδα που λέει το πρόγραμμα την εκάστοτε ημέρα, ξεκινάει με το άλλαγμα των πάνων. Έπειτα τα παιδιά παραμένουν στο χώρο του παιδικού σταθμού και πάλι μέχρι τις έντεκα και πραγματοποιούνται διάφορες ομαδικές δραστηριότητες. Στο τέλος της ημέρας, ο παιδαγωγός συζητάει και πάλι με τους γονείς για την βελτίωση του κάθε παιδιού. Φροντίζει φυσικά να υπενθυμίζει στους γονείς ότι ρόλος τους μέσα στην αίθουσα δεν είναι ενεργός, γεγονός στο οποίο πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση για την όσο το δυνατόν ομαλότερη προσαρμογή των παιδιών.

Είναι φανερό πως η αλληλεπίδραση παιδαγωγού-γονέα βοηθάει στην ανάπτυξη της εμπιστοσύνης του γονέα προς το άτομο του παιδαγωγού, καθώς διατυπώνονται ερωτήματα και ανησυχίες.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Στόχος αυτής της ημέρας είναι να πραγματοποιηθεί το ίδιο πρόγραμμα με την προηγούμενη ημέρα αλλά τα παιδιά να αποχωρήσουν στις δώδεκα. Επομένως η μέρα κυλάει ακολουθώντας τη ρουτίνα της Τρίτης, αλλά μετά το πρωινό ζητείται από τους γονείς να αποχωρήσουν για την αίθουσα για μισή ώρα κι αργότερα να επιστρέψουν,

να καθίσουν λίγο μαζί τους και στη συνέχεια στις δώδεκα να αποχωρήσουν μαζί με τα παιδιά. Στο τέλος συζητάει η παιδαγωγός με τους γονείς για την αντίδραση που είχε το παιδί κατά τη διάρκεια της απουσίας του παιδιού.

Το γεγονός ότι ζητούσαμε από τους γονείς να αποχωρήσουν νωρίτερα, βοηθούσε ουσιαστικά στην προσαρμογή και την ανεξαρτητοποίηση των παιδιών, αν και στην αρχή υπήρχαν φυσικά δυσκολίες και έντονες αντιδράσεις.

ΠΕΜΠΤΗ

Την ημέρα αυτή το γκρουπ θα επιχειρήσει να λάβει ένα ακόμη γεύμα στο χώρο του παιδικού σταθμού, γεγονός που σημαίνει πως τα παιδιά αποχωρήσουν από το χώρο του παιδικού στη μια και μισή. Επομένως η διαδικασία έχει ως εξής: πρωινό, ελεύθερο παιχνίδι και αποχώρηση των γονιών κάποια στιγμή στο διάστημα αυτό κατά τις δώδεκα και τέταρτο ξεκινάει η τακτοποίηση της αίθουσας δραστηριοτήτων και στη συνέχεια και πάλι το τραγούδι “wash your hands” προκειμένου να πάνε για το μεσημεριανό (οργανικό φαγητό) τους ενώ ταυτόχρονα ένα μέλος από την ομάδα προετοιμάζει το μεσημεριανό το οποίο έχει έρθει από το εστιατόριο του παιδικού. Το φαγητό που σερβίρεται στα παιδιά είναι οργανικό, από το οργανικό εστιατόριο. Επαναλαμβάνοντας την ίδια διαδικασία με το πρωινό τα παιδιά κάθονται για το μεσημεριανό αλλά αυτή τη φορά λέγοντας το τραγούδι «guten appetit» το οποίο συγκεκριμένο γερμανικό τραγούδι όπως έχει ξαναφερθεί, έμεινε σαν συνήθεια να το τραγουδάει το γκρουπ επειδή παλαιότερα για κάποιο χρονικό διάστημα μοιραζόντουσαν την αίθουσα του φαγητού την ίδια ώρα. Στη συνέχεια, ακολουθεί η ίδια διαδικασία όπως το πρωί (πλύσιμο χεριών και αλλαγμα πάνων). Τέλος στη μία και μισή τα παιδιά είναι έτοιμα να τα παραλάβουν οι γονείς και να συζητήσουν για ακόμη μια φορά για την εξέλιξη του «Adaptation» του κάθε παιδιού ξεχωριστά.

Το ελεύθερο παιχνίδι παρακινεί αφενός τα παιδιά να απασχοληθούν με το αντικείμενο που τα ενδιαφέρει (γωνιές) και αφετέρου την παιδαγωγό να αντιληφθεί τα ενδιαφέροντα των παιδιών με βάση τα οποία θα σχεδιάσει τις επερχόμενες δραστηριότητες.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Η ημέρα αυτή ξεκινάει με αρκετά υψηλό στόχο. Δηλαδή σκοπός της παιδαγωγού είναι να καταφέρει το παιδί να αποχωριστεί τους γονείς μέχρι και πριν τη λήψη του πρωινού και οι γονείς να επιστρέψουν αυτή τη φορά στις δυο. Η διαδικασία που θα ακολουθηθεί είναι η ίδια με της προηγούμενης ημέρας. Τέλος, όσων παιδιών οι γονείς επιθυμούν να παραμείνουν στη siesta το πρόγραμμα αυτό θα ξεκινήσει την επόμενη εβδομάδα για την ομαλότερη προσαρμογή των παιδιών.

Στο τέλος της εβδομάδας παρατήρησα ότι παρόλο που η διαδικασία αποχώρησης του γονέα από το χώρο του παιδικού σταθμού φαίνεται δύσκολη, με τις κατάλληλες πρακτικές που εφαρμόσαμε όλες τις προηγούμενες ημέρες, σταδιακά πραγματοποιούταν όλο και πιο εύκολα.



Εικόνα 13. Παιδιά και παιδαγωγοί κατά τη διάρκεια δραστηριότητας φυσικής αγωγής, στην ειδικά διαμορφωμένη και εξοπλισμένη αίθουσα του παιδικού.



Εικόνα 14. Παιδιά, γονείς και παιδαγωγοί συγκεντρωμένοι σε πάρκο κοντά στο σταθμό, κατά τη διάρκεια της γιορτής που σημαίνει το τέλος της σχολικής περιόδου πριν το καλοκαίρι αλλά και την έναρξη του «casal».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΣΧΟΛΙΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

3.1 ΕΠΙΡΡΟΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ

Το πρόγραμμα του παιδικού έχει οργανωθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η ελευθερία και η παρότρυνση των παιδιών να ενεργούν ελεύθερα και να παίρνουν πρωτοβουλίες. Αυτό αποδεικνύει την επιρροή του εκπαιδευτικού μοντέλου και των θεωρητικών προσεγγίσεων της Montessori, που όπως αναφέραμε σε προηγούμενο κεφάλαιο έχει επηρεάσει βαθιά τη φιλοσοφία του παιδικού καθώς και έχει διαμορφώσει το πρόγραμμα. Μέσω του αλληλοσεβασμού και της συνεργίας, επιτυγχάνεται η πειθαρχία των παιδιών ενώ ταυτόχρονα μαθαίνουν να δρουν αυτόνομα αλλά και σε συνεργασία με άλλα άτομα. Η ελευθερία λοιπόν, σε συνδυασμό με την απουσία της τιμωρίας οδηγούσε σταδιακά στην επίτευξη της εκούσιας πειθαρχίας. Το περιβάλλον του σταθμού ήταν έτσι διαμορφωμένο, ώστε τα παιδιά να είναι σε θέση να κατακτήσουν τη γνώση έπειτα από άμεση επαφή και αλληλεπίδραση μαζί του, ήταν δηλαδή εξοπλισμένο με τα κατάλληλα μέσα και εποπτικά υλικά όπως καθημερινά αντικείμενα και ανακυκλώσιμα υλικά. Η συμβολή της Montessori έπαιξε κυρίαρχο ρόλο στη διαμόρφωση του προφίλ του σταθμού σε συνδυασμό με τις θεωρητικές προσεγγίσεις των Erikson, Winnicott, Dolto και Steiner.

3.2 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι δραστηριότητες που λάμβαναν χώρα καθημερινά, είχαν ως βάση την επαφή με τη φύση. Όπως σε προηγούμενο στάδιο πραγματοποιήθηκε η μετάβαση των παιδιών από το οικογενειακό στο σχολικό περιβάλλον, έτσι εξελίσσεται σταδιακά η ένταξή του στην ευρύτερη κοινωνία. Μαθαίνει να αλληλεπιδρά και να συνυπάρχει τόσο με το κοινωνικό, όσο και με το φυσικό περιβάλλον. Μέσω της βιωματικής μάθησης και της άμεσης επαφής, το παιδί αφομοιώνει πιο ευχάριστα και αποτελεσματικά τη γνώση. Ένα παράδειγμα που το αποδεικνύει είναι όταν στα πλαίσια δραστηριοτήτων με θέμα τη βροχή, τα παιδιά βγήκαν στον εξωτερικό χώρο του παιδικού σταθμού μια βροχερή μέρα, στη συνέχεια ακολούθησε στην τάξη μια έντονη συζήτηση σχετικά με τις εντυπώσεις των παιδιών αλλά και με γνώσεις που προσέφερε η παιδαγωγός σε αυτά σχετικά και φάνηκε ότι τα παιδιά έδειχναν πραγματικό ενδιαφέρον για κάτι με το οποίο είχαν μόλις έρθει σε επαφή.

3.3 ΓΕΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού κυριαρχούσε η ελευθερία στο να προσπαθούν τα παιδιά ανεξάρτητα και να δοκιμάζουν τις δυνατότητές τους. Δεν υπήρχε πίεση και αυστηροί κανόνες. Η φιλοσοφία του ήταν πως το κάθε παιδί ωριμάζει σωματικά και νοητικά σε διαφορετικούς ρυθμούς ανεξάρτητα από την ηλικία του, οπότε δε χρειάζεται πίεση για να επιτύχει δεξιότητες, όπως για παράδειγμα τον έλεγχο των σφιγκτήρων. Ακόμη και αν είχε ξεπεράσει την επιθυμητή ηλικία, υποστηριζόταν πως

αν μετά από δοκιμή δε είναι ικανό να κατανοήσει την ανάγκη του για τουαλέτα, η πάνα έπρεπε να παραμείνει ωσότου είναι εντελώς έτοιμο να κατανοήσει τις λειτουργίες του σώματός του. Στον τομέα του φαγητού δεν υπήρχε πρόβλημα να λερωθεί και να παίξει στην προσπάθεια του να μάθει να χρησιμοποιεί το κουτάλι ή το πιρούνι. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρούνταν η ανεξαρτησία και η ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης, γι' αυτό το λόγο, τα πρώτα του βήματα πραγματοποιούνταν χωρίς κάποια εξωτερική υποστήριξη όπως κράτημα χεριών ή χρήση περπατούρας. Δεν υπήρχε «χρονικό όριο» στο να μάθουν να περπατούν μόνα τους, γιατί άλλωστε το κάθε παιδί αποτελεί μοναδική προσωπικότητα, άρα διαθέτει και το δικό του προσωπικό ρυθμό ανάπτυξης. Τους ενδιέφερε να φέρουν τα παιδιά σε επαφή με τη φύση και το εξωτερικό περιβάλλον. Προσπαθούσαν όσο το δυνατόν συχνότερα να βγαίνουν στο πάρκο και στην τοπική αγορά, προκειμένου να τα βοηθήσουν να κατανοήσουν την καθημερινή ζωή, μιώντας τα στον τρόπο λειτουργίας της κοινωνίας. Έτσι λοιπόν μαθαίνουν βιωματικά και έμπρακτα πώς λειτουργεί ο κόσμος και να συνειδητοποιούν πως το κοινωνικό περιβάλλον συνυπάρχει και αλληλεπιδρά με το φυσικό.

3.4 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ - ΓΟΝΕΩΝ

Όσον αφορά τη συνεργασία μας με τα μέλη του προσωπικού που εργάζονταν στον παιδικό σταθμό «Kinder Barcelona», τη χρονική περίοδο που πραγματοποιούσαμε την πρακτική μας άσκηση, πρέπει να αναφέρουμε πως από την πρώτη στιγμή μας έκαναν να νιώθουμε άνετα, μας έδιναν ευκαιρίες να εφαρμόσουμε προσωπικές μας ιδέες και ήταν πάντα πρόθυμα να μας καθοδηγήσουν και να απαντήσουν σε τυχόν ερωτήσεις μας. Το πρόγραμμα ενώ κυλούσε σύμφωνα με το καθημερινό πλάνο, δεν ήταν αυστηρό και απόλυτο, με αποτέλεσμα να έχουμε τη δυνατότητα να πάρουμε πρωτοβουλίες και να συμμετέχουμε ενεργά στη διαμόρφωσή του, κάτι που μας βοήθησε να ενταχθούμε ομαλά στην κοινωνία του σταθμού, αλλά και να καταλάβουμε τη φιλοσοφία του. Οι αρχές του διαλόγου, της κατανόησης και του σεβασμού, φάνηκαν να κυριαρχούν κατά τη παραμονή μας εκεί. Παιδαγωγοί και βοηθητικό προσωπικό(εθελοντές- φοιτητές) λειτουργούσαν ομαδικά καθ' όλη τη διάρκεια της μέρας για τη διεκπεραίωση του προγράμματος. Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων του προσωπικού εκτός από τις συζητήσεις σχετικά με τη πρόοδο των παιδιών και το σχεδιασμό δραστηριοτήτων οι παιδαγωγοί μας κατεύθυναν για το πώς να αντιμετωπίσουμε καταστάσεις που μπορεί να δυσχέραιναν την ομαλή λειτουργία του καθημερινού προγράμματος. Για παράδειγμα, μας πρότειναν τρόπους αντιμετώπισης ενός δυσαρεστημένου γονέα. Μέσα από αυτό μάθαμε πώς να αντιμετωπίζουμε με ευχέρεια δύσκολες καταστάσεις και να προσαρμοζόμαστε ανάλογα με τις συνθήκες.

Εκτός από τη δική μας συνεργασία με το προσωπικό, εξίσου σημαντική και άριστη ήταν και αυτή των παιδαγωγών με τους γονείς των παιδιών. Απέφερε πολλά οφέλη και στις δύο πλευρές. Αφενός οι παιδαγωγοί αντλούσαν σημαντικές πληροφορίες για τα παιδιά και μέσω του διαλόγου έρχονταν σε συνεννόηση σχετικά με τις πρακτικές που θα εφαρμόζονταν και αφετέρου οι γονείς λάμβαναν συμβουλές όσον αφορά τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους. Έτσι ένιωθαν περισσότερη εμπιστοσύνη και

ασφάλεια εφόσον ενημερώνονταν συχνά για την εξέλιξή τους. Από τη συνεργασία αυτή δεν έλειπαν οι ανταλλαγές απόψεων που είχαν ως στόχο την όσο το δυνατόν καλύτερη διαμόρφωση του προγράμματος.

3.5 ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Το πρόγραμμα του παιδικού σταθμού της Ισπανίας στο σύνολό του διέφερε από τα ελληνικά δεδομένα . Ήταν μία διαφορετική εμπειρία που μας όπλισε με νέες ιδέες, όρεξη και ευρηματικότητα, για την επαγγελματική μας πορεία. Συνειδητοποιήσαμε πόσο υπέροχο είναι το επάγγελμά μας και πόσο σημαντική η επαφή με τα παιδιά , αλλά και το πώς είναι η συνύπαρξη πολλών διαφορετικών πολιτισμών και το πόσο καλά μπορούν να λειτουργήσουν όταν υπάρχει σεβασμός , κατανόηση και φιλικό περιβάλλον. Όλοι οι άνθρωποι που συναναστραφήκαμε μας φέρθηκαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και μας βοήθησαν και στην προσαρμογή μας σε μία ξένη χώρα και στη χρήση μιας άλλης γλώσσας, αλλά κυρίως στην πρώτη μας εμπειρία ως παιδαγωγοί. Μάθαμε πολλά , δώσαμε τις δικές μας γνώσεις και λειτουργήσαμε σε ομάδες που ήταν εργατικές και είχαν ως κύριο στόχο την καλύτερη σχολική ζωή των παιδιών ώστε να αναπτυχθούν σωστά με πολλά ερεθίσματα από το περιβάλλον τους και πολύ αγάπη. Αναπτύξαμε φιλικές σχέσεις με ανθρώπους από διάφορες χώρες , μάθαμε τον τρόπο ζωής τους και μεταφέραμε στοιχεία από τον δικό μας. Φύγαμε με τα καλύτερα εφόδια για το μέλλον μας και με τις ωραιότερες αναμνήσεις.

3.6 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Τα καθήκοντα των φοιτητών πρακτικής ήταν ανάλογα με του παιδαγωγού , καθώς είχαν βοηθητικό ρόλο στο λειτούργημά του. Πέρα από τη συμμετοχή στο καθημερινό πρόγραμμα που σήμαινε την επιτήρηση των παιδιών στην τάξη , τη δημιουργία δραστηριοτήτων που αναλάμβαναν να παρουσιάσουν και μέσω αυτών να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη της ολόπλευρης προσωπικότητας των παιδιών και την ενεργό παρουσία τους στην τάξη , βοηθούσαν σε θέματα τακτοποίησης και καθαριότητας της τάξης ή της τραπεζαρίας. Υπήρχε αρκετή ελευθερία σε σχέση με την ανάληψη πρωτοβουλιών και καλή συνεργασία με τους παιδαγωγούς. Αν είχαν μία καινοτόμο ιδέα για μία δραστηριότητα ή διαμόρφωση του χώρου , μπορούσαν να την προτείνουν και με συζήτηση αν συμφωνούσε και ο παιδαγωγός να την υλοποιήσουν.

3.7 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ

Οι δραστηριότητες ήταν έτσι διαμορφωμένες που βοηθούσαν στο να αναδεικνύουν και να εξελίσσουν τις δεξιότητες των παιδιών. Ποικίλες δραστηριότητες στόχευαν στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών καλύπτοντας ξεχωριστά κάθε τομέα. Πιο συγκεκριμένα οι δραστηριότητες που λάμβαναν χώρα κατά τη διάρκεια του προγράμματος περιελάμβαναν όλους τους τομείς ανάπτυξης και κάθε μία ξεχωριστά στόχευε σε κάθε μία από αυτούς. Έτσι λοιπόν με στόχο την ανάπτυξη του γνωστικού τομέα, μέσω της επαφής των παιδιών με το φυσικό και το ευρύτερο κοινωνικό

περιβάλλον καταφέραμε να επιτύχουμε μια πιο ακριβή αντίληψη της άμεσης και ευρύτερης κοινωνικής πραγματικότητας. Σε ότι αφορά το συναισθηματικό τομέα των παιδιών, βασικός παράγοντας ήταν ο ρόλος του παιδαγωγού, ο οποίος ήταν ενισχυτικός και καθοδηγητικός. Ενθάρρυνε δηλαδή τα παιδιά να παίρνουν πρωτοβουλίες και τα παρότρυνε να εκφράζονται και να εξωτερικεύουν τα συναισθήματά τους. Κάτι τέτοιο βοηθούσε στην ανάπτυξη της θετικής αυτοαντίληψης των παιδιών και τη καλλιέργεια της αυτό-αξίας και αυτό-εκτίμησής τους με την επίγνωση των ικανοτήτων τους καθώς και την ενδυνάμωση της συναισθηματικής ανάπτυξης με τελικό στόχο την κοινωνική προσαρμογή και την αυτονομία τους. Στο συμπεριφορικό τομέα μέσα από ελαστικούς κανόνες και όρια που δεν άγγιζαν την υπερβολή, επετεύχθη η συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας της λειτουργίας των ποικίλων κοινωνικών θεσμών και της τήρησης των κοινωνικών κανόνων και προτύπων συμπεριφοράς. Ακόμη κατορθώθηκε η κατανόηση και ανάπτυξη προσαρμοστικών συμπεριφορών και μηχανισμών στην καθημερινή ζωή εντός και εκτός του σχολείου, ώστε τα παιδιά να ενταχθούν αρμονικά στο κοινωνικό σύνολο. Σχετικά με τον κοινωνικό τομέα βασικό ρόλο στην ανάπτυξή του έπαιξε η αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών που είχε ως αποτέλεσμα την καλλιέργεια δεξιοτήτων και στάσεων αποτελεσματικής επικοινωνίας με άλλα άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντός τους. Η πολυπολιτισμικότητα που κυριαρχούσε στο παιδικό σταθμό ενίσχυε την ανεκτικότητα των παιδιών στο διαφορετικό καθώς και το ενδιαφέρον τους για νέους και άγνωστους πολιτισμούς. Ο αισθητικός τομέας αναπτύχθηκε κυρίως μέσα από ελεύθερες εικαστικές δραστηριότητες. Οι παιδαγωγοί άφηναν τα παιδιά να δημιουργήσουν ελεύθερα χωρίς κανόνες και περιορισμούς. Αυτό οδήγησε στην απελευθέρωση της δημιουργικής ικανότητας και φαντασίας τους ενώ ταυτόχρονα στη ανάπτυξη της αβίαστης και ελεύθερης έκφρασης του συναισθηματικού και ψυχικού τους κόσμου, των βιωμάτων και των προσωπικών τους απόψεων. Τέλος σε σχέση με τον κινητικό τομέα στα πλαίσια του καθημερινού προγράμματος εντάσσονταν πληθώρα μουσικοκινητικών δραστηριοτήτων που είχαν ως στόχο την ανάπτυξη απλών και σύνθετων κινητικών δεξιοτήτων καθώς και την καλλιέργεια του ρυθμού και της ρυθμικής κινητικής έκφρασης. Συνολικά μέσα από τη φυσική δραστηριότητα ενισχύονταν η αντίληψη του σώματός τους (body image) και η ανάπτυξη θετικής αυτοαντίληψης (self concept).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B1%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%83%CF%83%CF%8C%CF%81%CE%B9
- https://en.wikipedia.org/wiki/Erik_Erikson
- https://en.wikipedia.org/wiki/Donald_Winnicott
- https://en.wikipedia.org/wiki/Rudolf_Steiner
- https://en.wikipedia.org/wiki/Waldorf_education#Pre-school_and_kindergarten:_to_age_6.2F7
- <http://www.waldorfanswers.org/Waldorf.htm>
- <http://www.colorincolorado.org/article/hands-activities>
- <http://kinderbarcelona.jimdo.com/english/>
- <http://www.mother.gr/displayarticle.asp?articleId=730>
- <http://www.mama365.gr/5261/ti-einai-to-systhma-montessori-kai-ti-mas-didaskei.html>
- <http://eriksongroup.blogspot.gr/2009/02/eriksons-contributions-to-early.html>
- <http://www.child-encyclopedia.com/play/according-experts/play-therapy>
- <http://www.mecd.gob.es/>
- <http://spain.angloinfo.com/family/schooling-education/pre-school-primary/>
- http://www.expatica.com/es/education/schools/Preschool-in-Spain_107654.html
- <https://www.freunde-waldorf.de/en/waldorf-worldwide/organisations-worldwide/spain.html>
- <http://www.education.govt.nz/early-childhood/teaching-and-learning/ece-curriculum/te-whariki/curriculum-implementation/>
- http://www.expatica.com/es/family-essentials/Childcare-in-Spain_101464.html
- http://study.com/how_to_become_a_kindergarten_teacher.html
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%91%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%AE
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Preschool>
- <https://www.european-agency.org/country-information/spain/national-overview/teacher-training-basic-and-specialist-teacher-training>

Kayhan, H. & Kilic, D. (2011). Preschool teacher training systems in Turkey and European Union countries
http://www.academia.edu/2244824/Preschool_teacher_training_systems_in_Turkey_and_European_Union_countries

Coates, E. (2010). *Η Έρευνα στην Προσχολική Εκπαίδευση. Τόμος Γ' 'Ποιότητα, προβλήματα και οργάνωση της προσχολικής εκπαίδευσης.* (επιμέλεια Ευαγγελία Κουρτή), Αθήνα. τυπωθήτω ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΡΔΑΝΟΣ

Δημητρίου, Λ. (2012). *Τα 6 πρώτα χρόνια της ζωής.* Αθήνα. Πεδίο

Ζαμπέτα, Ε. (1998). *Αγωγή και Εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη συγκριτική προσέγγιση.* Αθήνα. Θεμέλιο

Τάφα, Ε. (2005). *Ανάγνωση και Γραφή στα Προγράμματα Προσχολικής Εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα

Πρακτικά πανελληνίου συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή Αθήνα 20 & 21
Δεκεμβρίου 2013 - *ΤΟ ΜΟΝΤΕΣΣΟΡΙΑΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΗΜΕΡΑ
ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ* (επιμέλεια Δημήτρης
Χασάπης)

Nawrotzki, K., Scheiwe, K. & Willekens, H. (2015). *The Development of Early Childhood Education in Europe and North America Historical and Comparative Perspectives*. published by PALGRAVE MACMILAN Hampshire, England

Scheiwe, K. Willekens, H. (2009) *Childcare And Preschool Development In Europe Institutional Perspectives*. published by PALGRAVE MACMILLAN Hampshire, England